

Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår tre tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om straffrättsliga frågor.

- Regeringen bör utvärdera straffskärpningen för fridskränkingsbrott.
- Regeringen bör se över lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott.
- Regeringen bör se över den s.k. straffrabatten och införa en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående beredningsarbete. Av yrkandena behandlas 24 förenklat eftersom riksdagen har behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden.

I betänkandet finns 49 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 150 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	13
Utskottets överväganden.....	14
Mord.....	14
Människohandel.....	16
Äktenskapstvång.....	21
Olaga hot, ofredande och förolämpning.....	23
Fridskränkingsbrott.....	28
Olaga förföljelse m.m.....	30
Uppmaning att begå självmord.....	33
Mobbning.....	34
Sexualbrott m.m.....	36
Hedersrelaterade brott.....	45
Stöld och snatteri.....	47
Bedrägeri och annan oredlighet.....	50
Djurplågeri m.m.....	54
Hot mot förtroendevalda.....	56
Böter vid fortkörning.....	59
Ekobrottslighet.....	61
Straffmätning m.m.....	65
Brott som begås av djurrättsaktivister.....	73
Deltagande i kriminell organisation.....	74
Det straffrättsliga skyddet för transpersoner.....	79
Undangömmande av illegala invandrare.....	83
Nationalsymboler.....	84
Förenklad beredning.....	85
Reservationer.....	86
1. Mord, punkt 1 (SD).....	86
2. Straffbestämmelsen om människohandel, punkt 2 (C).....	86
3. Skärpta straff för människohandel, punkt 3 (SD).....	87
4. Nationell handlingsplan mot människohandel, punkt 4 (C).....	87
5. Kränkningar på internet, punkt 7 (M, C, L, KD).....	88
6. Straffbestämmelsen om ofredande, punkt 8 (L).....	89
7. Straffet för fridskränkingsbrott m.m., punkt 11 (SD).....	89
8. Straffet för fridskränkingsbrott m.m., punkt 11 (L).....	90
9. Barnfridskränkingsbrott, punkt 12 (C).....	90
10. Överträdelse av kontaktförbud, punkt 13 (SD).....	91
11. Olaga förföljelse, punkt 14 (L).....	91
12. Uppmaning att begå självmord, punkt 15 (SD).....	92
13. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (M, C, L, KD).....	93
14. Dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst, punkt 19 (V).....	94
15. Köp av sexuell handling av barn m.m., punkt 20 (SD).....	94
16. Skärpta straff för sexualbrott m.m., punkt 22 (SD).....	95
17. Spridning av uppgifter och sexuella övergrepp via internet, punkt 23 (M, KD).....	96
18. Så kallad hämndporr som sexualbrott, punkt 24 (L).....	97
19. Översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott, punkt 27 (S, MP, V).....	97

20. Särreglering av hedersrelaterade brott, punkt 28 (KD).....	98
21. Straffmätning vid hedersrelaterade brott, punkt 29 (C, L).....	99
22. Systematiska stölder, punkt 30 (S, MP, V).....	100
23. Ringa stöld, punkt 31 (M, C, L, KD).....	100
24. Metallstölder, punkt 32 (M, C, L, KD).....	101
25. Olovlig identitetsanvändning, punkt 33 (SD).....	101
26. Olovlig identitetsanvändning, punkt 33 (C).....	102
27. Fakturabedrägerier, punkt 34 (SD).....	103
28. Djurplågeri m.m., punkt 35 (SD).....	103
29. Hot mot förtroendevalda, punkt 37 (SD).....	104
30. Böter vid fortkörning, punkt 38 (M).....	105
31. Böter vid fortkörning, punkt 38 (SD).....	105
32. Företagsmålvakter, punkt 40 (M, C).....	106
33. Brottets straffvärde, punkt 42 (M, KD).....	107
34. Skärpta straff för ett flertal brott, punkt 43 (M).....	107
35. Skärpta straff för grova våldsbrott m.m., punkt 44 (SD).....	108
36. Straffvärdesbestämning vid seriebrott, punkt 45 (M, C).....	109
37. Minskad straffrabatt, punkt 46 (SD).....	109
38. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall, punkt 47 (SD).....	110
39. Återgång till tidigare straff vid ny brottslighet, punkt 48 (SD).....	111
40. Livstidsstraff, punkt 49 (SD).....	111
41. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip, punkt 50 (SD).....	112
42. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning, punkt 51 (SD).....	113
43. Inbrottsstöld, punkt 52 (M).....	113
44. Matchfixning, punkt 53 (SD).....	114
45. Brottsom begås av djurrättsaktivister, punkt 54 (SD).....	115
46. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor, punkt 55 (SD).....	116
47. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 56 (M, C, L, KD).....	116
48. Undangömmande av illegala invandrare, punkt 57 (SD).....	117
49. Nationalsymboler, punkt 58 (SD).....	117
Särskilda yttranden.....	119
1. Äktenskapstvång, punkt 6 (SD).....	119
2. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott, punkt 10 (S, MP, V).....	119
3. Översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott, punkt 27 (SD).....	120
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 59 (SD).....	120
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 59 (C).....	120
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	122
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16.....	122
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	138

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Mord**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2797 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

2. **Straffbestämmelsen om människohandel**

Riksdagen avslår motion

2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 2 (C)

3. **Skärpta straff för människohandel**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 19 och

2015/16:3023 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) i denna del.

Reservation 3 (SD)

4. **Nationell handlingsplan mot människohandel**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3023 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) i denna del och

2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 4 (C)

5. **Människohandel i form av tvångsarbete**

Riksdagen avslår motion

2015/16:318 av Hans Hoff (S).

6. **Äktenskapstvång**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2065 av Sara-Lena Bjälkö och Jonas Millard (båda SD),

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 49 och

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 15.

7. **Kränkningar på internet**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 21,

2015/16:2281 av Larry Söder (KD),

2015/16:2649 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 och

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

8. Straffbestämmelsen om ofredande

Riksdagen avslår motion

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 10.

Reservation 6 (L)

9. Straffet för olaga hot

Riksdagen avslår motion

2015/16:1490 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M).

10. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvärdering av straffskärpningen för fridskränkingsbrott och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 och

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

11. Straffet för fridskränkingsbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7 och

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (L)

12. Barnfridskränkingsbrott

Riksdagen avslår motion

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 9 (C)

13. Överträdelse av kontaktförbud

Riksdagen avslår motion

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 10 (SD)

14. Olaga förföljelse

Riksdagen avslår motion

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 8 och 9.

Reservation 11 (L)

15. Uppmaning att begå självmord

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1603 av Stefan Nilsson (MP) och

2015/16:1777 av Per Ramhorn och Mattias Karlsson (båda SD) yrkande 2.

Reservation 12 (SD)

16. Mobbning

Riksdagen avslår motion

2015/16:2411 av Göran Lindell och Ola Johansson (båda C).

17. Våldtäktsbrottets utformning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:23 av Edward Riedl (M),

2015/16:96 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M),

2015/16:1416 av Fredrik Schulte (M),

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 19,

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7,

2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6,

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 5 och 6.

Reservation 13 (M, C, L, KD)

18. Köp av sexuell tjänst

Riksdagen avslår motion

2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1.

19. Dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst

Riksdagen avslår motion

2015/16:959 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26.

Reservation 14 (V)

20. Köp av sexuell handling av barn m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2,

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 14 och

2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD) yrkande 1.

Reservation 15 (SD)

21. Kontakt med barn i sexuellt syfte

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:358 av Hans Hoff (S) och

2015/16:812 av Hillevi Larsson m.fl. (S).

22. Skärpta straff för sexualbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2032 av Jeff Ahl (SD),

2015/16:3168 av Hanna Wigh (SD) yrkande 1 och

2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD) yrkande 2.

Reservation 16 (SD)

23. Spridning av uppgifter och sexuella övergrepp via internet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:584 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S),

2015/16:1732 av Edward Riedl (M),

2015/16:2334 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6,

2015/16:2336 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2637 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 17 (M, KD)

24. Så kallad hämndporr som sexualbrott

Riksdagen avslår motion

2015/16:513 av Birgitta Ohlsson och Robert Hannah (båda FP).

Reservation 18 (L)

25. Striptease

Riksdagen avslår motion

2015/16:822 av Carina Ohlsson och Veronica Lindholm (båda S).

26. Barnpornografibrott

Riksdagen avslår motion

2015/16:1054 av Maria Abrahamsson (M).

27. Översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 28 och 29.

Reservation 19 (S, MP, V)

28. Särreglering av hedersrelaterade brott

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1493 av Désirée Pethrus (KD),

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20 och

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Reservation 20 (KD)

29. Straffmätning vid hedersrelaterade brott

Riksdagen avslår motion

2015/16:664 av Robert Hannah m.fl. (FP).

Reservation 21 (C, L)

30. Systematiska stölder

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om systematiska stölder och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation 22 (S, MP, V)

31. Ringa stöld

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2335 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3,

2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 och

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 23 (M, C, L, KD)

32. Metallstölder

Riksdagen avslår motion

2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Reservation 24 (M, C, L, KD)

33. Olovlig identitetsanvändning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:13 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3,

2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M) yrkandena 1–3,

2015/16:1787 av Johnny Skalin (SD) och

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 15.

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (C)

34. Fakturabedrägerier

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:481 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M) och

2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 27 (SD)

35. Djurplågeri m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:345 av Catharina Bråkenhielm (S),

2015/16:2007 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD) yrkande 2 och

2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 28 (SD)

36. Våld mot polishund m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1297 av Lotta Finstorp (M) och
2015/16:1341 av Sotiris Delis (M).

37. Hot mot förtroendevalda

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:519 av Birgitta Ohlsson (FP) och
2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande
18.

Reservation 29 (SD)

38. Böter vid fortkörning

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:1129 av Sten Bergheden (M),
2015/16:1293 av Per Klarberg (SD) och
2015/16:3058 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23.

Reservation 30 (M)

Reservation 31 (SD)

39. Ekobrottslighet

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:331 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) och
2015/16:2215 av Annika Lillemets m.fl. (MP).

40. Företagsmålvakter

Riksdagen avslår motion
2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18.

Reservation 32 (M, C)

41. Penningtvätt

Riksdagen avslår motion
2015/16:1210 av Anders Hansson (M).

42. Brottets straffvärde

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1 och
2015/16:2685 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 33 (M, KD)

43. Skärpta straff för ett flertal brott

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:25 av Edward Riedl (M) och
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 14.

Reservation 34 (M)

44. Skärpta straff för grova våldsbrott m.m.

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2.

Reservation 35 (SD)

45. Straffvärdesbestämning vid seriebrott

Riksdagen avslår motion

2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 36 (M, C)

46. Minskad straffrabatt

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.3 i denna del.

Reservation 37 (SD)

47. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.3 i denna del.

Reservation 38 (SD)

48. Återgång till tidigare straff vid ny brottslighet

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 22.

Reservation 39 (SD)

49. Livstidsstraff

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2132 av Maria Abrahamsson (M) yrkande 2 och

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1.

Reservation 40 (SD)

50. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2280 av Larry Söder (KD) och

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7.

Reservation 41 (SD)

51. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 9.

*Reservation 42 (SD)***52. Inbrottsstöld**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:962 av Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M) och

2015/16:2593 av Thomas Finnborg (M).

*Reservation 43 (M)***53. Matchfixning**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2549 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD).

*Reservation 44 (SD)***54. Brott som begås av djurrättsaktivister**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1758 av Åsa Coenraads (M) yrkande 2,

2015/16:2079 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,

2015/16:2458 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 och

2015/16:2720 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1.

*Reservation 45 (SD)***55. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2841 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD).

*Reservation 46 (SD)***56. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2497 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och

2015/16:2786 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12.

*Reservation 47 (M, C, L, KD)***57. Undangömmande av illegala invandrare**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 11.

*Reservation 48 (SD)***58. Nationalsymboler**

Riksdagen avslår motion

2015/16:3113 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Reservation 49 (SD)

59. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 5 april 2016

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD) och Lawen Redar (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet knappt 150 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16 om straffrättsliga frågor. Yrkandena rör bl.a. brott, straffmätning och påföljder. Yrkandena återfinns i bilaga 1. Av yrkandena behandlas 24 förenklat eftersom riksdagen har behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Efter att motionerna väckts har Folkpartiet Liberalerna (FP) bytt namn till Liberalerna (L).

Utskottets överväganden

Mord

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om straffet för mord.
Jämför reservation 1 (SD).

Motionen

I motion 2015/16:2797 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att straffet för mord bör skärpas. Det tidsbestämda straffet skulle exempelvis kunna vara mellan 18 och 40 år. I yrkande 2 anförs att livstidsstraff, utan möjlighet att omvandlas till ett tidsbestämt straff, ska kunna utdömas för de allvarligaste morden.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 1 § brottsbalken döms den som berövar någon annan livet för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år eller, om omständigheterna är försvårande, på livstid.

Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:194, bet. 2013/14:JuU28, rskr. 2013/14:223). Lagändringen innebar att det i straffskalan för mord lades till att straffet är fängelse på livstid om omständigheterna är försvårande. Syftet med lagändringen var att skapa en ordning som medför en ökad användning av fängelse på livstid (a. prop. s. 17, a. bet. s. 8). Bestämmelsen hade dessförinnan ändrats så att det längsta tidsbestämda straffet för mord ökades från tio år till arton år (prop. 2008/09:118, bet. 2008/09:JuU17, rskr. 2008/09:251). I samband med den lagändringen uttalade regeringen att arton år framstod som en väl avvägd högsta nivå för det tidsbestämda fängelsestraffet. Vid behov av strängare straff ansågs möjligheten att döma till livstids fängelse vara tillräcklig (a. prop. s. 27). Utskottet instämde i denna bedömning (a. bet. s 9).

Fram till 2006 kunde den som hade dömts till livstids fängelse få straffet omvandlat till fängelse på viss tid endast genom att regeringen beviljade den livstidsdömde nåd. Möjligheten till nåd i dessa fall kvarstår formellt men har i praktiken kommit att ersättas av lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid (omvandlingslagen). Enligt denna lag får den som dömts till fängelse på livstid eller, om det finns särskilda skäl, Kriminalvården ansöka om att livstidsstraffet ska omvandlas till ett tidsbestämt straff. Ansökan får göras när

den dömden har avtjänat minst tio år. Vid prövningen av om straffet ska omvandlas ska domstolen särskilt beakta bl.a. den tid som den dömden har avtjänat, vad som framgår av domen om de omständigheter som legat till grund för straffmätningen och om det finns risk för att den dömden återfaller i brottslighet av allvarligt slag. Om ansökan bifalls ska livstidsstraffet omvandlas till fängelse på viss tid, lägst arton år. Lagen innebär inte någon rätt att få ett livstidsstraff omvandlat till fängelse på viss tid. Straffet kan alltså i praktiken vara livsvarigt.

Pågående arbete m.m.

Som framgår ovan var syftet med den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 att skapa en ordning som medför en ökad användning av påföljden fängelse på livstid. Högsta domstolen (HD) avgjorde den 3 februari 2016 sitt första mordfall med tillämpning av den nya straffskalan för mord (mål nr. B 4653-15). I domskälen framhåller HD att den straffrättsliga legalitetsprincipen innebär att straffbestämmelser måste vara begripliga och i tillräcklig grad tydliga. HD hänvisar till Lagrådet som i sitt yttrande i lagstiftningsärendet invände mot förslaget och uttalade att ändringen lagtekniskt snarast kommer att innebära en begränsning av möjligheten att döma till fängelse på livstid. Enligt HD sätter de ord som valts i lagen gränser för det genomslag som motivuttalanden kan få. I det här fallet kunde den tillämpning av livstidsstraffet som förespråkades i motiven till lagändringen inte på ett godtagbart sätt inordnas under lagtexten. Därmed förändrade inte 2014 års lagstiftning det rättsläge som gällde tidigare.

I svar på fråga 2015/16:811 den 24 februari 2016 anförde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson bl.a. följande.

I syfte att säkerställa att 2014 års lagändring avseende straffet för mord får genomslag i praktiken avser regeringen att i närtid ge en utredare i uppdrag att lämna de förslag till lagändringar som bedöms nödvändiga. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med lagförslag så snart som möjligt.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU14 behandlade utskottet yrkanden liknande de nu aktuella (s. 16–17). Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning att arton år framstår som en väl avvägd högsta nivå för det längsta tidsbestämda fängelsestraffet. Vid behov av strängare straff får möjligheten att döma till livstids fängelse anses vara tillräcklig. Utskottet vidhöll också sin tidigare uppfattning att den nu gällande ordningen med möjligheten att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbestämt straff innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och den intagnes befogade intresse av att frigges. Genom möjligheten att få ett livstidsstraff omvandlat till ett tidsbestämt straff ökar också den dömdes incitament att själv främja sin frigivning och anpassning i samhället. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att syftet med den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 var att skapa en ordning som medför en ökad användning av påföljden fängelse på livstid vid mord. Som framgår ovan anförde Högsta domstolen i sin dom den 3 februari 2016 att den tillämpningen av livstidsstraffet som förespråkades i motiven till lagändringen i det här fallet inte på ett godtagbart sätt kan inordnas under lagtexten och att 2014 års lagstiftning därmed inte ändrade det rättsläge som gällde tidigare. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet beskedet att regeringen i närtid avser att ge en utredare i uppdrag att lämna de förslag till lagändringar som bedöms nödvändiga i syfte att säkerställa att 2014 års lagändring avseende straffet för mord får genomslag i praktiken, och att regeringen avser att återkomma till riksdagen med lagförslag så snart som möjligt.

Utskottet vidhåller vidare sin tidigare uppfattning att arton år framstår som en väl avvägd högsta nivå för det längsta tidsbestämda fängelsestraffet. Vid behov av strängare straff får möjligheten att döma till livstids fängelse anses vara tillräcklig. Utskottet vidhåller också sin uppfattning att den nu gällande ordningen med möjligheten att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbestämt straff innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och den intagnes befogade intresse av att friges. Genom möjligheten att få ett livstidsstraff omvandlat till ett tidsbestämt straff ökar också den dömdes incitament för att själv främja sin frigivning och anpassning i samhället. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2015/16:2797 (SD) yrkandena 1 och 2.

Människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att öka straffen för människohandel, om en nationell handlingsplan mot människohandel och om åtgärder mot tvångsarbete.

Jämför reservationerna 2 (C), 3 (SD) och 4 (C).

Motionerna

I motion 2015/16:3023 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) begärs ett tillkännagivande om att skärpa lagstiftningen och öka straffen för att motverka människohandel, prostitution och sexköp samt om att det bör tas fram en nationell handlingsplan mot alla former av människohandel.

Enligt motion 2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 19 behövs ytterligare verktyg mot trafficking. Man bör se över möjligheten att genom lagstiftning göra det lättare att utdöma hårdare straff

för människohandel, t.ex. genom att ta hänsyn till ett helhetsmönster som påvisar människohandel.

Enligt motion 2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2 bör en samlad nationell handlingsplan mot alla former av människohandel tas fram. Frågor som tvångsarbete, tiggeri och andra former av exploatering måste få samma uppmärksamhet som frågan om människohandel med sexuella syften. Enligt yrkande 4 bör en effektivare lagstiftning som är tillämpbar för alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln tas fram.

I motion 2015/16:318 av Hans Hoff (S) anförs att det måste sättas stopp för att människor utnyttjas som slavar i olika näringsverksamheter i Sverige.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 1 a § första stycket brottsbalken döms den som, i annat fall än som avses i 1 §, genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år. Av paragrafens andra stycke framgår att den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt 18 år döms för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts. Enligt paragrafens tredje stycke är påföljden för ett mindre grovt brott som avses i första eller andra stycket fängelse i högst fyra år.

Våren 2010 beslutade riksdagen om en ny utformning av människohandelsbrottet (prop. 2009/10:152, bet. 2009/10:JuU33, rskr. 2009/10:273). Den nya utformningen som gällt sedan den 1 juli 2010 innebär bl.a. att kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrekvisitet – togs bort. Vidare togs kravet på dubbel straffbarhet bort för att svensk domstol ska kunna döma över människohandel som begåtts utomlands.

Av 6 kap. 12 § brottsbalken framgår att den som främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning, döms för koppleri till fängelse i högst fyra år.

Pågående arbete m.m.

Regeringen beslutade den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). Av direktiven framgår bl.a. följande.

Sverige har varit föremål för utvärdering av hur kraven i Europarådets konvention om bekämpande av människohandel uppfylls. Den expertgrupp (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, Greta) som genomfört utvärderingen presenterade sin rapport i maj 2014. Rapporten innehåller ett antal förslag till åtgärder, bl.a. ökad utbildning till relevanta yrkesaktörer och effektivare brottsutredningar (Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Sweden, GRETA[2014]11).

Mot denna bakgrund finns anledning att utvärdera tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och vid behov föreslå de förändringar som behövs för att säkerställa ett starkt och ändamålsenligt skydd mot människohandel. Det finns vidare skäl att undersöka hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder och i övrigt arbetar med ärenden om människohandel och överväga behovet av åtgärder för att effektivisera utredningarna och öka lagföringen av människohandel. Utredaren ska bl.a.

- genomföra en praxisgenomgång i syfte att klarlägga tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och analysera hur den har utvecklats sedan 2010, inklusive utredningar som inte lett till åtal för människohandel eller som har lett till åtal för andra brott
- uppmärksamma och analysera om det finns några särskilda tolkningsproblem eller andra svårigheter vid tillämpningen av straffbestämmelsen
- överväga om det finns behov av att förtydliga eller förändra bestämmelsen om människohandelsbrott
- analysera vilka konsekvenser en lagändring skulle medföra för tillämpningen av andra relevanta bestämmelser i brottsbalken
- granska och analysera hur polis och åklagare utreder och i övrigt hanterar ärenden om människohandel
- överväga åtgärder för att stärka kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningarna och öka lagföringen av människohandelsbrott
- om utredaren bedömer att det finns behov av författningsändringar eller andra åtgärder, lämna förslag till sådana.

Utredningen (numera 2014 års människohandelsutredning) fick i ett tilläggsdirektiv den 17 juni 2015 (dir. 2015:64) i uppdrag att även se över straffskalorna för människohandel och koppleri samt ta ställning till om det finns behov av förändringar i dessa. Utredningen ska också analysera vilka konsekvenser eventuella lagändringar skulle medföra för tillämpningen av andra relevanta bestämmelser i brottsbalken. Om utredningen bedömer att det finns behov av författningsändringar, ska förslag till sådana lämnas.

Den 10 december 2015 fick utredningen i uppdrag att även se över den straffrättsliga lagstiftningen mot exploatering av utsatta personer, såsom för tvångsarbete, tiggeri eller annan ekonomisk vinning (dir. 2015:131). Syftet med översynen är att säkerställa att det straffrättsliga skyddet är starkt.

Utredningen ska analysera och ta ställning till om det finns behov av ett förtydligat, utvidgat eller på något annat sätt förändrat straffrättsligt skydd mot

- tvångsarbete eller exploatering för annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte
- otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av personer som, exempelvis på grund av ekonomiskt svåra förhållanden, okunskap eller en beroendeställning, befinner sig i en utsatt situation.

Om utredningen bedömer att det finns behov av författningsändringar, ska förslag till sådana lämnas. Uppdraget ska redovisas senast den 9 juni 2016.

Länsstyrelsen i Stockholms län har sedan 2009 i uppdrag att samordna arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I april 2013 gav regeringen Länsstyrelsen i Stockholms län ett utökad uppdrag som också omfattar människohandel som bedrivs i andra syften än för sexuella ändamål. Länsstyrelsen i Stockholms län ska också verka för stärkt samverkan mellan myndigheter, kommuner, frivillig- och intresseorganisationer samt andra nationella och internationella aktörer, inklusive Sveriges utlandsmyndigheter. I uppdraget ingår att lämna metodstöd och att genomföra kompetensutvecklingsinsatser riktade till de samverkande myndigheterna.

Regeringen gav i november 2013 Statskontoret i uppdrag att utvärdera det arbete som bedrivs mot prostitution och människohandel vid Länsstyrelsen i Stockholms län. Statskontoret överlämnade i april 2014 utvärderingen till regeringen. I utvärderingen anfördes att det kan finnas anledning att tillsätta en utredning för att få fram underlag för att bedöma behovet av samordning på längre sikt, och hur det behovet bäst kan mötas. I rapporten pekar Statskontoret på för- och nackdelar med de olika alternativ som det kan finnas skäl att överväga i en sådan utredning. I det korta perspektivet, och i avvaktan på en sådan utredning, bedömer Statskontoret att den mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningen troligen är att förlänga länsstyrelsens uppdrag under några år.

Av regleringsbrevet för Länsstyrelsen i Stockholms län för 2016 framgår att länsstyrelsen tilldelats medel för att fortsätta arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade frågor om människohandel senast i betänkande 2014/15:JuU14 (s. 20 f.). Utskottet anförde att de straff som i dag föreskrivs för människohandel och koppleri inte fullt ut återspeglar brottens allvar. Det är därför angeläget att straffen för dessa båda brott skärps. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för dessa brott. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottet anförde även att handel med människor är en komplex företeelse som innefattar ett hänsynslöst och cyniskt utnyttjande av andra människor. Att förebygga och bekämpa människohandel är därför en högt prioriterad fråga för Sverige, och strafflagstiftningen är en viktig grund i det arbetet. Utskottet

hänvisade till att en särskild utredare hade fått i uppdrag bl.a. att undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel. I uppdraget ingår bl.a. att överväga om det finns behov av att förtydliga eller förändra bestämmelsen om människohandelsbrott.

Utskottet var inte berett att ställa sig bakom ett förslag om en samlad nationell handlingsplan mot människohandel. Utskottet avstyrkte övriga motionsyrkanden om människohandel. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen efter förslag från utskottet i ett tillkännagivande uppmanat regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för människohandel och koppleri. Regeringen har som tidigare nämnts gett 2014 års människohandelsutredning i uppdrag i ett tilläggsdirektiv att bl.a. se över straffskalorna för människohandel och koppleri samt att ta ställning till om det finns behov av förändringar i dessa. Uppdraget ska redovisas senast i juni 2016. Med detta i beaktande ser utskottet inte nu behov av ytterligare tillkännagivanden om straffskärpningar för dessa brott. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:2834 (SD) yrkande 19 och 2015/16:3023 (C) i denna del.

Sedan tidigare har 2014 års människohandelsutredning i uppdrag att bl.a. överväga om det finns behov av att förtydliga eller annars förändra bestämmelsen om människohandelsbrott. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motion 2015/16:3051 (C) yrkande 4.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att inte ställa sig bakom förslagen om en nationell handlingsplan mot alla former av människohandel och avstyrker därmed motionerna 2015/16:3023 (C) i denna del och 2015/16:3051 (C) yrkande 2.

Som tidigare nämnts har 2014 års människohandelsutredning även fått i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen mot exploatering av utsatta personer, såsom för tvångsarbete, tiggeri eller annan ekonomisk vinning. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:318 (S).

Äktenskapstvång

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om straffskärpningar och andra åtgärder för att förhindra äktenskapstvång.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:2065 av Sara-Lena Bjälkö och Jonas Millard (båda SD) bör en utredning tillsättas med syfte att ta fram åtgärder för att förhindra tvångsäktenskap.

Enligt motion 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 49 begärs ett tillkännagivande om att undersöka och vid behov genomföra skärpningar av lagen för att förhindra tvångsäktenskap.

I motion 2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 15 anförs att en kriminalisering bör ske av utfärdandet eller underlättandet av tvångs- och barnäktenskap liksom motsvarande äktenskapsliknande förbindelser.

Bakgrund

Gällande rätt

Vid halvårsskiftet 2014 infördes brottet äktenskapstvång i brottsbalken (prop. 2013/14:208, bet. 2013/14:JuU30, rskr. 2013/14:263). Enligt 4 kap. 4 c § första stycket brottsbalken döms den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist för äktenskapstvång till fängelse i högst fyra år. Av andra stycket framgår att detsamma gäller den som på sätt som anges i första stycket förmår någon att ingå en äktenskapsliknande förbindelse, om den ingås enligt regler som gäller inom en grupp och som innebär att parterna betraktas som makar och anses ha rättigheter eller skyldigheter i förhållande till varandra, och innefattar frågan om upplösning av förbindelsen. Den som genom vilseledande förmår en person att resa till en annan stat än den där han eller hon bor, i syfte att personen genom olaga tvång eller utnyttjande av hans eller hennes utsatta belägenhet ska förmås att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c §, döms enligt 4 kap. 4 d § brottsbalken för vilseledande till tvångsäktenskapsresa till fängelse i högst två år. Äktenskapstvång är straffbart på försöks- och förberedelsestadiet. Vid samma tillfälle togs möjligheten bort för personer under 18 år att få tillstånd att gifta sig.

Pågående arbete

Den 5 september 2014 redovisades betänkandet Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63). Utredningens övergripande uppgift var att analysera om det straffrättsliga regelverket på vissa områden kan skärpas för att på ett mer effektivt sätt motverka organiserad brottslighet. I uppdraget har bl.a. ingått att överväga om kriminaliseringen av brott på försöks-, förberedelse- och stämplingsstadiet bör utvidgas. Utredningen föreslog bl.a. att stämpling till grovt olaga tvång ska vara straffbar. För att komplettera beredningsunderlaget utarbetades inom Justitiedepartementet en promemoria med förslag på kriminalisering av bl.a. stämpling till äktenskapstvång (Ju2014/07758/L5). I propositionen Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet (prop. 2015/16:113) som lämnades till riksdagen i februari 2016 har regeringen föreslagit att stämpling till äktenskapstvång ska kriminaliseras.

Den 10 mars 2016 lämnade regeringen ett uppdrag till Åklagarmyndigheten att granska samtliga ärenden som anmälts till åklagare som gäller äktenskapstvång, försök och förberedelse till brottet samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa (Ju2016/02188/Å). I uppdraget ingår att

- kartlägga samtliga ärenden och analysera skälen till att åtal ännu inte har väckts
- redogöra för vilken myndighetssamverkan som har bedrivits under utredningsarbetet och, vid förekommande fall, ange om ärenden har initierats av andra myndigheter
- bedöma om det finns behov av att vidta åtgärder för att dels utveckla och höja kvaliteten på brottsutredningarna, dels stärka myndighetssamverkan i övrigt.

Av kartläggningen ska målsägandens ålder och kön framgå. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 23 juni 2016.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU1 behandlade utskottet en motion om ytterligare åtgärder för att förhindra att unga gifts bort mot sin vilja. Utskottet avstyrkte motionen och anförde att regeringen i budgetpropositionen framhöll att den avsåg att överväga ytterligare åtgärder för att förhindra att unga gifts bort mot sin vilja.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det angeläget att lagstiftningen mot äktenskapstvång fungerar på ett effektivt sätt. Utskottet välkomnar därför regeringens initiativ att se över denna fråga. Vidare noterar utskottet att regeringen i proposition 2015/16:113 har lämnat ett förslag om att stämpling till äktenskapstvång ska kriminaliseras. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl till något

tillkännagivande till regeringen med anledning av motionerna 2015/16:2065 (SD), 2015/16:3095 (SD) yrkande 49 och 2015/16:3099 (SD) yrkande 15. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Olaga hot, ofredande och förolämpning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder mot kränkningar på internet, modernisering av brottsbestämmelsen om ofredande och straffskärpning för brottet olaga hot.

Jämför reservationerna 5 (M, C, L, KD) och 6 (L).

Motionerna

Kränkningar på internet

I motion 2015/16:2649 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 anförs att lagstiftningen behöver ses över för att bättre omfatta hot och kränkningar som sker på internet. Sådana handlingar är allvarliga och ska hanteras, utredas och lagföras på samma sätt som andra hot.

Enligt motion 2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 1 bör ett generellt straffsanktionerat skydd mot kränkningar på nätet övervägas.

I motion 2015/16:2281 av Larry Söder (KD) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning i syfte att strama åt lagar och straffskalor om förtal på internet.

Enligt motion 2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 21 bör sociala mediers upphovsmän göras ansvariga för kränkningar som sprids från deras medieplattformar utan att de tas bort. Dagens lagstiftning är föråldrad och frånsprungen den tekniska utvecklingen.

Ofredande

I motion 2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 10 begärs en modernisering av bestämmelsen om ofredande. Brottsbalkens bestämmelse om ofredande är skriven för en helt annan tid, och skyddet mot trakasserier i sociala medier måste förbättras. En noggrann analys behöver dock göras så att eventuella förändringar inte påverkar den grundlagsskyddade yttrandefriheten.

Straffet för olaga hot

I motion 2015/16:1490 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om höjt maximistraff för olaga hot. Motionärerna anser att det bör ske en höjning av minimistraffet för grovt olaga hot från sex månaders till nio månaders fängelse och pekar på att det finns skäl att utreda även maximistraffet för olaga hot av normalgraden.

Bakgrund

Gällande rätt

Bestämmelser om olaga hot och ofredande finns i 4 kap. brottsbalken. Den som lyfter vapen mot någon annan eller på annat sätt hotar med en brottslig gärning på ett sådant sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms enligt 4 kap. 5 § brottsbalken för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år. Är brottet att anse som grovt ska det dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Enligt 4 kap. 7 § döms den som handgripligen antastar eller med skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende på annat sätt ofredar någon annan, för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

I 5 kap. brottsbalken finns bestämmelser om bl.a. förtal och förolämpning. Enligt 5 kap. 1 § döms den som utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning, för förtal till böter. Om personen var skyldig att uttala sig eller om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken, och visar denne att uppgiften var sann eller att det fanns skälig grund för den, ska det inte dömas till ansvar. Är ett sådant brott som anges i 1 § att anse som grovt, ska det dömas för grovt förtal till böter eller fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om uppgiften genom sitt innehåll eller den omfattning i vilken den blivit spridd eller på något annat sätt var ägnad att medföra allvarlig skada (2 §). I 5 kap. 3 § ska den som smädar någon annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom något annat skymfligt beteende dömas, om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 eller 2 §, för förolämpning till böter. Är brottet grovt, ska det dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Pågående arbete

Regeringen gav i maj 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utredaren överlämnade sitt betänkande Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) i februari 2016. Som en av utgångspunkterna för förslagen anför utredaren att Sverige ska leva upp till internationella åtaganden och att grundlagen ställer krav när det gäller både skyddet för privatlivet och skyddet för yttrandefriheten. Straffrätten bör utformas så att det blir en rimlig balans mellan integritet och yttrandefrihet. I betänkandet föreslås bl.a. följande.

- En ny straffbestämmelse införs i 4 kap. brottsbalken om olaga integritetsintrång. Den nya bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller någon annan uppgift på ett sätt som är ägnat att medföra kännbar skada

för den som uppgiften rör. Bestämmelsen avgränsas till de slag av uppgifter som den enskilde typiskt sett har starka skäl att hemlighålla.

- Bestämmelsen om olaga hot i 4 kap. 5 § brottsbalken ändras i två avseenden. Dels anges att ett hot blir straffbart om det är ägnat att framkalla allvarlig oro, i stället för som tidigare allvarlig fruktan. Dels utvidgas bestämmelsens tillämpningsområde till att avse hot om brott mot den enskildes frihet eller frid.
- Bestämmelsen om ofredande i 4 kap. 7 § brottsbalken ändras i några avseenden. Det tydliggörs att gärningar som kan innebära kännbara fridskränkningar omfattas av straffansvar. Bestämmelsen anpassas dessutom till nya sätt för människor att kommunicera och utvidgas i viss mån.
- Bestämmelsen om förtal i 5 kap. 1 § brottsbalken moderniseras och utformas i linje med hur den kommit att tillämpas. Enligt den nya lydelse som föreslås, ska den som lämnar en uppgift om att någon är brottslig eller någon annan nedsättande uppgift om någon dömas för förtal, om uppgiften var ägnad att skada anseendet hos den som uppgiften avser. Därutöver bör rekvisiten för grovt förtal i 5 kap. 2 § brottsbalken förtydligas. Vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt bör vissa aspekter gällande internet och annan elektronisk kommunikation kunna beaktas i tydligare omfattning än i dag.
- I bestämmelsen om förolämpning i 5 kap. 3 § brottsbalken tydliggörs att gärningar som kan kränka någons självkänsla eller värdighet omfattas av straffansvar. Beskrivningen av vilka gärningar som kan utgöra en förolämpning moderniseras. Ett straffansvar förutsätter att någon genom beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende agerar mot någon annan på ett sätt som är ägnat att kränka den andres självkänsla eller värdighet.
- Straffansvaret enligt lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor (BBS-lagen) utvidgas i några avseenden. Brotten olaga hot och olaga integritetsintrång bör omfattas av en utvidgning av straffansvaret enligt BBS-lagen.
- Straffbestämmelsen om olaga förföljelse i 4 kap. 4 b § brottsbalken ska utvidgas till att omfatta även gärningar som utgör olaga integritetsintrång. Fridskränkningens brotten kommer att omfatta olaga integritetsintrång utan att det behöver vidtas några lagstiftningsåtgärder.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Utredningen om skärpta straff för allvarliga våldsbrott föreslår i betänkande SOU 2014:18 att straffen för vissa allvarliga våldsbrott ska skärpas. När det gäller grovt olaga hot föreslås att det lägsta straffet ska vara fängelse i nio månader i stället för i sex månader. Det föreslås inte någon förändring av maximistraffet. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet överlämnade, som tidigare nämnts, i september 2014 betänkandet *Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m.* (SOU 2014:63). Utredningens övergripande uppgift var att analysera om det straffrättsliga regelverket på vissa områden kan skärpas för att på ett mer effektivt sätt motverka organiserad brottslighet. I propositionen *Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet* (prop. 2015/16:113) som lämnades till riksdagen i februari 2016 föreslår regeringen bl.a. att försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott ska kriminaliseras i större utsträckning än i dag. Det gäller bl.a. grovt olaga hot, grov utpressning, övergrepp i rättssak, grovt övergrepp i rättssak samt grovt och synnerligen grovt vapenbrott. Regeringen föreslår även att det i bestämmelsen om olaga hot ska införas s.k. kvalifikationsgrunder, alltså omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, och att brottsbeteckningen grovt olaga hot ska införas för brottets grova grad.

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick 2013 i uppdrag av regeringen att kartlägga de polisanmälda hot och kränkningar riktade mot enskilda personer som har skett via internet. Uppdraget redovisades i februari 2015 (Rapport 2015:6). I rapporten beskrivs de polisanmälda brotten karaktär, och en beskrivning ges av såväl de utsatta individerna som av gärningspersonerna, med särskilt fokus på skillnader mellan könen. Brå redovisar också i vilken omfattning de aktuella brotten leder till åtal och lagföring och analyserar de skäl som finns till att ärenden läggs ned. Vidare ges en beskrivning av vilka problem rättsväsendet har i sitt arbete med att utreda och lagföra de aktuella brotten, och det ges vissa förslag på åtgärder mot dessa problem.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner liknande de nu aktuella i betänkande 2014/15:JuU14 (s. 27–29). Utskottet anförde då att den tekniska utvecklingen och framväxten av internet har inneburit positiva förändringar för yttrandefriheten och den demokratiska debatten. Utvecklingen har emellertid också medfört att hot och andra former av kränkningar av den personliga integriteten tagit nya former. Det fanns enligt utskottets uppfattning anledning att överväga om straffbestämmelserna till skydd för den personliga integriteten omfattar alla de beteenden som bör vara straffbara. Detta gäller inte minst med hänsyn till att den moderna tekniken har möjliggjort beteenden som inte kunde förutses när straffbestämmelserna kom till. Exempelvis är bestämmelserna om olaga hot och ofredande ålderdomligt utformade, och de har dessutom fått en relativt snäv avgränsning i praxis. Det bör därför övervägas om strafflagstiftningen bör ändras för att bättre än i dag träffa och motverka det som bör vara straffbart, såväl när det sker på internet som i andra sammanhang. Det borde också enligt utskottet övervägas om det finns behov av en ny

brottsrubricering som kriminaliserar kränkningar på internet som inte fångas upp av dagens lagstiftning på ett tillräckligt sätt.

Utskottet anförde att den förra regeringen tillsatte en utredning med uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar. Utskottet betonade vikten av att översynen av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74) skulle genomföras i enlighet med vad som anges i direktiven. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med detta innehåll. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottet var inte berett att ställa sig bakom förslaget i en motion om höjt maximistraff för olaga hot av normalgraden. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Som tidigare nämnts har riksdagen efter förslag från utskottet i ett tillkännagivande betonat vikten av att den då pågående översynen av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar, genomförs i enlighet med vad som anges i direktiven. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är viktigt att man fortsätter arbetet med att anpassa lagstiftningen på detta område till dagens förhållanden. Som framgått bereds betänkandet Integritet och straffskydd inom Regeringskansliet. Det saknas därför anledning för riksdagen att nu ta något initiativ i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:1994 (KD) yrkande 21, 2015/16:2281 (KD), 2015/16:2649 (M, C, FP, KD) yrkande 2, 2015/16:2684 (KD) yrkande 1 och 2015/16:2791 (FP) yrkande 10.

Regeringen har nyligen lämnat ett förslag till riksdagen om utformningen av bestämmelsen om olaga hot (prop. 2015/16:113). Därmed bör något tillkännagivande till regeringen med anledning av motion 2015/16:1490 (M) inte lämnas. Motionen avstyrks.

Fridskränkingsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utvärdering av straffskärpningen för fridskränkingsbrott och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om straffskärpningar för fridskränkingsbrott och överträdelse av kontaktförbud samt införande av ett nytt barnfridskränkingsbrott.

Jämför reservationerna 7 (SD), 8 (L), 9 (C) och 10 (SD) samt särskilt yttrande 2 (S, MP, V).

Motionerna

Enligt partimotion 2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 11 bör straffen för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning skärpas. I yrkande 2 begärs skärpta straff för överträdelser av kontaktförbud.

I motion 2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 anförs att en utvärdering bör ske av effekterna av straffskärpningen som skedde den 1 juli 2013 avseende grov kvinnofridskränkning. Även i motion 2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 begärs en utvärdering av effekterna av straffskärpningen av grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.

I motion 2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7 begärs skärpt straff vid fridskränkingsbrott. Ett års fängelse bör vara straffminimum i stället för dagens nio månader.

I motion 2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9 anförs att ett nytt barnfridskränkingsbrott med högre straffskala än för annat fridskränkingsbrott bör införas i brottsbalken.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. En förutsättning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bost tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud döms den som bryter mot ett kontaktförbud för överträdelse av kontaktförbud till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska inte dömas till ansvar. I propositionen Förbättrat skydd mot stalkning (2010/11:45) var frågan om straffskalan för överträdelse av kontaktförbud uppe till behandling (s. 61). I detta sammanhang ändrades också uttrycket besöksförbud till kontaktförbud. Regeringen gjorde då bedömningen att straffmaximum för överträdelse av kontaktförbud inte borde höjas. Ett bibehållet maximistraff på ett års fängelse gav enligt regeringens mening ett tillräckligt utrymme för en nyanserad straffmätning också för de allvarligaste fallen. Vidare anfördes i propositionen att reglerna om olaga förföljelse innebar att en strängare straffskala var tillämplig vid upprepade fall av överträdelse av kontaktförbud i vissa fall.

Pågående arbete m.m.

I betänkandet Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) som lämnades i februari 2016 föreslås, som framgår ovan, att en ny straffbestämmelse ska införas i 4 kap. brottsbalken om olaga integritetsintrång. Den nya bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller någon annan uppgift på ett sätt som är ägnat att medföra kännbar skada för den som uppgiften rör. I betänkandet anfördes (s. 308) att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken enligt sin ordalydelse omfattar bl.a. brott enligt 4 kap. brottsbalken. Det föreslagna brottet olaga integritetsintrång kommer därför att kunna ingå i fridskränkningensbrotten utan att det behövs några särskilda lagändringar. Enligt uppgift från Justitiedepartementet bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Den ovannämnda bestämmelsen ändrades senast genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2013 (prop. 2012/13:108, bet. 2012/13:JuU25, rskr. 2012/13:251). Ändringen innebär att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning numera omfattar fler brottstyper än tidigare. Förutom brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid och sexualbrott omfattas således även skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud. Vidare höjdes straffminimum från fängelse i sex månader till fängelse i nio månader. I samband med lagändringen uttalade justitieutskottet (a. bet. s. 8) att reformer på det straffrättsliga området bör utvärderas efter det att lagstiftningen har varit i kraft en tid. Utskottet ansåg det dock varken lämpligt eller nödvändigt att då närmare bestämma hur en sådan uppföljning borde genomföras. Ett motionsyrkande om uppföljning av och återrapportering till riksdagen om den nya straffminigränsen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2012/13:251).

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 18–19) behandlade utskottet åter motioner om fridskränkningensbrott. Utskottet vidhöll sin uppfattning att reformer på det

straffrättsliga området bör följas upp och utvärderas efter det att lagstiftningen har varit i kraft en tid. Utskottet ansåg dock inte att riksdagen vid den tidpunkten borde ta något initiativ i frågan. Utskottet var inte heller berett att ställa sig bakom förslaget om att införa ett nytt barnfridskränkingsbrott i brottsbalken. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Som nämns ovan skärptes straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning den 1 juli 2013. Eftersom det är viktigt att rättsväsendet har verktyg för att skydda brottsoffer som kan utsättas för denna typ av brottslighet, anser utskottet att effekterna av straffskärpningen bör utvärderas. Om det visar sig att reformen inte fått avsedd effekt bör man överväga att skärpa straffen ytterligare. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2015/16:2645 (M, C, FP, KD) yrkande 4 och motion 2015/16:2681 (KD) yrkande 1.

Utskottet är däremot inte berett att nu ställa sig bakom de förslag om straffskärpningar som framförs i motion 2015/16:2791 (FP) yrkande 7 och 2015/16:2813 (SD) yrkande 11. Utskottet noterar dock att förslagen i betänkandet Integritet och straffskydd innebär att fridskränkingsbrotten kan komma att utvidgas på så sätt att brotten innefattar det föreslagna brottet olaga integritetsintrång, som rör intrång i privatliv genom spridning av bilder eller uppgifter.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att inte ställa sig bakom förslaget om att införa ett nytt barnfridskränkingsbrott i brottsbalken. Motion 2015/16:2403 (C) yrkande 9 avstyrks. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslaget om skärpta straff för överträdelse av kontaktförbud och avstyrker därmed motion 2015/16:2813 (SD) yrkande 2.

Olaga förföljelse m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vad som bör omfattas av brottet olaga förföljelse och att olaga förföljelse av flera medlemmar i en familj ska bedömas samlat.

Jämför reservation 11 (L).

Motionen

I motion 2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 8 anförs att det bör utredas om stalkningsbestämmelsens (olaga förföljelse) brottskatalog bör inkludera brottstyper som förtal, förolämpning och bedrägeri. Många fall av trakasserier inträffar via nätet bl.a. genom identitetskapning, såsom

systematiska falska beställningar på postorder m.m. I yrkande 9 begärs att stalkning mot flera familjemedlemmar vid straffmätningen ska kunna bedömas som ett samlat brott. Om en man exempelvis bedriver stalkning såväl mot en kvinna som mot hennes minderåriga barn skulle det kunna höja det samlade straffvärdet.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 4 b § brottsbalken döms den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör

1. misshandel enligt 3 kap. 5 § eller försök till sådant brott som inte är ringa
2. olaga tvång enligt 4 kap. 4 § första stycket
3. olaga hot enligt 4 kap. 5 § första stycket
4. hemfridsbrott eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 §
5. kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a §
6. ofredande enligt 4 kap. 7 §
7. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §
8. skadegörelse enligt 12 kap. 1 § eller försök till sådant brott
9. åverkan enligt 12 kap. 2 § första stycket, eller
10. överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud

för olaga förföljelse till fängelse i högst fyra år om var och en av gärningarna har utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet.

Bestämmelsen om olaga förföljelse infördes i brottsbalken 2011 (prop. 2010/11:45). Den nya bestämmelsen hade föregåtts av en utredning som redovisas i betänkandet *Stalkning – ett allvarligt brott* (SOU 2008:81). Den nya straffbestämmelsen infördes samtidigt som reglerna om besöksförbud ändrades. I detta sammanhang ändrades också uttrycket besöksförbud till kontaktförbud. Alla dessa ändringar var ett led i strävandena att förbättra situationen för de personer som på olika sätt riskerar att utsättas för eller har utsatts för våld, hot eller trakasserier, ofta vid upprepade tillfällen. Brottet olaga förföljelse infördes i syfte att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelse (se Berggren m.fl., *Brottsbalken [juli 2015, Zeteo]*, kommentaren till 4 kap. 4 b §).

Pågående arbete

I betänkandet *Integritet och straffskydd* (SOU 2016:7) föreslås att en ny straffbestämmelse införs i 4 kap. brottsbalken om olaga integritetsintrång. Den nya bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller någon annan uppgift på ett sätt som är ägnat att medföra kännbar skada för den som uppgiften rör. Det slag av uppgiftsspridning som enligt utredarens förslag ska kriminaliseras i 4 kap. brottsbalken genom brottet olaga integritetsintrång, kan enligt betänkandet

typiskt sett förekomma när någon förföljer och trakasserar en annan person. I betänkandet föreslås därför att straffbestämmelsen om olaga förföljelse i 4 kap. 4 b § brottsbalken ska utvidgas till att omfatta även gärningar som utgör olaga integritetsintrång. Enligt uppgift från Justitiedepartementet bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Den 17 mars 2016 överlämnade regeringen propositionen Straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning (prop. 2015/16:150) till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen att straffbestämmelsen om olaga förföljelse i brottsbalken ska utvidgas till att även omfatta gärningar som utgör olovlig identitetsanvändning.

I december 2012 fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag av regeringen att undersöka tillämpningen av brottet olaga förföljelse. I januari 2015 kom rapporten Olaga förföljelse – Tillämpningen av den nya straffbestämmelsen (Rapport 2015:2). I rapporten beskrivs vilka typer av ärenden som polis, åklagare och domstolar har bedömt som olaga förföljelse. Brå har även intervjuat poliser och åklagare om deras tankar om straffbestämmelsen och deras erfarenheter av att tillämpa den.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågor som rör förtal, förolämpning och bedrägeri har varit föremål för översyn och att förslag har lämnats bl.a. om en ny straffbestämmelse om olaga integritetsintrång (SOU 2016:7). Förslagen bereds i Regeringskansliet. Beredningen av dessa frågor bör inte föregripas. När det gäller olovlig identitetsanvändning har regeringen lämnat en proposition till riksdagen med ett förslag om att straffbestämmelsen om olaga förföljelse i brottsbalken ska utvidgas till att även omfatta gärningar som utgör olovlig identitetsanvändning. Det finns därför inte anledning för riksdagen att nu ta något initiativ i frågan. När det gäller frågan om huruvida en persons förföljelse av olika medlemmar i en familj ska kunna bedömas samlat är utskottet för närvarande inte berett att ställa sig bakom ett sådant förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 8 och 9.

Uppmaning att begå självmord

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lagstiftning mot att uppmana till självmord.

Jämför reservation 12 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:1603 av Stefan Nilsson (MP) behövs lagstiftning mot att hetsa andra att ta sitt liv. Enligt motion 2015/16:1777 av Per Ramhorn och Mattias Karlsson (båda SD) yrkande 2 bör möjligheterna att förbjuda uppmaning till självmord utredas.

Bakgrund

Tidigare utskottsbehandling

Självmord är inte kriminaliserat. Av detta följer att inte heller medhjälp till självmord är kriminaliserat (jämför 23 kap. 4 § brottsbalken).

Utskottet behandlade ett yrkande liknande det nu aktuella i betänkande 2010/11:JuU8 (s. 46 f.). Utskottet anförde att det givetvis är förkastligt att hetsa någon till att begå självmord, sälja medel för självmord eller att sprida metoder för självmord. Medhjälp till självmord är dock inte en straffbar gärning, och utskottet uttalade att det inte var berett att föreslå någon översyn av detta förhållande. Motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

I betänkande 2014/15:JuU14 vidhöll utskottet sin inställning och utskottet var inte heller vid detta tillfälle berett att föreslå något initiativ i frågan. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Pågående arbete

I utredningsbetänkandet Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) föreslås att bestämmelsen om ofredande i 4 kap. 7 § brottsbalken ändras i några avseenden. Det tydliggörs att gärningar som kan innebära kännbara fridskränkningar omfattas av straffansvar. Bestämmelsen anpassas dessutom till nya sätt för människor att kommunicera och utvidgas i viss mån. Utredningen föreslår att straffansvaret ska gälla den som agerar hänsynslöst mot någon annan på ett sätt som är ägnat att kränka den andres frid på ett kännbart sätt. Ett yttrande kan redan genom sitt innehåll – under vissa förhållanden – vara ägnat att kränka någons frid på ett kännbart sätt. Ett exempel som utredningen nämner är uppmaningar till någon att begå självmord. Uppmaningar till någon att ta livet av sig kan i vissa fall beroende på omständigheterna vara ägnat att kränka friden hos mottagaren på ett

kännbart sätt. Om uttalandet riktar sig mot den som är typiskt sett sårbar, t.ex. en ung person som är utsatt för trakasserier och mobbning i skolan, bör det kunna falla inom det straffbara området. Fridsstörningen kan bli värre genom att även andra tar del av ett djupt kränkande yttrande, t.ex. en uppmaning att begå självmord. Att en sådan uppmaning uttalas publikt, t.ex. på ett forum på internet som många har tillgång till, kan alltså enligt utredningen vara ägnat att öka känslan av kränkning hos den enskilde och därför tillmätas betydelse vid bedömningen av om det varit fråga om ett straffbart ofredande (s. 392).

Enligt uppgift från Justitiedepartementet bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin inställning att det givetvis är förkastligt att hetsa någon till att begå självmord, sälja medel för självmord eller att sprida metoder för självmord. Medhjälp till självmord är som utskottet tidigare anfört dock inte en straffbar gärning och utskottet är inte berett att föreslå någon översyn av detta förhållande. Utskottet noterar dock att betänkandet Integritet och straffskydd tar upp frågan om uppmaningar till någon att begå självmord, t.ex. på ett forum på internet, i vissa fall skulle kunna betraktas som ett straffbart ofredande, med den nya lydelse av bestämmelsen som utredningen föreslår. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2015/16:1603 (MP) och 2015/16:1777 (SD) yrkande 2.

Mobbning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förbud mot trakasserier och mobbning.

Motionen

I motion 2015/16:2411 av Göran Lindell och Ola Johansson (båda C) föreslås en översyn av lagstiftningen när det gäller förbud mot trakasserier och mobbning. Många av de brott som begås i samband med det som kallas mobbning eller trakasserier är redan straffbelagda, t.ex. misshandelsbrott. Det finns dock inte någon samlande benämning för detta, i likhet med kvinnofridsbrottet som är en samlande benämning på ett antal brott i lagsstiftningen.

Bakgrund

Pågående arbete

I betänkandet Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) som överlämnades till regeringen i februari 2016 presenteras förslag som bl.a. innebär en anpassning av brottet ofredande till nya sätt för människor att kommunicera och en modernisering av brottet förolämpning (se även avsnitten ovan).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid ett par tillfällen behandlat motionsyrkanden om att mobbning ska införas som en brottsrubricering i brottsbalken (senast i bet. 2014/15:JuU14 s. 29) då utskottet anförde att flertalet av de handlingar som kan föras in under begreppet mobbning redan är straffbelagda som t.ex. misshandel, ofredande och förolämpning. Även psykiskt våld faller i viss mån in under dessa straffbestämmelser. Utskottet var mot den bakgrunden inte berett att ta något initiativ med anledning av motionerna. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare påpekat är flertalet av de handlingar som kan föras in under begreppet mobbning redan straffbelagda som t.ex. misshandel, ofredande och förolämpning. Även psykiskt våld faller i viss mån in under dessa straffbestämmelser. I betänkandet Integritet och straffskydd föreslås dessutom att flera av de brott som kan komma i fråga vid mobbning ska moderniseras och tydliggöras. Utredaren föreslår bl.a. en ny brottsrubricering, olaga integritetsintrång, som kriminaliserar intrång i någons privatliv genom spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter. Utredaren föreslår också att straffbestämmelserna om olaga hot och ofredande utvidgas och att förtals- och förolämpningsbestämmelserna moderniseras. Utskottet är mot den bakgrunden inte berett att ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:2411 (C). Motionen avstyrks.

Sexualbrott m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. våldtäktsbrottets utformning, köp av sexuell tjänst, köp av sexuell handling av barn, kontakt med barn i sexuell syfte, straffskärpningar för sexualbrott, s.k. virtuella våldtäkter, s.k. hämndporr och barnpornografibrott.

Jämför reservationerna 13 (M, C, L, KD), 14 (V), 15 (SD), 16 (SD), 17 (M, KD) och 18 (L).

Motionerna

Våldtäkt

I motion 2015/16:23 av Edward Riedl (M) anförs att möjligheten att skärpa straffpåföljden för våldtäkt bör ses över. Ett liknande motionsyrkande framförs i motion 2015/16:1416 av Fredrik Schulte (M).

Enligt motion 2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 bör brottet synnerligen grov våldtäkt införas. Det bör även införas ett oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt. Om 2014 års sexualbrottskommitté lämnar delbetänkanden bör lagstiftningsarbetet påbörjas eftersom behövliga lagändringar bör komma på plats så snart som möjligt. Enligt motion 2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 bör våldtäktsbrottet samt frågorna om oaktsamhet och samtycke ses över i enlighet med direktiven för 2014 års sexualbrottskommitté.

Enligt motion 2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7 bör samtyckeslagstiftning och ett oaktsamhetsrekvisit för sexualbrott införas. Ett särskilt oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt bör även införas.

Enligt motion 2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 19 bör en samtyckeslagstiftning i någon form snarast införas i svensk lagstiftning. I motion 2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkas att det bör införas en samtyckesregel (yrkande 5) och en oaktsamhetsregel (yrkande 6) i sexualbrottslagstiftningen.

Enligt motion 2015/16:96 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M) bör samtyckesbaserad lagstiftning vid sexualbrott införas.

Köp av sexuell tjänst m.m.

Enligt motion 2015/16:959 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26 bör regeringen lägga fram ett förslag som tar bort den dubbla straffbarheten för köp av sex av personer över 18 år och på så sätt göra det straffbart att köpa sex utomlands.

Enligt motion 2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 bör grovt sexköpsbrott med fängelse som minimistraff införas i straffskalan. Detta

för att lösa problemet med för låga straff och för att göra sexköpslagen mer effektiv.

I motion 2015/16:822 av Carina Ohlsson och Veronica Lindholm (båda S) begärs ett tillkännagivande av att genom lagstiftning förbjuda verksamhet som säljer striptease till kunder. Strippklubbar är fortfarande tillåtna trots att ett förbud mot köp av sexuella tjänster infördes år 1999.

Sexuella övergrepp som sker via internet och s.k. hämndporr

I motion 2015/16:2336 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 begärs en översyn av lagstiftningen i syfte att bättre omfatta s.k. virtuella våldtäkter (sexuella övergrepp som sker via internet). Utgångspunkten bör vara att det behöver införas nya straffbestämmelser eller göras lagändringar för att bättre omfatta virtuella våldtäkter.

I partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att se över lagstiftningen för att bättre omfatta virtuella våldtäkter och hämndporr (spridning av uppgifter med sexuellt innehåll i hämndsyfte via internet).

I motion 2015/16:2334 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6 anförs att lagstiftningen om spridning av s.k. hämndporr bör ses över i syfte att straffet bättre ska motsvara den kränkning det innebär att bli utsatt. Motionärerna är angelägna om att regeringen återkommer med förslag i frågan.

Enligt motion 2015/16:513 av Birgitta Ohlsson och Robert Hannah (båda FP) bör man göra hämndporr till ett sexualbrott.

I motion 2015/16:1732 av Edward Riedl (M) anförs att möjligheten att införa en ny brottsrubricering, hämndporrbrott, bör ses över. I stället för att vara ett förtalsbrott, som det är i dag, bör det bli ett sexualbrott med skärpt straffpåföljd som resultat.

Enligt motion 2015/16:584 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S) bör möjligheterna att motverka hämndporr ses över. Lagstiftningen fångar inte den sexuella kränkningen i brottet, vilket medför att brottet även vid fällande dom värderas för lågt.

Enligt motion 2015/16:2637 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3 bör lagstiftningen och skadeståndsrätten när det gäller kränkningar av privatlivet, t.ex. filmning i sexuella situationer, ses över.

Sexualbrott mot barn m.m.

Enligt motion 2015/16:812 av Hillevi Larsson m.fl. (S) krävs en förändring av lagstiftningen när det gäller kontakt med barn via internet i sexuellt syfte och övergrepp mot barn på nätet. Enligt motion 2015/16:358 av Hans Hoff (S) bör straffen för s.k. grooming, kontakt med barn i sexuellt syfte, ses över. Båda motionerna tar upp frågan om att lagen behöver förändras så att fler anmälningar leder till åtal och så att polisens arbete kan bli effektivare när det gäller att utreda och bevisa att brotten begåtts.

Enligt motion 2015/16:2032 av Jeff Ahl (SD) bör en straffskärpning ske vad avser sexualbrott mot barn. Livstidsstraff utan möjlighet till benådning bör utdömas för den som begår grova sexualbrott mot barn eller den som upprepade gånger begår mildare sexualbrott mot barn.

Enligt motion 2015/16:3168 av Hanna Wigh (SD) yrkande 1 bör man se över och skärpa straffskalan för sexförbrytare och belägga dessa med särskild utskrivningsprövning. Syftet med detta är att förebygga att dessa individer begår liknande handlingar igen.

I motion 2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 14 anförs att straffet för köp av sexuell tjänst av barn bör skärpas. Minimistraffet bör ändras från böter till fängelse. Ett liknande tillkännagivande begärs i motion 2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2.

Enligt motion 2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD) yrkande 1 bör böter tas bort från straffskalan vid utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, sexuellt ofredande, kontakt med barn i sexuellt syfte och ringa barnpornografibrott. I yrkande 2 anförs att en översyn bör ske av sexualbrott mot barn med utgångspunkt att höja straffens maxnivåer.

I motion 2015/16:1054 av Maria Abrahamsson (M) begärs ett tillkännagivande om att det ska ske ett tydliggörande av att med ”barn” i brottsbalkens mening avses verkliga barn av kött och blod. Motionären anför att lagstiftaren bör ändra barnpornografilagstiftningen så att den undantar innehav av tecknade fantasifigurer, porslinsdockor, skivomslag och liknande.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 6 kap. 1 § brottsbalken döms den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag för våldtäkt till fängelse i lägst två och högst sex år.

Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet är att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är att anse som grovt, döms för grov våldtäkt till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Vid bedömande av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om våldet eller hotet varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt

deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 6 kap. 3 § brottsbalken döms den som förmår en person att företa eller tåla en sexuell handling genom att allvarligt missbruka att personen befinner sig i beroendeställning till gärningsmannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning till fängelse i högst två år. Om brottet är grovt, döms för grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen annars visat särskild hänsynslöshet.

Den som i syfte att begå ett sexualbrott mot ett barn under 15 år träffar en överenskommelse med barnet om ett sammanträffande och därefter vidtar någon åtgärd som är ägnad att främja att ett sådant sammanträffande kommer till stånd, döms enligt 6 kap. 10 § a brottsbalken för kontakt med barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som i ett annat fall än som avses 6 kap. skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år.

Frågan om svensk domstols behörighet regleras i huvudsak i 2 kap. brottsbalken. Av 1 § framgår att svenska domstolar alltid är behöriga att döma över brott som är begångna i Sverige. Därutöver finns en vidsträckt behörighet att döma också över brott som har begåtts utomlands. Så omfattar den svenska domsrätten t.ex. i princip alla brott som har begåtts i utlandet av svenska medborgare eller av utlänningar med hemvist i Sverige (2 § första stycket). Vissa begränsningar uppställs dock i denna s.k. extraterritoriella behörighet. En sådan begränsning följer av 2 § andra stycket och innebär bl.a. att gärningen ska vara straffbar enligt såväl svensk lag som lagen på gärningsorten. Det ska alltså vara fråga om dubbel straffbarhet.

Från kravet på dubbel straffbarhet görs i 2 § fjärde stycket vissa undantag. Således undantas bl.a. brottet köp av sexuell handling av barn (6 kap. 9 § brottsbalken). Däremot undantas inte brottet köp av sexuell tjänst (6 kap. 11 § brottsbalken).

Av 16 kap. 10 a § första stycket brottsbalken framgår att den som skildrar barn i pornografiska bilder, sprider, överlåter, upplåter, förevisar eller på annat sätt gör en sådan bild av barn tillgänglig för någon annan, förvärvar eller bjuder ut en sådan bild av barn, förmedlar kontakter mellan köpare och säljare av sådana bilder av barn eller vidtar någon annan liknande åtgärd som syftar till att främja handel med sådana bilder, eller innehar en sådan bild av barn eller betraktar en sådan bild som han eller hon berett sig tillgång till döms för barnpornografibrott till fängelse i högst två år. Av 16 kap. 10 b § första stycket brottsbalken följer att förbuden i 10 a § mot skildring och innehav inte gäller den som enligt första eller andra stycket i den paragrafen framställer en pornografisk bild av barn, om skillnaden i ålder och utveckling mellan den avbildade personen och den som framställer bilden är ringa och

omständigheterna i övrigt inte påkallar att ansvar döms ut. Av andra stycket i bestämmelsen följer att förbuden inte heller gäller den som tecknar, målar eller på något annat liknande hantverksmässigt sätt framställer en sådan bild, om bilden inte är avsedd att spridas, överlåtas, upplåtas, förevisas eller på annat sätt göras tillgänglig för andra.

Pågående arbete

Regeringen beslutade i augusti 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123). I november 2014 beslutade regeringen att utredningen ska ombildas till en parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 2014:144). Kommittén har antagit namnet 2014 års sexualbrottskommitté. Enligt direktiven ska kommittén

- göra en översyn av våldtäktsbrottet
- genomföra en praxisgenomgång i syfte att kartlägga hur våldtäktsbrottet har tolkats och tillämpats
- lämna förslag på hur en reglering för ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt bör utformas
- överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt
- granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder ärenden om våldtäkt och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden
- analysera orsakerna till att så få våldtäktsanmälningar leder till åtal och fällande dom
- överväga åtgärder för hur rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete inom området
- lämna de förslag till författningsändringar eller andra åtgärder som behövs
- redovisa de rättsliga och ekonomiska konsekvenserna av förslagen.

Den 28 januari 2015 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till 2014 års sexualbrottskommitté (dir. 2015:5). Kommittén ska utöver vad som framgår av redan beslutade kommittédirektiv

- ta ställning till om straffet för de mest allvarliga fallen av våldtäkt och våldtäkt mot barn bör skärpas
- analysera om den befintliga lagstiftningen erbjuder ett tillräckligt starkt skydd mot vissa sexuella övergrepp som med hjälp av modern teknik sker via internet
- överväga om åtgärder kan vidtas för att förbättra rutinerna när det gäller förordnande av målsägandebiträde
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kommittén ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2016.

Som framgår av vad som anförs ovan i avsnittet Människohandel beslutade regeringen den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). Vid behov av förändringar ska förslag till sådana lämnas. Utredaren ska bl.a.

- utvärdera vilket genomslag 2011 års skärpning av straffet för köp av sexuell tjänst har fått
- analysera och ta ställning till om det finns behov av att förändra straffbestämmelsen om köp av sexuell tjänst för att säkerställa att försvårande omständigheter får genomslag vid straffvärdebedömningen, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst
- se över straffskalan för köp av sexuell handling av barn
- utvärdera tillämpningen av oaktsamhetskravet i 6 kap. 13 § brottsbalken som innebär att en gärningsman kan dömas för vissa sexualbrott mot barn även om han eller hon inte insåg men hade skälig anledning att anta att barnet inte hade uppnått en viss ålder.

Den 29 januari 2015 beslutade regeringen att ge utredaren tilläggsdirektiv (dir. 2015:6). Enligt tilläggsdirektiven ska utredaren analysera och ta ställning till om brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet. Uppdraget ska redovisas senast den 9 juni 2016.

I juni 2014 gav regeringen en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att se över straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ju2014/4084/P). I oktober 2015 överlämnades promemorian Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ds 2015:49). Utredningen föreslår en höjning av maximistraffet för kontakt med barn i sexuellt syfte från fängelse i ett år till fängelse i två år. Vidare föreslås att brottsbeteckningen ändras till åtgärd för att möta ett barn i sexuellt syfte. I promemorian lämnas förslag till ett utvidgat straffansvar. Enligt förslaget ska straffansvar inträda redan när den vuxne för barnet föreslår ett sammanträffande eller när den vuxne och barnet träffar en överenskommelse om ett sammanträffande. Åtgärderna ska, liksom i dag, ha vidtagits i syfte att utsätta barnet för vissa sexualbrott. Vidare föreslås att rekvisitet främjande åtgärd (åtgärd som är ägnad att främja att ett sådant sammanträffande kommer till stånd) tas bort. Enligt uppgift från Justitiedepartementet bereds promemorian inom Regeringskansliet.

Som nämnts i tidigare avsnitt överlämnades betänkande Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) till regeringen i februari 2016. I betänkandet föreslås bl.a. att en ny straffbestämmelse om olaga integritetsintrång införs i 4 kap. brottsbalken. Den nya bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller någon annan uppgift på ett sätt som är ägnat att medföra kännbar skada för den som

uppgiften rör. Bestämmelsen avgränsas till de slag av uppgifter som den enskilde typiskt sett har starka skäl att hemlighålla. Bestämmelsen om förtal i 5 kap. 1 § brottsbalken föreslås moderniseras. Därutöver föreslås rekvisiten för grovt förtal i 5 kap. 2 § brottsbalken förtydligas. Vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt bör i tydligare omfattning än i dag vissa aspekter gällande internet och annan elektronisk kommunikation kunna beaktas. I betänkandet anförs att det inte finns skäl att föreslå att spridning av uppgifter med sexuellt innehåll regleras som ett sexualbrott i 6 kap. brottsbalken i stället för ett intrång i integriteten enligt 4 kap. brottsbalken. Utredaren hänvisar dock till att 2014 års sexualbrottskommitté har i uppdrag att se över sexualbrottslagstiftningen i flera väsentliga avseenden. Enligt uppgift från Justitiedepartementet är betänkandet under beredning i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU14 anförde utskottet att det pågick en översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123, 2014:144 och 2015:5). Kommitténs arbete borde inte föregripas. Utskottet avstyrkte därför motionerna om detta brott. När det gäller frågan om köp av sexuell handling av barn var det utskottets uppfattning att straffet för ett sådant brott normalt bör vara fängelse. För att åstadkomma detta tillsatte den förra regeringen en utredning med uppdrag att bl.a. överväga om straffskalan för detta brott bör ändras och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av brottets straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan (dir. 2014:128). Utskottet ville betona vikten av att uppdraget genomförs i enlighet med dessa direktiv och föreslog ett tillkännagivande med detta innehåll. Även när det gäller allvarliga fall av köp av sexuell tjänst, t.ex. där den som säljer en sexuell tjänst är offer för människohandel eller koppleri, ville utskottet framhålla det angelägna i att straffet fullt ut motsvarar brottslighetens allvar. Den förra regeringen gav därför som nämndes i förra stycket en utredare i uppdrag att utvärdera vilket genomslag 2011 års höjning av straffmaximum för brottet köp av sexuell tjänst har fått. I uppdraget ingår bl.a. att analysera och ta ställning till om det finns behov av att förändra straffbestämmelsen för att säkerställa att försvarande omständigheter får genomslag vid straffvärdebedömningen, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst. Utskottet ville betona vikten av att uppdraget genomförs i enlighet med dessa direktiv. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med detta innehåll.

Enligt utskottets uppfattning var det angeläget att bestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte får en mer ändamålsenlig utformning. Utskottet ansåg vidare att straffet för kontakt med barn i sexuellt syfte bör skärpas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet nu anför. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med detta innehåll.

Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag till tillkännagivanden i samtliga dessa fall (rskr. 2014/15:138).

Frågan om huruvida brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet var föremål för en översyn (dir. 2015:6). Översynen borde enligt utskottet inte föregripas, och motionen avstyrktes.

Utskottet behandlade i betänkande 2012/13:JuU10 en motion om barnpornografibrott. Utskottet anförde att enligt gällande rätt är även teckningar med barnpornografiskt innehåll avsedda att omfattas av bestämmelsen om barnpornografibrott. Utskottet ansåg att bestämmelsen är väl avvägd. Något tillkännagivande till regeringen om att se över denna bestämmelse för att generellt utesluta tecknade bilder från det straffbara området var enligt utskottet inte nödvändigt. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen efter förslag från utskottet lämnat tre olika tillkännagivanden till regeringen när det gäller sexualbrott. Ett tillkännagivande gällde vikten av att översynen av straffskalan för köp av sexuell handling av barn genomförs i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:128. Ett annat tillkännagivande behandlade vikten av att uppdraget att överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst skulle genomföras i enlighet med vad som anges i samma kommittédirektiv. Vidare lämnades ett tillkännagivande om att ett förslag skulle presenteras som innebär att bestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte får en mer ändamålsenlig utformning samt att straffet för kontakt med barn i sexuellt syfte bör skärpas.

Översynen av behovet av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128) pågår fortfarande. Uppdraget ska redovisas i juni 2016. Promemorian Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ds 2015:49) bereds i Regeringskansliet. Med detta i beaktande ser utskottet inte nu behov av ytterligare tillkännagivanden om straffskärpningar eller andra åtgärder med anledning av dessa brott. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:358 (S), 2015/16:812 (S), 2015/16:2814 (SD) yrkande 1 och 2, 2015/16:2834 (SD) yrkande 14 och 2015/16:3173 (SD) yrkande 1.

Flera av de aktuella motionerna behandlar våldtäktsbrottets utformning. Som framgår ovan pågår en översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123, 2014:144 och 2015:5). 2014 års sexualbrottskommitté har som framgår av direktiven ett brett uppdrag. Kommittén ska, utöver att göra en översyn av våldtäktsbrottet, bl.a. lämna förslag på hur en reglering av ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt bör utformas samt överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt. Kommittén ska också ta ställning till om straffet för de mest allvarliga fallen av våldtäkt och våldtäkt mot barn bör skärpas. Vidare ska kommittén överväga åtgärder för hur rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete inom området. Kommitténs arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2015/16:23 (M), 2015/16:96 (M), 2015/16:1416

(M), 2015/16:1994 (KD) yrkande 19, 2015/16:2403 (C) yrkande 7, 2015/16:2645 (M, C, FP, KD) yrkande 6, 2015/16:2681 (KD) yrkande 3 och 2015/16:2791 (FP) yrkandena 5 och 6. När det gäller de krav på straffskärpningar för olika sexualbrott som begärs i motionerna 2015/16:2032 (SD), 2015/16:3168 (SD) yrkande 1 och 2015/16:3173 (SD) yrkande 2 kommer dessa att till viss del behandlas i kommitténs arbete. När det gäller förslagen i övrigt är utskottet inte berett att ställa sig bakom dessa. Motionerna avstyrks.

När det gäller sexuella övergrepp som sker via internet framgår ovan att 2014 års sexualbrottskommitté ska analysera om den befintliga lagstiftningen erbjuder ett tillräckligt starkt skydd mot vissa sexuella övergrepp som med hjälp av modern teknik sker via internet (dir. 2015:5). Kommitténs arbete bör inte föregripas. I betänkandet Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) föreslås bl.a. att en ny straffbestämmelse om olaga integritetsintrång införs i 4 kap. brottsbalken. Den nya bestämmelsen föreslås innebära ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller någon annan uppgift, t.ex. om någons sexualliv, på ett sätt som är ägnat att medföra kännbar skada för den som uppgiften rör. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:513 (FP), 2015/16:584 (S), 2015/16:1732, 2015/16:2334 (M) yrkande 6, 2015/16:2336 (M) yrkande 2, 2015/16:2637 (M) yrkande 3 och 2015/16:3072 (M) yrkande 13.

Frågan om huruvida brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet är föremål för en översyn (dir. 2015:6). Översynen bör enligt utskottet inte föregripas och motion 2015/16:959 (V) yrkande 26 avstyrks.

Utskottet är för närvarande inte berett att ställa sig bakom ett förbud mot verksamhet som säljer striptease till kunder och avstyrker motion 2015/16:822 (S).

Vad gäller yrkandet om ändring av barnpornografibrottslagstiftningen vidhåller utskottet sin tidigare inställning att bestämmelserna är väl avvägda. Något tillkännagivande till regeringen om att se över bestämmelserna är inte nödvändigt. Motion 2015/16:1054 (M) avstyrks.

Hedersrelaterade brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. särreglering av hedersbrott och bedömning av straffvärdet för dessa brott.

Jämför reservationerna 19 (S, MP, V), 20 (KD) och 21 (C, L) samt särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

Enligt motionerna 2015/16:1493 av Désirée Pethrus (KD), 2015/16:1994 yrkande 22 och 2015/16:2018 yrkande 20 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) samt 2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 bör det i brottsbalken införas lagstiftning som särreglerar hedersbrott. Det skulle på ett bättre sätt än i dag betona allvaret i hedersbrotten, öka den avskräckande effekten för den skyldige och innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk.

I motion 2015/16:664 av Robert Hannah m.fl. (FP) föreslås att det i den s.k. straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § brottsbalken införs en regel som innebär att om ett av den tilltalades motiv för brottet varit att skydda sin eller någon närstående persons eller personers heder baserat på offrets livsstil bör man alltid vid bedömningen av straffvärdet värdera den begångna gärningen som grov.

I motion 2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 begärs en översyn av lagstiftningen i syfte att motverka hedersrelaterade brott samt öka lagföringen av dem.

Enligt motion 2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 28 bör kraftiga skärpningar ske av de straff som utdelas för all form av hedersrelaterad brottslighet. I yrkande 29 i motionen begärs en utredning av lagändringar som möjliggör att även de som underblåser hedersrelaterat förtryck men inte själva utför våldshandlingar kan ställas till svars.

Bakgrund

Gällande rätt

Motivet till ett brott kan och ska alltid beaktas vid straffmätningen. Det framgår t.ex. av 29 kap. 1 § brottsbalken att den som bedömer en gärnings straffvärde särskilt ska beakta den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad gärningsmannen har insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. Dessutom kan vissa av de försvårande omständigheter som anges i 29 kap. 2 § brottsbalken ofta vara tillämpliga vid hedersrelaterade brott, kanske främst punkt 3 om huruvida

gärningsmannen utnyttjat någons skyddslösa ställning eller särskilda svårigheter att värja sig och punkt 8 om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. Ett hedersrelaterat motiv kan således beaktas som en försvårande omständighet enligt gällande lagstiftning.

Pågående arbete

Regeringen beslutade i april 2012 att tillkalla en nationell samordnare med uppdrag att åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer (dir. 2012:38). Samordnaren överlämnade i juni 2014 betänkandet Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49). I betänkandet gör samordnaren bedömningen (s. 234 f.) att det behöver utredas närmare huruvida hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Även frågan om stämpling till brott nämns av samordnaren i detta sammanhang (s. 236). Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om hedersrelaterade brott i betänkande 2012/13:JuU10 s. 12 f. Utskottet anförde att det har förståelse för de synpunkter som framfördes i motionerna om att hedersrelaterad brottslighet ska bedömas som allvarlig, men noterade att gällande bestämmelser ger rätten möjlighet att beakta förekomsten av hedersrelaterade motiv vid straffskärpningen och anförde att någon ytterligare straffskärpningsgrund därför inte är nödvändig. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2012/13:74).

I betänkande 2014/15:JuU14 uttryckte utskottet åter sin förståelse för synpunkterna att hedersrelaterad brottslighet ska bedömas som allvarlig. Utskottet hänvisade till betänkande SOU 2014:49 och den bedömningen som görs där att det behöver utredas närmare om hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Utskottet anförde att betänkandet bereddades i Regeringskansliet och att denna beredning inte borde föregripas. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Ett stort antal personer lever under hot från sina anhöriga på grund av en s.k. hederskultur. Samhället bör markera med kraft mot dessa brott. Individuella fri- och rättigheter är universella och ingen inskränkning av dessa ska kunna rättfärdigas med kultur eller tradition. Den lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott bör därför ses över i syfte att motverka sådana brott och öka lagföringen av dem. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2015/16:2645 (M, C, FP, KD)

yrkande 1 och tillstyrker delvis motion 2015/16:3099 (SD) yrkandena 28 och 29.

Utskottet är inte nu berett att ställa sig bakom förslaget att införa lagstiftning i brottsbalken som särreglerar hedersbrott. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:1493 (KD), 2015/16:1994 yrkande 22 (KD), 2015/16:2018 yrkande 20 (KD) och 2015/16:2681 (KD) yrkande 6.

I betänkandet SOU 2014:49 görs, som nämns ovan, bedömningen att det behöver utredas närmare om hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motion 2015/16:664 (FP).

Stöld och snatteri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om systematiska stölder och den s.k. straffrabatten och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa brottsrubriceringen ringa stöld och om skärpta åtgärder mot metallstölder.

Jämför reservationerna 22 (S, MP, V), 23 (M, C, L, KD) och 24 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att vardagsbrotten bör tas på större allvar genom att man ser över straffrabatten och undersöker möjligheten att införa en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder.

I motion 2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 anfördes att brottsrubriceringen snatteri bör avskaffas och ersättas med ringa stöld. Med anledning av den ökande graden av professionalitet och organisering vid den här typen av brottslighet, bör tillgrepp som tidigare ansetts vara snatteri betraktas som stölder för att markera allvaret med denna typ av brottslighet. Egendomsskyddsutredningen (SOU 2013:85) ger underlag för detta. I motion 2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 framförs ett liknande förslag. Enligt motion 2015/16:2335 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3 bör gränsdragningen mellan snatteri och stöld ses över. I dag krävs ett tillgrepp till ett värde om minst 1 000 kronor för att brottet ska betraktas som stöld och inte snatteri. Det krävs en skärpt syn på upprepade snatterier. Det bör även ses över om brottet snatteri kan ersättas med ringa stöld.

I motion 2015/16:2651 (M, C, FP, KD) yrkande 6 anförts att skärpta åtgärder mot metallstöld bör övervägas.

Bakgrund

Gällande rätt

Straffbestämmelser om stöld, snatteri och grov stöld finns i 8 kap. brottsbalken. Enligt 8 kap. 1 § brottsbalken ska den som olovligen tar något som tillhör någon annan med uppsåt att tillägna sig det dömas, om tillgreppet innebär skada, för stöld till fängelse i högst två år. Av 2 § följer att om brott som avses i 1 § med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet är att anse som ringa, ska för snatteri dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt ska dömas till fängelse i lägst sex månader och högst sex år (4 §). Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det bl.a. särskilt beaktas om det har begåtts efter ett intrång i en bostad.

Pågående arbete

En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda ett straffrättsligt skydd för egendom (Egendomsskyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). I betänkandet behandlas bl.a. brottsrubriceringen av ringa stöld (snatteri) och hur systematiska inslag ska bedömas. Utredningen föreslår att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen bedömer vidare att det inte bör införas någon generell möjlighet att lägga samman flera förmögenhetsbrott till ett eller flera allvarigare brott. Det finns enligt utredningen inte heller skäl att nu ändra regeln om förhöjd straffskala vid flerfaldig brottslighet eller att ändra reglerna om försvårande omständigheter vid straffmätning. De nuvarande straffskalorna är tillräckligt vida för att täcka även omfattande och systematisk brottslighet, och detsamma gäller den förhöjda straffskala som får tillämpas vid flera brott. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

I oktober 2014 presenterade 2013 års skrothandelsutredning utredningen Handel med begagnade varor och med skrot – vissa kontrollfrågor (SOU 2014:72). Utredningen föreslår bl.a. att ett förbud införs mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot i näringsverksamhet. Ett syfte med förbudet är att ge polisen bättre förutsättningar att utreda metallstöld. Näringsdepartementet har informerat om att betänkandet är under beredning i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motioner om stöld och snatteri senast i betänkande 2014/15:JuU14 (s. 41). Utskottet anförde bl.a. att Egendomsskyddsutredningen i sitt betänkande SOU 2013:85 föreslog att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen föreslog inte någon straffskärpning för brottet grov stöld. Utskottet anförde vidare att Egendomsskyddsutredningen föreslog att brottsbeteckningen snatteri byts ut mot ringa stöld. Utskottet anförde att beredningen av betänkandet inte borde föregripas. När det gäller frågan om att systematiska och upprepade stölder till ett värde under 1 000 kronor under en kortare tidsperiod ska betraktas som stöld i påföljdshänseende konstaterade utskottet att det är en fråga för domstolarna att avgöra vilket lagrum som är tillämpligt och hur påföljden ska bestämmas i enskilda fall. Utskottet anförde vidare att beredningen av betänkandet från 2013 års skrothandelsutredning inte borde föregripas. Motionerna om dessa frågor avstyrktes.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Systematiska stölder som drabbar företagare och boende på landsbygden skapar oro och frustration och borde tas på större allvar. Utskottet anser därför att den s.k. straffrabatten bör ses över och att en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder bör införas. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2015/16:2403 (C) yrkande 14.

Utskottet konstaterar att Egendomsskyddsutredningen i sitt betänkande har behandlat bl.a. frågan om brottsrubriceringen ringa stöld. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Inte heller bör beredningen av betänkandet av 2013 års skrothandelsutredning föregripas. När det gäller gränsdragningen mellan snatteri och stöld vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det är en fråga för domstolarna att avgöra vilket lagrum som är tillämpligt och hur påföljden ska bestämmas i enskilda fall. Det kan därvid noteras att inte bara det tillgripnas värde utan även övriga omständigheter ska beaktas. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2015/16:2335 (M) yrkande 3, 2015/16:2651 (M, C, FP, KD) yrkandena 5 och 6 och 2015/16:2681 (KD) yrkande 2.

Bedrägeri och annan oredlighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att hindra olovlig identitetsanvändning och att motverka fakturabedrägerier.

Jämför reservationerna 25 (SD), 26 (C) och 27 (SD).

Motionerna

Olovlig identitetsanvändning

I motion 2015/16:13 av Johan Hultberg (M) begärs ett tillkännagivande om att snarast kriminalisera identitetskapning (yrkande 1). Enligt yrkande 2 bör en samlad funktion för spärrning av identitetsuppgifter upprättas. I yrkande 3 föreslås en utredning om hur skyddet av identitetsuppgifter kan stärkas och om möjligheterna att skärpa kraven på identitetskontroll vid t.ex. tecknande av telefonabonnemang.

I motion 2015/16:1787 av Johnny Skalin (SD) föreslås en utredning om hur identitetsstölders effektivare ska beivras.

Enligt motion 2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M) yrkande 1 bör id-stöld införas som ett eget brott. Enligt yrkande 2 bör straffen för id-stöld anpassas till den kränkning som den drabbade utsätts för. I yrkande 3 i motionen föreslås en utredning om vilka åtgärder som krävs för att förebygga och förhindra id-stöld.

I motion 2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att det ökande antalet bedrägerier och id-kapningar bör stoppas genom en utredning av hur man med ett bibehållet högt integritetsskydd och utan att påverka handeln negativt kan skapa ett system för identitetskontroll som är både praktiskt och säkert.

Fakturabedrägerier

Enligt motion 2015/16:481 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M) krävs krafttag för att motverka fakturabedrägerierna mot privatpersoner och företag.

I motion 2015/16:2050 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 5 anförs att lagarna kring oriktiga fakturor bör utredas och skärpas.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 9 kap. 1 § brottsbalken döms den som med vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe han eller hon är för bedrägeri till fängelse i högst två år. Av kapitlets 3 § framgår att om brottet är att anse som grovt, ska det bedömas som grovt bedrägeri. För det brottet ska dömas till

fängelse, lägst i sex månader och högst i sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen ”missbrukat allmänt förtroende eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada”.

Pågående arbete m.m.

Som anförts tidigare har en särskild utredare haft i uppdrag att utreda ett stärkt straffrättsligt skydd för egendom (Egendomsskyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85) och har haft i uppdrag att undersöka om det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för egendom och föreslå de författningsändringar som det finns anledning till. Utredaren har bl.a. övervägt lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemet med identitetsstöld.

Den 17 mars 2016 överlämnade regeringen propositionen Straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning (prop. 2015/16:150) till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen att ett nytt brott införs i brottsbalken: olovlig identitetsanvändning. Straffbestämmelsen syftar till att motverka missbruk av identitetsuppgifter och ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få dessa utnyttjade. Genom kriminaliseringen får den drabbade bättre möjlighet att ta till vara sin rätt. För straffansvar ska krävas att någon utger sig för att vara en annan person genom att olovligen använda den personens identitetsuppgifter och därigenom ge upphov till skada eller olägenhet för honom eller henne. Straffet föreslås vara böter eller fängelse i högst två år. Olovlig identitetsanvändning ska enligt förslaget få åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Dessutom föreslås att brottet olaga förföljelse ska omfatta gärningar som utgör olovlig identitetsanvändning.

I svar på interpellation 2015/16:138 om skärpta straff för id-kapning den 13 november 2015 (prot. 2015/16:27) anförde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson bl.a. följande.

Brott som begås genom användning av annans identitetsuppgifter har blivit ett växande problem i samhället. Under senare år har vi också sett en ökning av antalet anmälda bedrägeribrott, ett brott som till stor del begås genom att andras identitetsuppgifter utnyttjas. Regeringen är angelägen om att bryta den utvecklingen. Polismyndigheten har intensifierat sitt arbete mot bedrägerier, och sedan förra året finns det ett nationellt bedrägericentrum som arbetar med samordning, förebyggande frågor och metodutveckling. På så sätt skapas också bättre förutsättningar för det samarbete med andra myndigheter, branschorganisationer, kreditupplysningsföretag med flera som krävs för att nå framgång. Enskilda som utsatts har möjlighet att begära att identitetsuppgifter spärras hos kreditupplysningsföretagen. För att ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få sina identitetsuppgifter utnyttjade och för att ge den drabbade bättre möjlighet att ta till vara sin rätt är det också nödvändigt att skärpa lagstiftningen.

Ministern hänvisade även till den då pågående beredningen av frågan om straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning.

I februari 2014 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att kartlägga omfattningen och karaktären av problemen med fakturabedrägerier (dir. 2014:12). Utredaren skulle med beaktande av kartläggningen överväga behovet av förändringar i framför allt civilrättslig, näringsrättslig och civilprocessrättslig lagstiftning. Vid behov skulle utredaren föreslå ändringar. Utredaren skulle också ta ställning till om andra slags åtgärder bör vidtas, t.ex. informationsinsatser riktade till företag eller myndighetsuppdrag. I september 2015 redovisade utredningen sitt betänkande Fakturabedrägerier (SOU 2015:77). Utredningen kom fram till att fakturabedrägeri i stor utsträckning är kriminaliserat. Ansvar för att utreda brotten och lagföra personerna bakom förfarandena ligger hos samhället. Det är emellertid enligt utredningen inte rimligt att förvänta sig att det ens med obegränsade resurser skulle vara möjligt att helt eliminera förfarandena. Så länge det är lönsamt kommer det att finnas personer som ägnar sig åt fakturabedrägeri. Det mest effektiva sättet att motverka fakturabedrägeri är därför att förmå dem som utsätts för bluffakturor och liknande krav att hävda sina rättigheter enligt de regler som finns och att vägra betala. Det allmänna bör enligt utredningen i det syftet tillhandahålla information som uppmärksammar enskilda personer och företag på riskerna att drabbas av fakturabedrägeri och som underlättar för dem att ta till vara sina rättigheter om de drabbas. Enligt uppgift från Justitiedepartementet är betänkandet under beredning i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2013/14:JuU15 behandlade utskottet (s. 23 f.) flera motioner om identitetsstöld. Utskottet ansåg att på grund av den stora skada som identitetsstöld kan vålla bör regeringen se över om inte respekten för enskildas integritet kräver både straffrättsliga och andra åtgärder mot identitetsstöld och i förekommande fall vidta sådana åtgärder. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med denna innebörd. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2013/14:159–160).

I samma betänkande (s. 23 f.) behandlade utskottet även motioner om fakturabedrägerier. Utskottet anförde att Egendomsskyddsutredningen föreslagit att ett nytt brott kallat grovt fordringsbedrägeri ska införas när det gäller systematiska fakturabedrägerier. Beredningen av betänkandet borde enligt utskottet inte föregripas. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2013/14:159–160).

I betänkande 2014/15:JuU14 behandlade utskottet flera motioner om identitetsstöld och fakturabedrägerier. Utskottet anförde att modern teknik innebär att omfattande bedrägerier kan utföras mot enskilda och att synen på bedrägeribrott med systematiska inslag inte är tillräckligt sträng. Utskottet anförde att straffen för denna typ av brott därför måste skärpas. Dessutom bör

bedrägeribrottets utformning ses över för att säkerställa en god anpassning till it-relaterade brott. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med denna innebörd.

Utskottet anförde att det är en allvarlig kränkning i den personliga sfären att drabbas av en identitetsstöld och det medför ett stort lidande för den utsatte. Utskottet hänvisade till Egendomsskyddsutredningens förslag att olovlig användning av andras identitetsuppgifter ska straffbeläggas som ett särskilt brott som benämns identitetsintrång. Enligt utskottets uppfattning var det angeläget att identitetsstölder kriminaliseras så snart som möjligt. Utskottet föreslog därför ett tillkännagivande med detta innehåll.

Ett annat allvarligt problem som utskottet belyste var förekomsten av bluffakturor. Utskottet anförde att bluffakturor har blivit ett samhällsproblem eftersom det rör sig om omfattande utskick som ofta görs inom ramen för en organiserad verksamhet. En ensam gärningsman eller en grupp av gärningsmän kan med hjälp av modern teknik snabbt skicka ut bluffakturor som tillsammans avser miljonbelopp. Utskottet hänvisade även i denna del till Egendomsskyddsutredningens förslag, i detta fall att en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier införs. Brottet ska bara finnas i en grov form och benämnas grovt fordringsbedrägeri. Utskottet ville understryka vikten av att ett sådant brott snarast införs och föreslog ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 oktober 2015 skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodosåg vad utskottet anförde. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare anförde att det är en allvarlig kränkning i den personliga sfären att drabbas av en identitetsstöld och att det medför ett stort lidande för den utsatte. Utskottet välkomnar därför att regeringen nu har lämnat en proposition till riksdagen om att kriminalisera olovlig identitetsanvändning. Det saknas därmed skäl för riksdagen att lämna något tillkännagivande i denna fråga. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom övriga motionsförslag som gäller olovlig identitetsanvändning. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2015/16:13 (M) yrkandena 1–3, 2015/16:1296 (M) yrkandena 1–3, 2015/16:1787 (SD) och 2015/16:2403 (C) yrkande 15.

När det gäller fakturabedrägerier lämnade riksdagen som framgår ovan på förslag från utskottet ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier. Utskottet har fått besked om att frågan fortfarande bereds i Regeringskansliet. Med detta i beaktande ser utskottet inte nu behov av ytterligare tillkännagivanden om straffbestämmelser om fakturabedrägerier men förutsätter att regeringen snarast återkommer med ett sådant förslag som riksdagen har begärt. Motionerna 2015/16:481 (M) och 2015/16:2050 (SD) yrkande 5 avstyrks.

Djurplågeri m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om straffet för djurplågeri och om våld mot polishund och polishäst.

Jämför reservation 28 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att brottsrubriceringen grovt djurplågeri införs. I yrkande 3 föreslås att straffet för djurplågeri ska höjas och att straffet för grovt djurplågeri ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse. Liknande yrkanden framförs i motion 2015/16:2007 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 och motion 2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD) yrkande 2. I motion 2015/16:345 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs en översyn av djurplågeribrotten, detta eftersom allt fler sällskapsdjur far illa.

Enligt motion 2015/16:1297 av Lotta Finstorp (M) bör polishundars och polishästars rättsstatus ses över. Det bör bli möjligt att åtala en person för exempelvis våld mot tjänstehund och våld mot polishäst. Detta mot bakgrund av polishundens samt polishästens viktiga samhällsfunktion och utsatta arbete.

Enligt motion 2015/16:1341 av Sotiris Delis (M) bör våld mot polishund räknas som våld mot tjänsteman. En skadegörande handling mot en hund rubriceras oftast som skadegörelse av normalgraden där maxstraffet är 1 års fängelse. Om skador mot polishundar i stället skulle rubriceras som våld mot tjänsteman finns större möjlighet att döma en gärningsman till strängare påföljd.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 16 kap. 13 § brottsbalken framgår att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, döms för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år. I djurskyddslagen (1988:534) finns bestämmelser om vård och behandling av husdjur och försöksdjur. Den som bryter mot dess bestämmelser kan dömas för brott mot djurskyddslagen till böter eller fängelse i högst två år (36 §).

Pågående arbete

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. I uppdraget har ingått djurskyddslagens bestämmelser om straff och påföljd. Uppdraget omfattar inte någon översyn av djurplågeribestämmelsen i 16 kap. 13 § brottsbalken, utan bestämmelsen

berörs endast i den mån det har betydelse för förhållandet mellan djurplågeribrott och brott mot djurskyddslagen. Utredaren lämnade i november 2011 betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) och föreslår där att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs där straffskalan är fängelse i högst fyra år. För grovt brott mot djurskyddslagen ska dömas om brott mot lagen har begåtts med uppsåt och medfört eller kunnat medföra omfattande djurlidande, betydande ekonomisk vinning för djurhållaren, eller är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Det ska även gå att döma någon för grovt brott mot djurskyddslagen, om brottet har utförts organiserat eller systematiskt eller har utförts med förslagenhet. Till följd av att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs förordar utredaren att en allmän översyn även görs av brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri.

Utredningens förslag har i vissa delar lett till lagstiftning (prop. 2013/14:41, bet. 2013/14:MJU14, rskr. 2013/14:151). Den 1 april 2014 infördes således bestämmelser om förbud mot att genomföra sexuella handlingar med djur. Den som bryter mot förbudet döms till böter eller fängelse i högst två år. Dessutom behandlades i det lagstiftningsärendet vissa frågor om försöksdjur.

Näringsdepartementet har informerat om att utredningens förslag i övriga delar bereds vidare i Regeringskansliet och att regeringen planerar att lämna en proposition om en ny djurskyddslag till riksdagen under 2016. När det gäller frågorna om skyddet för polishästar och polishundar pågår enligt Regeringskansliet för närvarande inget arbete.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU14 behandlades motioner om djurplågeri. Utskottet hänvisade till att betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) var under beredning i Regeringskansliet i de delar det inte lett till lagstiftning. Denna beredning borde enligt utskottet inte föregripas och motionerna avstyrktes därmed. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

I likhet med tidigare vill utskottet med anledning av motionerna om djurplågeri hänvisa till att betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) är under beredning i Regeringskansliet i de delar det inte lett till lagstiftning. Denna beredning bör inte föregripas. När det gäller våld mot polishundar och polishästar är utskottet inte berett att ställa sig bakom dessa yrkanden. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2015/16:345 (S), 2015/16:1297 (M), 2015/16:1341 (M), 2015/16:2007 (SD) yrkandena 1 och 2, 2015/16:2034 (SD) yrkande 2 och 2015/16:2866 (SD) yrkandena 2 och 3.

Hot mot förtroendevalda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda m.m.

Jämför reservation 29 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:519 av Birgitta Ohlsson (FP) krävs straffskärpning vid våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda.

I motion 2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) yrkande 18 anförs att våld mot politiker bör likställas med våld mot tjänsteman. Folkvalda politiker till kommuner, landsting eller riksdagen ska omfattas av det skydd i fråga om brott mot allmän verksamhet som ges i 17 kap. brottsbalken.

Bakgrund

Gällande rätt

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig mot en person i dennas myndighetsutövning, tvingar eller hindrar personen att göra något eller hindrar personen från att göra något som ingår i myndighetsutövningen eller hämnas för något som personen har gjort i sin myndighetsutövning döms enligt 17 kap. 1 § brottsbalken för våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller om någon förgriper sig mot en person som tidigare har utövat myndighet, på grund av något som personen har gjort eller inte gjort i samband med myndighetsutövningen. Enligt 17 kap. 2 § ska den som på ett annat sätt än det som anges i 1 §, för att tvinga eller hindra någon i hans myndighetsutövning eller för att hämnas för åtgärd i denna, otillbörligen företar gärning, som för personen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med det, döms för förgripelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt döms till fängelse i högst fyra år.

Pågående arbete m.m.

Brottsförebyggande rådet (Brå) hade under 2013 i uppdrag att undersöka omfattningen av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. Kartläggningen publicerades i maj 2014 (Brå, Rapport 2014:9) och är en uppföljning av den tidigare rapporten Politikernas trygghetsundersökning från 2012 (Brå, Rapport 2012:14). Brå gjorde under 2014 en fördjupad analys utifrån resultaten i de båda undersökningarna. Dessutom tog Brå under 2014 fram en skrift med förslag till åtgärder för att förhindra och hantera incidenter

mot förtroendevalda. Regeringen gav i september 2014 Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen och utvecklingen av hot, våld och trakasserier mot politiskt förtroendevalda under valåret 2014. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i december 2015 (Brå, Rapport 2015:23).

Justitiedepartementet gav i januari 2014 (Ju2014/235/P) en utredare i uppdrag att genomföra en kartläggning av domar om brott mot politiskt förtroendevalda från 2000 till april 2014. Utredaren redovisade sitt arbete i juni 2014.

Utredaren anser att det finns goda förutsättningar inom ramen för nuvarande lagstiftning att bättre kunna utreda och lagföra brott mot förtroendevalda och pekar på ett antal faktorer som kan ha betydelse för detta arbete.

- Tydlig kodning och checklista. Brott mot förtroendevalda måste få en tydlig kodning för att möjliggöra att polis och åklagare prioriterar dessa brott och särskilt analyserar och följer upp dem.
- Tydliggöra gärningsmannens motiv. Åklagare måste utveckla en särskild hantering av dessa fall för att tydliggöra de eventuella politiska motiven bakom brotten och därmed kunna förklara för domstolen varför det finns försvårande omständigheter.
- Förundersökning bör ledas av åklagare. Samtliga förundersökningar bör ledas av en åklagare för att säkerställa en enhetlig och aktiv förundersökning. Det bör vara ett begränsat antal åklagare som handlägger denna typ av ärenden, och de bör samverka i ett särskilt nätverk för att utveckla en enhetlig praxis och hantering.

Kulturdepartementet (som numera har ansvar för demokratipolitik) har informerat om att utredarens förslag bereds i Regeringskansliet.

Organisationen Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram en rapport om hot och våld mot förtroendevalda som ger exempel på hur man kan arbeta med frågan.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke anförde i oktober 2014 i svaret på fråga 2014/15:18 bl.a. följande.

Hot och våld mot förtroendevalda är ett allvarligt problem som måste tas på stort allvar. Det förebyggande arbetet behöver utvecklas. Staten, kommunerna och de politiska partierna är alla viktiga aktörer i detta. Utifrån den kunskap som i dag finns om problemet kommer regeringen att prioritera arbete med konkreta förebyggande åtgärder. Det är framför allt genom förebyggande åtgärder som vi kan minska problemets omfattning. Detta är ett arbete vi måste göra gemensamt. Regeringen har en roll men även de politiska partierna och andra behöver delta.

Regeringen gav, som tidigare nämnts, i maj 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utredaren överlämnade sitt betänkande Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) i februari 2016. I betänkandet anfördes följande.

Utifrån bl.a. olika rapporter som vi tagit del av, har vi konstaterat att olaga hot och andra integritetskränkande brott som riktar sig mot journalister,

debattörer eller andra opinionsbildare förekommer ofta och kan utgöra ett hot mot yttrandefriheten. Enligt vår bedömning kan det därför finnas skäl att överväga ett förstärkt straffrättsligt skydd mot brott som sker i syfte att hindra någon från att utöva sin yttrandefrihet eller angripa någon som har utövat den rättigheten. Denna fråga ligger dock vid sidan av våra direktiv. Vi har dessutom konstaterat att det uppkommer flera principiella frågor om hur ett sådant förstärkt straffrättsligt skydd skulle kunna utformas och avgränsas. Denna fråga ryms därför inte inom vårt uppdrag.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 4 s. 23) anfördes att det är angeläget att motverka brott mot yrkesgrupper av särskild betydelse för det demokratiska samhället, såsom hot och våld mot journalister och förtroendevalda. Polismyndigheten har därför planer på att utvidga uppdraget för de tre hatbrottsgrupperna så att det även kan omfatta bl.a. sådana brott.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har behandlat motioner om våld mot förtroendevalda vid flera tillfällen och anförde i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 29 f.) att brottet våld eller hot mot tjänsteman förutsätter att hotet eller våldet riktar sig mot någon i ”hans myndighetsutövning”. Eftersom våld eller hot mot förtroendevalda många gånger inte riktar sig mot den förtroendevaldes myndighetsutövning är lagstiftningen om våld eller hot mot tjänsteman inte tillämplig på dessa. Däremot är sådana gärningar i regel straffbara som misshandel eller olaga hot. Utskottet anförde att det såg mycket allvarligt på förekomsten av våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda politiker men ansåg inte att det fanns skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande till regeringen om att denna grupp ska omfattas av det skydd som ges i 17 kap. brottsbalken. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

I betänkande 2013/14:JuU15 (s. 27 f.) vidhöll utskottet denna inställning och tillade att utskottet såg positivt på att en utredare fått i uppdrag att kartlägga och analysera domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda. Utskottet utgick från att resultatet av detta utredningsarbete vid behov skulle följas upp med lämpliga åtgärder. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 50) anförde utskottet att det alltjämt såg allvarligt på förekomsten av våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda politiker men vidhöll att något tillkännagivande inte bör göras till regeringen om att förtroendevalda bör omfattas av det skydd som ges i 17 kap. brottsbalken. Utskottet var inte heller berett att föreslå någon utvidgning av det straffbara området när det gäller brottet våld eller hot mot tjänsteman eller någon annan förändring av bestämmelsen. Utskottet konstaterade vidare att den utredare som haft i uppdrag att kartlägga domar om brott mot politiskt förtroendevalda hade redovisat sitt arbete och i det sammanhanget lämnat ett antal förslag till åtgärder. Förslagen bereddes i Regeringskansliet, och denna beredning borde inte föregripas. Utskottet ansåg sammanfattningsvis att något tillkännagivande till regeringen inte borde göras med anledning av motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller den uppfattning som redovisades i betänkande 2014/15:JuU14 och anser därmed att något tillkännagivande inte bör göras till regeringen om att förtroendevalda bör omfattas av det skydd som ges i 17 kap. brottsbalken. Utskottet är inte heller nu berett att föreslå någon utvidgning av det straffbara området när det gäller brottet våld eller hot mot tjänsteman eller någon annan förändring av bestämmelsen. Motion 2015/16:519 (FP) och 2015/16:2834 (SD) yrkande 18 avstyrks.

Böter vid fortkörning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om böter för fortkörning när det gäller utomnordiska förare och om bötesystemet för fortkörning. Jämför reservationerna 30 (M) och 31 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:3058 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23 bör det säkerställas att utomnordiska förare betalar fortkörningsböter i Sverige. Sedan 2011 är det möjligt för polismyndigheter inom EU att utbyta information om fartsyndare och andra trafikbrottslingar. Polisen måste dock kunna fastställa förarens identitet för att lagföra en person, och i dagsläget är det inte möjligt att få den typen av information om utomnordiska förare. Enligt motion 2015/16:1129 av Sten Bergheden (M) bör ett förslag tas fram om hur även utländska förare med utländska registreringsnummer som kört för fort i Sverige kan bötfällas.

Enligt motion 2015/16:1293 av Per Klarberg (SD) bör progressiva fortkörningsböter införas liknande de som finns i Finland. Där tillämpas ett inkomstbaserat bötesystem där den som tjänar mycket får en större böter som står i samma proportion till inkomsten som den böter den som tjänar mindre får.

Bakgrund

Gällande rätt

Sedan den 1 januari 2010 gäller lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (bet. 2009/10:JuU3, rskr. 2009/10:33). Lagen möjliggör såväl ett verkställande av beslut om svenska bötesstraff i andra medlemsstater som ett verkställande av beslut om bötesstraff från andra medlemsstater i Sverige.

Den 1 januari 2016 trädde de lagändringar i kraft som krävs för att genomföra EU:s direktiv om underlättande av gränsöverskridande

informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (det nya CBE-direktivet). Syftet med direktivet är att genom ökat informationsutbyte göra det lättare för myndigheter inom EU att följa upp trafikbrott som begås med fordon som är registrerade i en annan medlemsstat (bet. 2015/16:JuU9, prot. 2015/16:29). Medlemsstaternas möjlighet att söka uppgifter i varandras fordonsregister fanns även sedan tidigare reglerad i bl.a. rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande arbete.

I trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser om ansvar för hastighetsöverträdelser och andra förseelser i trafiken. Enligt förordningens kapitel 14 är påföljden för brott mot förordningens bestämmelser, med något enstaka undantag, bestämd till penningböter. Enligt 25 kap. brottsbalken ska böter dömas ut i dagsböter, penningböter eller normerade böter.

Om en viss bötesform inte är föreskriven för brottet döms böter ut i dagsböter eller, om brottet bör leda till lägre straff än 30 dagsböter, i penningböter (1 §). Dagsböter ska bestämmas till ett antal av minst 30 och högst 150. Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp fr.o.m. 50 kronor t.o.m. 1 000 kronor, efter vad som bedöms skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt (2 §). Penningböter ska bestämmas till lägst 200 kronor och högst 4 000 kronor (3 §).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om att påföljden för trafikförseelser ska vara dagsböter och inte penningböter. I samband med den höjning av bötesbeloppen som genomfördes hösten 2006 (prop. 2005/06:122, bet. 2005/06:JuU25, rskr. 2005/06:262) tog regeringen även upp frågan om förhållandet mellan penningböter och dagsböter samt anförde (prop. 2005/06:122 s. 10 f.) bl.a. att den föreslagna höjningen av det lägsta dagsbotsbeloppet aktualiserar frågan om även det högsta dagsbotsbeloppet bör höjas. En sådan höjning väcker enligt regeringen principiella frågor om bötesystemet i stort. Det saknades dock underlag för en genomgripande analys av förhållandet mellan penningböter och dagsböter samt systemet för användningen av bötesstraff. De frågor av principiell natur som togs upp i propositionen skulle vidare bli föremål för överväganden inom ramen för en allmän påföljdsöversyn som tidigare meddelats. I samband med behandlingen av propositionen om att höja bötesbeloppen fann utskottet inte skäl att föregripa den aviserade översynen och avstyrkte därför ett motionsyrkande som liknade de nu aktuella. Vid behandlingen i januari 2010 (bet. 2009/10:JuU7 s. 48 f.) vidhöll utskottet att den allmänna påföljdsöversynen inte borde föregripas.

Påföljdsutredningen lämnade i maj 2012 sitt betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34). Utredningen, som bl.a. haft i uppdrag att se över förhållandet mellan dagsböter och penningböter, föreslår bl.a. att ett dagsbotsstraff alltid bör vara mer ingripande än ett penningbotsstraff. Ett dagsbotsstraff bör därför

enligt utredningens förslag alltid överstiga vad som i dag kan betalas i penningböter dvs. 4 000 kronor. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I betänkande 2012/13:JuU10 (s. 38) anförde utskottet att förhållandet mellan dagsböter och penningböter hade behandlats av Påföljdsutredningen och att utredningens betänkande bereddes inom Regeringskansliet. Utskottet menade att beredningen av betänkandet inte borde föregripas. De då aktuella motionerna om att påföljden för trafikförseelser ska vara dagsböter och inte penningböter avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Inom EU finns det regler som underlättar gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott. Dessa regler möjliggör t.ex. för myndigheter i ett land inom EU att följa upp trafikbrott som begås med fordon som är registrerade i en annan medlemsstat. Utskottet ser positivt på det arbete som sker inom EU med att bekämpa gränsöverskridande trafikbrottslighet och finner inte skäl för riksdagen att ta något initiativ i denna fråga. Motionerna 2015/16:1129 (M) och 2015/16:3058 (M) yrkande 23 avstyrks därmed.

Förhållandet mellan dagsböter och penningböter har behandlats av Påföljdsutredningen vars betänkande för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Motion 2015/16:1293 (SD) avstyrks.

Ekobrottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvar för ekonomisk brottslighet, ansvarsutkrävande av företag, penningtvätt och åtgärder mot s.k. företagsmålvakter.

Jämför reservation 32 (M, C).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:331 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) bör ytterligare åtgärder mot ekonomisk brottslighet övervägas. Motionärerna anför att det i dag inte finns någon aktör som har helhetsansvaret för att se över lagstiftningen och konsekvenserna av den ekonomiska brottsligheten.

Enligt motion 2015/16:2215 av Annika Lillemets m.fl. (MP) bör reglerna om ansvarsutkrävande av företag ses över. Det är viktigt att Sverige ser till att skapa bästa möjliga förutsättningar för att svenska företag och deras underleverantörer kan ställas till svars i Sverige om de bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter i utlandet.

Enligt motion 2015/16:1210 av Anders Hansson (M) bör penningtvättslagen utvidgas till att omfatta sakförsäkringar. Det är ett problem att dyr egendom köps som sedan stjäls eller förstörs. Försäkringsersättningen som erhålls för egendomen blir därigenom s.k. vita pengar.

Enligt motion 2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18 bör målvaktsproblematiken inom den ekonomiska brottsligheten ses över. Bland annat bör möjligheten till snabbare näringsförbud och kriminalisering av företagsmålvakter ses över.

Bakgrund

Gällande rätt

Den 1 juli 2013 fick Ekobrottsmyndigheten nationellt ansvar för de ärenden som myndigheten handlägger enligt sin instruktion. Ekobrottsmyndigheten ansvarar därmed för ekobrottsbekämpning i hela landet. Tidigare var ansvaret för att utreda misstänkt ekonomisk brottslighet och besluta om åtal delat mellan å ena sidan Ekobrottsmyndigheten och å andra sidan Åklagarmyndigheten och polismyndigheterna.

Den 2 augusti 2014 trädde en ny lag om näringsförbud i kraft (lagen [2014:836] om näringsförbud). Genom den nya lagen utökades kretsen av personer som kan få näringsförbud till att omfatta alla som faktiskt utövar ledning över en verksamhet, oavsett i vilken associationsrättslig form verksamheten bedrivs. Det s.k. ställningsansvaret, som innebär att vissa funktionärer i en juridisk person alltid presumeras leda verksamheten, utvidgades till att omfatta även vissa företrädare för utländska filialer och stiftelser.

En ny lag om penningtvätt trädde i kraft den 1 juli 2014. Det tidigare penninghäleribrottet flyttades från brottsbalken och har rubriceringen penningtvättsbrott. Det nya penningtvättsbrottet är kriminaliserat även på försöksstadiet, vilket innebär en utvidgad kriminalisering i förhållande till den tidigare regleringen i brottsbalken. Lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Lagen gäller bl.a. för fysiska eller juridiska personer som driver livförsäkringsrörelse men inte för den som sysslar med sakförsäkringar (1 kap. 2 §).

Enligt 9 kap. 1 § brottsbalken döms den som med vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet, som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe han eller hon är, för bedrägeri till fängelse i högst två år. Av kapitlets 3 § framgår att om brottet är att anse som grovt, ska det bedömas som grovt bedrägeri. För det brottet ska dömas till fängelse, lägst i sex månader och högst i sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen ”missbrukat allmänt förtroende eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art,

avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada”. Denna bestämmelse omfattar även s.k. försäkringsbedrägeri.

I aktiebolagslagen finns ett förbud mot att utse s.k. målvakter. En målvakt är en styrelseledamot eller verkställande direktör som inte har för avsikt att ta del i de uppgifter som styrelsen har enligt lagen. Syftet med att utse en målvakt är att dölja vem som i verkligheten står bakom bolaget. Enligt 30 kap. 1 § aktiebolagslagen (2005:551) döms den till böter eller fängelse i högst ett år som uppsåtligen medverkar till ett beslut att utse en styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör eller vice verkställande direktör i strid med de regler som finns i lagen, om åtgärden är ägnad att dölja vem eller vilka som utövar eller har utövat den faktiska ledningen av bolaget. Detsamma gäller den som uppsåtligen åtar sig ett sådant uppdrag i strid med vissa bestämmelser i lagen.

Pågående arbete

Den 21 maj 2015 tillsatte regeringen en särskild utredare som ska göra en bred översyn av företagsbotsregleringen och föreslå nödvändiga författningsändringar. Syftet är att säkerställa att det straffrättsliga regelverket för juridiska personer är effektivt, ändamålsenligt och modernt och att det är anpassat till Sveriges EU-rättsliga och övriga internationella åtaganden (dir. 2015:58).

Utredaren ska särskilt

- överväga och föreslå en höjning av maximibeloppet för företagsboten
- se över grunderna för beräkningen av företagsbotens storlek,
- överväga om företagsboten ska vara konstruerad som ett straff eller som en särskild rättsverkan av brott
- överväga om begränsningen till brott som begås i utövningen av näringsverksamhet är ändamålsenlig eller om tillämpnings-området bör förändras
- se över förhållandet mellan företagsboten och det individuella straffansvaret samt ta ställning till hur frågor om sanktionskumulation bör lösas
- analysera om det finns behov av ytterligare lagstiftningsåtgärder för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden gentemot OECD.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2016.

Penningtvätsutredningen överlämnade den 1 februari 2016 sitt slutbetänkande Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism – fjärde penningtvättsdirektivet – samordning – ny penningtvättslag – m.m. till regeringen (SOU 2016:8). Utredningen har haft i uppgift att se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att ytterligare effektivisera bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism, bl.a. genom att genomföra det fjärde penningtvättsdirektivet (dir. 2015/849) i svensk rätt. Utredningen har även haft i uppdrag att se över den nuvarande penningtvättslagen och genomföra den omstrukturering som bedöms

ändamålsenlig. För att uppfylla direktivets krav på att juridiska personer ska tillhandahålla uppgifter om verkliga huvudmän och att uppgifter ska lagras i ett centralt register föreslår utredningen att en ny lag införs: en lag om registrering i syfte att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om insyn i juridiska personers ägar- och kontrollförhållanden. I lagen anges hur juridiska personer ska samla in information om sina verkliga huvudmän och hur informationen ska hållas tillgänglig. Informationen om verkliga huvudmän ska samlas i ett centralt register. Enligt uppgift från Finansdepartementet är betänkandet under beredning i Regeringskansliet.

Frågan om huruvida sakförsäkringar ska omfattas av penningtvättslagen behandlades inte i Penningtvättsutredningens slutbetänkande. Det pågår dock ett arbete inom EU när det gäller penningtvätt. Europeiska kommissionen presenterade den 2 februari 2015 en åtgärdsplan för förstärkning av kampen mot finansiering av terrorism, KOM(2016) 50 slutlig. I åtgärdsplanen aviseras bl.a. ändringar i det fjärde penningtvättsdirektivet. Detta kan enligt uppgift från Finansdepartementet komma att leda till att lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kommer att ses över på nytt.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU14 konstaterade utskottet att Ekobrottsmyndigheten relativt nyligen har omorganiserats och att myndigheten numera har ett nationellt ansvar för de ärenden som myndigheten handlägger enligt sin instruktion. Utskottet hänvisade vidare till den nya lagen om näringsförbud där kretsen av personer som kan få näringsförbud utökades. Enligt utskottets uppfattning borde riksdagen vid det tillfället inte ta något ytterligare initiativ på området. Motionen avstyrktes, och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Motion 2015/16:331 (S) tar upp bl.a. helhetsansvaret för att se över lagstiftningen och konsekvenserna av den ekonomiska brottsligheten. Vid förra riksmötet behandlade utskottet en liknande motion. Utskottet vill i likhet med tidigare bl.a. hänvisa till Ekobrottsmyndighetens arbete och finner inte skäl till ytterligare initiativ på området. Motionen avstyrks.

Syftet med den utredning som regeringen tillsatt om företagsbotsregleringen är som nämnts ovan att säkerställa att det straffrättsliga regelverket för juridiska personer är effektivt, ändamålsenligt och modernt och att det är anpassat till Sveriges EU-rättsliga och övriga internationella åtaganden. Utredningens arbete bör inte föregripas. Därmed avstyrks motion 2015/16:2215 (MP).

När det gäller frågan om penningvävt pågår ett omfattande arbete både nationellt och inom EU, och utskottet ser inte skäl för riksdagen att ta några initiativ i denna fråga. Motion 2015/16:1210 (M) avstyrks därmed.

I aktiebolagslagen finns straffbestämmelser för att hindra att någon uppsåtligen medverkar till ett beslut om att utse en s.k. företagsmålvakt. Straffbestämmelserna gäller även den som uppsåtligen åtar sig ett sådant uppdrag i strid med vissa bestämmelser i lagen. Utskottet anser att bestämmelserna i aktiebolagslagen är väl avvägda och avstyrker motion 2015/16:2403 (C) yrkande 18.

Straffmätning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpta straff för ett antal brott, bedömning av straffvärde, minskad s.k. straffrabatt, straff vid flerfaldig brottslighet och inbrottsstöld.

Jämför reservationerna 33 (M, KD), 34 (M), 35 (SD), 36 (M, C), 37 (SD), 38 (SD), 39 (SD), 40 (SD), 41 (SD), 42 (SD), 43 (M) och 44 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1 ska svensk lag gälla lika för alla, brott ska beivras och straffskalorna ska utnyttjas i större omfattning. Detta förutsätter en tydlig, förutsebar och rättvis lagstiftning. Straffskalorna ska utnyttjas, vilket innebär att omständigheterna i det enskilda fallet ska beaktas i ökad omfattning. Enligt motionärerna ska de straffsatser som finns användas i hela sin bredd. Brott som normalt ger böter ska i ökad utsträckning också kunna leda till strängare påföljd om straffvärdet bedöms vara högt. Grova brott och återfall ska bedömas strängare och därmed oftare straffas i den övre delen av straffskalan. Enligt motion 2015/16:2685 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4 bör straffen i högre utsträckning än i dag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde. Enligt motionärerna bör brottslingens ålder, tidigare brotts historia och andra faktorer beaktas i strafflindrande hänseende vid straffmätning, men inte i lika hög grad som i dag. För att de allvarligaste brotten ska straffas hårdare bör minimistraffen höjas för ett antal brott.

Enligt partimotion 2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 14 bör straffen för ett antal olika brott skärpas, exempelvis för grova våldsbrott, människohandel, bostadsinbrott och identitetsstölder. Straffen för många brott står i dag inte i proportion till brottens allvar.

I motion 2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om påföljder för seriebrott. Om människor inte upplever att påföljder och straff står i proportion till de brott som gärningsmän fällt till

ansvar för undergrävs rättsväsendets legitimitet i vidare mening. De regler som sätts upp måste också följas, för att medborgarna ska känna respekt och förtroende för rättsstaten och rättsväsendets olika delar.

Enligt motion 2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.3 i denna del begärs borttagande av den s.k. straffrabatten. Motionärerna anser att strafftillägget enligt i 26 kap. 2 § brottsbalken bör utökas och att ett minimitillägg införs. En gärningsman som begått fler brott får därmed ett förlängt straff. I vissa fall finns det behov av att frångå regeln om strafftillägg. Har en person begått flera grova brott mot person och sedan blir ställd inför rätta ska kumulationsprincipen kunna användas, där brottslingen får sina straff adderade på varandra. Enligt yrkande 22 i motionen bör en återgång till tidigare straff ske vid ny brottslighet. Lagen bör meddela en mindre tillåtande inställning när en brottsling begår nya brott under den villkorliga frigivningen. Större vikt bör då läggas på hur allvarlig den tidigare brottsligheten varit, typen av brott under den villkorliga tiden, om det handlar om fängelsebelagd brottslighet. Vidare anføres att en princip om tredje gången gillt bör utredas för allvarliga brott (yrkande 7). Gärningsmannen bör i dessa fall dömas till lagens maximistraff för det brott som har det högsta maximistraffet, med det högsta tillägg som ges vid flerfaldig brottslighet. Principens tillämpning bör dock begränsas i tid för att undvika orimliga konsekvenser.

Enligt motion 2015/16:2280 av Larry Söder (KD) borde regeringen se över hur man kan införa en modell där en återfallsförbrytare vid sitt tredje begångna brott döms till brottets maxstraff oavsett hur allvarligt brottet bedöms vara.

Enligt motion 2015/16:2834 (SD) yrkande 3.3 i denna del ska otillåten användning av utredningsmetoder för att klarlägga en gärningsmans skuld inte medföra straff lindring. Enligt motionens yrkande 9 bör det ses som försvårande att begå ett brott under, eller omedelbart efter, en allvarlig störning av den allmänna ordningen.

I motion 2015/16:25 av Edward Riedl (M) anføres att möjligheten att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott bör ses över. Enligt motion 2015/16:2834 (SD) yrkande 2 begärs kraftiga straffskärpningar för bl.a. våldsbrott.

Enligt motion 2015/16:2132 av Maria Abrahamsson (M) yrkande 2 bör möjligheten ses över att införa ett tidsbestämt fängelsestraff för vissa grova brottslingar – vid sidan av fängelse på livstid – där återfall i brott kan drabba allmänheten särskilt hårt. En utredning bör därför få i uppdrag att föreslå lagändringar i enlighet med detta. I motion 2015/16:2834 (SD) yrkande 1 anføres att riktiga livstidsstraff bör införas. Motionärerna anför att vid de allra grövsta brotten ska den dömde inte ha någon möjlighet till benådning, tidsbestämning av straff eller oövervakad permission.

I motion 2015/16:962 av Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M) föreslås att brottet inbrottsstöld införs med minimistraffet fängelse i ett år. I motion 2015/16:2593 av Thomas Finnborg (M) begärs en översyn av möjligheten att rubricera inbrott som bedöms vara en del av organiserad brottslighet med en högre brottsrubricering än stöld.

Enligt motion 2015/16:2549 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) bör möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott utredas för att råda bot på s.k. matchfixning. På grund av det låga straffvärdet på mutbrott saknar polisen t.ex. möjlighet och befogenheter att använda sig av telefonavlyssning, som kan användas för att få fram bevis i internationella härvor.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 29 kap. 1 § brottsbalken framgår att straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, ska bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Vidare framgår av 29 kap. 2 § 3 att som försvärande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om gärningsmannen utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig. Bestämmelsen tar bl.a. sikte på brott som begåtts mot handikappade eller äldre. (Se Berggren m.fl., Brottsbalken, 1 juli 2014, Zeteo, kommentar till 29 kap. 2 §.)

I 29 kap. 4 § brottsbalken regleras betydelsen av återfall vid straffmätningen. Det framgår av bestämmelsen att rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skärpande riktning ska ta hänsyn till om den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott, om inte förhållandet beaktas genom påföljdsvalet eller i tillräcklig utsträckning genom förverkande av villkorligt medgiven frihet. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten samt om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig.

Av de s.k. billighetsskalen (29 kap. 5 § brottsbalken) framgår att rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skälig omfattning ska beakta ett antal omständigheter, bl.a. om den tilltalade lider men genom att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket (punkt 4). Av lagrummets andra stycke framgår att om det finns någon omständighet som avses i första stycket får rätten, om det finns särskilda skäl, döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet.

Bestämmelser om fängelsestraffets längd när någon döms för flera brott finns i 26 kap. 2 § brottsbalken. Av detta följer att fängelse på viss tid inte får överstiga vare sig de högsta straffen för brotten sammanlagda med varandra eller arton år. Fängelsestraffet får inte heller överstiga det svåraste straffet med mer än ett år om det svåraste straffet är kortare än fängelse i fyra år. Om det svåraste straffet är fängelse i fyra år men inte uppgår till fängelse i åtta år får det svåraste straffet överskridas med två år. Om slutligen det svåraste straffet är fängelse i åtta år eller längre får det svåraste straffet överskridas med fyra år. Det anförda innebär t.ex. att straffet för två eller flera fall av misshandel och/eller stöld maximalt är fängelse i tre år. Om det däremot är fråga om flera fall av t.ex. grov stöld är det maximala straffet fängelse i åtta år.

Av 30 kap. 3 § brottsbalken följer att rätten när någon döms för flera brott ska döma till gemensam påföljd för brotten, om inte något annat är föreskrivet. Om det finns särskilda skäl får rätten för ett eller flera brott döma till böter och samtidigt döma till annan påföljd för brottsligheten i övrigt. Vidare får rätten döma till fängelse för ett eller flera brott samtidigt som den dömer till villkorlig dom eller skyddstillsyn för brottsligheten i övrigt.

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd.

Pågående arbete m.m.

Regeringen gav i mars 2013 en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå ändringar i straffskalorna för grov misshandel, rån, grovt rån och grov utpressning för att åstadkomma en höjd straffnivå för dessa brottstyper (dir. 2013:30). Utredningen har vidare haft i uppdrag att överväga ändringar i straffskalorna för andra allvarliga våldsbrott, om det finns skäl för det med hänsyn till intresset av en höjd straffnivå eller för att upprätthålla proportionalitet mellan brottstyperna. Utredningen har också haft möjlighet att identifiera och ta upp andra frågor som anknyter till uppdraget. Utredningen överlämnade i mars 2014 betänkandet *Straffskalorna för allvarliga våldsbrott* (SOU 2014:18). I betänkandet föreslår utredningen att straffen för vissa allvarliga våldsbrott ska skärpas. De lägsta föreskrivna straffen för respektive brottstyp ska enligt utredningens förslag uppgå till följande nivåer.

- Grovt olaga hot och grovt olaga tvång: fängelse i nio månader i stället för sex månader.
- Grov misshandel och grov utpressning: fängelse i ett år och sex månader i stället för ett år.
- Grovt rån och synnerligen grov misshandel: fängelse i fem år i stället för fyra år.
- Dråp: fängelse i åtta år i stället för sex år.

Inga förändringar föreslås av maximistraffen för respektive brottstyp.

Utredningen föreslår att ett nytt brott införs i brottsbalken, dråp under förmildrande omständigheter, med straffet fängelse i högst åtta år. Detta brott är avsett att ersätta det nuvarande brottet barnadråp. Utredningen föreslår också att de olika straffskalorna för brott mot lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor utformas på ett delvis annorlunda sätt. Förslaget innebär att straffet skärps väsentligt och att straffskalorna utformas efter mönster från andra allvarliga våldsbrott. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet och att regeringen avser att lämna en proposition om straffskalorna för allvarliga våldsbrott under 2016.

Påföljdsutredningen lämnade i maj 2012 sitt betänkande *Nya påföljder* (SOU 2012:34). Den hade i uppdrag att bl.a. analysera frågan om straffvärdesbestämningen vid flerfaldig brottslighet och vid behov lämna

förslag som ger sådan brottslighet större genomslag vid påföljdsbestämningen eller som motverkar brottsligheten mer effektivt.

Den 17 mars 2016 överlämnade regeringen propositionen Ny påföljd efter tidigare dom (prop. 2015/16:151) till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen en reform av regleringen om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Syftet är att förenkla och förtydliga de regler som gäller för hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts eller annars upphört. Domstolen ska i en sådan situation som huvudregel bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Möjligheten att bestämma att en tidigare dom ska omfatta också tillkommande brottslighet, s.k. konsumtionsdom, eller att undanröja en utdömd påföljd och bestämma en ny gemensam påföljd för den samlade brottsligheten ska bara användas i undantagsfall. Regleringen görs också mer konsekvent när det gäller hur brott som utgör återfall ska behandlas. Det ska göras en principiell skillnad mellan brott som har begåtts före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott som har begåtts efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört (ny brottslighet). Förslagen innebär bl.a. att gemensam straffmätning fortsättningsvis endast ska tillämpas vid nyupptäckt brottslighet. Slutligen föreslår regeringen att ungdomstjänst och ungdomsvård ska omfattas av regleringen om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda ett straffrättsligt skydd för egendom (Egendoms skyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Utredningen föreslår när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld att inte bara intrång i permanentbostad bör beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen bedömer vidare att det inte bör införas någon generell möjlighet att lägga samman flera förmögenhetsbrott till ett eller flera allvarligare brott. Det finns enligt utredningen inte heller skäl att nu ändra regeln om förhöjd straffskala vid flerfaldig brottslighet eller att ändra reglerna om försvårande omständigheter vid straffmätning. De nuvarande straffskalorna är tillräckligt vida för att täcka även omfattande och systematisk brottslighet och detsamma gäller den förhöjda straffskala som får tillämpas vid flera brott. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

I september 2015 publicerade Brottsförebyggande rådet (Brå) en rapport om matchfixning (Rapport 2015:18). Rapporten ger en första beskrivning av matchfixning (manipulation av matcher i syfte att göra vinster på spelmarknaden) i Sverige. I rapporten efterlyser Brå bl.a. ett vidgat fokus i brottsutredningarna och väcker också frågan om huruvida en straffrättslig översyn på området möjligen vore befogad.

Den 24 september 2015 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till en ny spelreglering som ska syfta till att skapa en spelmarknad som präglas av ett högt konsumentskydd, hög

säkerhet i spelen och tydliga förutsättningar för att få verka på marknaden (dir. 2015:95). Enligt direktiven involverar uppgjorda idrottsresultat ofta organiserade kriminella nätverk som arbetar internationellt. Manipulation av idrottsresultat, s.k. matchfixning, är ett hot mot idrotten. Det är viktigt att vadhållning inom ramen för ett licenssystem inte skadar idrotten och att idrotten kan ha ett inflytande över vilka idrottsliga resultat som vadhållning ska tillåtas på.

Europarådet har antagit en konvention om manipulation av resultat inom idrott, som innefattar en mångsidig strategi för att ta itu med manipulation av resultat inom idrott. Utredaren ska mot denna bakgrund

- analysera hur de delar av den ovan nämnda konventionen som berör vadhållningsverksamhet bör beaktas inom ramen för ett licenssystem
- bedöma om andra åtgärder behöver vidtas för att motverka spelrelaterad matchfixning och lämna nödvändiga författningsförslag
- analysera om det bör regleras i vilken utsträckning som idrottstävlingar får användas som spelobjekt.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2017.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2014/15:JuU14 motioner om straffmätning liknande de nu aktuella.

Utskottet anförde att en reform om straffmätning genomfördes den 1 juli 2010. Den syftade till att höja straffen för allvarliga våldsbrott och för grovt vållande till annans död, att öka spännvidden mellan straffen för brott i allmänhet och att skärpa straffen vid återfall i brott (prop. 2009/10:147, bet. 2009/10:JuU32, rskr. 2009/10:272). Det kunde enligt utskottet dock ifrågasättas om samhällets skärpta syn på allvarliga våldsbrott återspeglas i tillräcklig utsträckning i de lagstiftningsåtgärder som hittills har vidtagits och i domstolarnas praxis. Utredningen om skärpta straff för allvarliga våldsbrott lämnade i mars 2014 betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18). I betänkandet föreslås att straffen för vissa allvarliga våldsbrott skärps. Utskottet anförde att det är angeläget att utredningens lagförslag genomförs så snart som möjligt. Utskottet föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 oktober 2015 skulle återkomma till riksdagen med förslag om att genomföra de lagförslag som framförs i betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott.

Brottsbalkens bestämmelser om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet innebär i praktiken att när en person döms för flera brott åtnjuter han eller hon en straffrabatt. Påslaget i straff blir i dessa fall proportionellt sett lägre för varje ny gärning som brottslingen döms för. Enligt utskottets uppfattning borde regelverket skärpas och ge uttryck för en strängare syn på flerfaldig brottslighet än vad som är fallet i dag. Utskottet föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Utskottet var inte berett att ställa sig bakom en motion om en s.k. kumulationsprincip vid vissa grova våldsbrott eller vad som anfördes i en motion om livstidsstraff. Utskottet avstyrkte också ett yrkande om att i vissa fall införa en tredje-gången-gillt-princip. Utskottet var inte berett att ställa sig bakom förslaget att det faktum att otillåtna eller kränkande utredningsmetoder använts för att klarlägga en gärningsmans skuld inte ska beaktas i strafflindrande hänseende. Om förmildrande omständigheter förekommit får bedömas i varje enskilt fall. Likaså vidhöll utskottet sin inställning när det gällde frågan om att det ska ses som en försvårande omständighet att ett brott har begåtts under eller omedelbart efter en störning av den allmänna ordningen. Utskottet hade en viss förståelse för synpunkten men ansåg inte att motionsyrkandet bör ge skäl till något initiativ från riksdagen. Dessa motionsyrkande avstyrktes. När det gällde frågan om ny påföljd efter tidigare dom hänvisade utskottet till en aviserad proposition. Det fanns därför inte någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i denna fråga och motionsyrkandet avstyrktes.

Utskottet behandlade även motioner om inbrott i betänkande 2014/15:JuU14 (s. 41). Utskottet anförde att Egendomsskyddsutredningen i sitt betänkande SOU 2013:85 föreslog att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen föreslog inte någon straffskärpning för brottet grov stöld. Utskottet anförde att bostadsinbrott i dag leder till orimligt låga straff jämfört med annan brottslighet. Straffen beaktar inte i tillräcklig grad den kränkning av brottsoffren som intrång i bostäder innebär. Bakom många inbrott ligger dessutom organiserade ligor. Straffet för att bryta sig in i någons hem måste enligt utskottet bli mer kännbart. Utskottet ansåg därför att ett nytt brott – inbrottsstöld – borde införas med minimistraffet fängelse i ett år. Utskottet föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande i enlighet med vad utskottet anförde.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen efter förslag från utskottet lämnat tre olika tillkännagivanden till regeringen när det gäller straffmätning m.m. Enligt ett tillkännagivande skulle regeringen återkomma till riksdagen med förslag om att genomföra de lagförslag som framfördes i betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18). Ett annat tillkännagivande rörde frågan om att regelverket om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet skulle skärpas och ge uttryck för en strängare syn på flerfaldig brottslighet än vad som är fallet i dag. Vidare lämnade riksdagen ett tillkännagivande om att ett nytt brott – inbrottsstöld – borde införas med minimistraffet fängelse i ett år.

Regeringen har, som nämnts ovan, nyligen lämnat propositionen Ny påföljd efter tidigare dom (prop. 2015/16:151) till riksdagen. Vidare bereds för närvarande betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU

2014:18) i Regeringskansliet och regeringen avser att lämna en proposition om straffskalorna för allvarliga våldsbrott under 2016. När det gäller frågan om inbrottsstöld bereds Egendomsskyddsutredningens betänkande i Regeringskansliet. Med detta i beaktande ser utskottet inte nu något behov av ytterligare tillkännagivanden om straffskärpningar m.m. för dessa brott. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2015/16:25 (M), 2015/16:962 (M), 2015/16:2303 (M) yrkande 8, 2015/16:2593 (M), 2015/16:2834 (SD) yrkandena 2, 3.3 i denna del och 22 samt 2015/16:3072 (M) yrkande 14.

När det gäller motionerna 2015/16:2303 (M) yrkande 1 och 2015/16:2685 (KD) yrkande 4 om bl.a. hänsynen till brottets straffvärde och om utnyttjandet av straffskalorna anser utskottet att befintliga straffbestämmelser är väl avvägda och att det får lämnas till rättstillämpningen att utdöma påföljder i enskilda fall. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet vidhåller sin uppfattning och är inte berett att ställa sig bakom förslaget att det faktum att otillåtna eller kränkande utredningsmetoder använts för att klarlägga en gärningsmans skuld inte ska beaktas i strafflindrande hänseende. Om förmildrande omständigheter har förekommit får bedömas i varje enskilt fall. Därmed avstyrks 2015/16:2834 (SD) yrkande 3.3. i denna del.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2015/16:2132 (M) yrkande 2 och 2015/16:2834 (SD) yrkande 1 om ett icke tidsbestämt fängelsestraff och livstidsstraff. Motionsyrkandena avstyrks. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom yrkandena om särskilda straffrättsliga åtgärder ska gälla vid en persons tredje begångna brott. Motion 2015/16:2280 (KD) och 2015/16:2834 (SD) yrkande 7 avstyrks därmed.

Utskottet vidhåller sin inställning när det gäller motion 2015/16:2834 (SD) yrkande 9 att det ska ses som en försvårande omständighet att ett brott har begåtts under eller omedelbart efter en störning av den allmänna ordningen. Utskottet har en viss förståelse för synpunkten men anser inte att motionsyrkandet ger anledning till något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks.

Motion 2015/16:2549 (SD) tar upp möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott för att råda bot på s.k. matchfixning. Utskottet konstaterar att en särskild utredare har i uppdrag att lämna förslag till en ny spelreglering och i samband med detta bl.a. bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att motverka spelrelaterad matchfixning samt lämna nödvändiga författningsförslag. Utredarens arbete bör inte föregripas och utskottet avstyrker därmed motionen.

Brott som begås av djurrättsaktivister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. straffskärpningar vad gäller brott som begås av djurrättsaktivister.

Jämför reservation 45 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:2720 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 anförs att en översyn av tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet bör övervägas. Framst är det pälsdjursfarmar som drabbas av våld, både mot anläggningar och mot enskilda personer. Men även företag som arbetar med fjäderfä och äggproduktion eller djurfodertillverkning har drabbats.

Enligt motion 2015/16:1758 av Åsa Coenraads (M) yrkande 2 bör straffpåföljden för djurrättsrelaterade brott skärpas. De autonoma grupper som tar lagen i egna händer och med olagliga medel terroriserar de gröna näringarna är oroande. Hot, trakasserier, mordbrand, gravskändningar och skadegörelse som uppgår till flera miljoner kronor kan aldrig accepteras.

Enligt motion 2015/16:2079 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2 bör straffsatserna för kriminell djurrättsaktivism öka. Utövare av laglig näringsverksamhet utsätts återkommande för brott av individer och organisationer som trakasserar utvalda animalieproducenter och företag som arbetar med vidareförädling av animalieprodukter.

Enligt motion 2015/16:2458 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 bör lagen bör ses över så att det inte ska kunna gå att missbruka yttrandefriheten och demonstrationsfriheten för att trakassera och förfölja oskyldiga näringsidkare i deras hem och på arbetsplatser.

Bakgrund

Tidigare utskottsbehandling m.m.

I utskottets budgetbetänkande för 2015 (bet. 2014/15:JuU1 s. 44) behandlades motioner om att prioritera brottslighet som begås av djurrättsaktivister. Utskottet anförde bl.a. att s.k. djurrättsaktivister ofta använder sig av olika former av brott, både mot egendom och person, för att få uppmärksamhet för sina ståndpunkter. Förutom att detta leder till stora kostnader för dem som är verksamma inom t.ex. pälsindustrin blir dessutom allt fler tveksamma till att fortsätta med sin verksamhet. Även forskare som genomför djurförsök utsätts för brott av djurrättsaktivister, trots att dessa djurförsök genomförs först efter en noggrann kontroll från samhället via de djurförsöksetiska nämnder som godkänner försöken. Utöver de ekonomiska skadorna riskerar dessa angrepp även att försena angelägen forskning om olika allvarliga sjukdomar.

Rättsväsendet borde enligt utskottets mening prioritera arbetet mot denna brottslighet i betydligt högre grad än vad som görs i dag samt överväga vilka möjligheter som finns att erbjuda ett bättre skydd för dem som utsätts för hot, skadegörelse och annan typ av brottslighet av djurrättsaktivister. Utskottet föreslog därför, med tillstyrkande av vissa motioner, ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras. Utskottet var däremot inte berett att ställa sig bakom vad som anfördes i ett motionsyrkande om en översyn av demonstrationsfriheten, och motionen avstyrktes i denna del. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:77).

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 68) behandlade utskottet en motion om att överväga en översyn av tillämpningen av straffskalan för brott mot viss näringsverksamhet såsom pälsfarmer. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Enligt en uppgift från Justitiedepartementet är frågan om prioritering av arbetet med brottstypen i enlighet med riksdagens tillkännagivande under beredning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att tillkännagivandet från riksdagen om att prioritera arbetet med brott som begås av djurrättsaktivister bereds i Regeringskansliet.

När det gäller frågan om att överväga straffskärpningar för brott relaterade till djurrättsaktivism och att se över lagstiftningen i andra avseenden vidhåller utskottet sin inställning och avstyrker motionerna 2015/16:1758 (M) yrkande 2, 2015/16:2079 (SD) yrkande 2, 2015/16:2458 (C) yrkande 2 och 2015/16:2720 (M) yrkande 1.

Deltagande i kriminell organisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa en s.k. DIKO-lag.

Jämför reservation 46 (SD).

Motionen

Enligt motion 2015/16:2841 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) bör en s.k. DIKO-lag införas. Lagen ska kriminalisera delaktighet i organiserad brottslighet, kriminellt nätverk eller organisation (deltagande i kriminell organisation, DIKO). Åklagaren ska till domstol lämna in begäran om att klassa en viss utredning som DIKO-relaterad. Finner domstolen att så är fallet träder DIKO-befogenheterna in för utredningen. En modifierad lagstiftning ska i dessa fall gälla, bl.a. beträffande tvångsmedel, åtal och övergrepp i rättsak. Ett system med s.k. kronvittnen ska tillämpas, dvs. där

strafflindring även kan ges när en tilltalad medverkar till utredningen av andras brott. Vidare bör användning av anonyma vittnen och ett utökad vittnes- och brottsofferskydd gälla inom DIKO-regelverket.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 17 kap. 10 § brottsbalken döms den som med våld eller hot om våld angriper någon för att han eller hon gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd, för övergrepp i rättsak till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma ska gälla om man med någon annan gärning som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att han eller hon avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga. Är brottet grovt döms till fängelse, lägst två och högst åtta år.

Av 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken ska straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Av andra stycket följer att vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. Det ska särskilt beaktas om gärningen inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person. I förarbetena till bestämmelsen anges övergrepp i rättsak som exempel på ett av de brott som kan innebära ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person (prop. 2009/10:147 s. 14 f.).

Sedan den 1 juli 2008 finns det i 36 kap. 1 b § brottsbalken en bestämmelse om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet (s.k. utvidgat förverkande). Bestämmelsen innebär att det i vissa fall är möjligt att förverka även utbyte som kommer från annat brottsligt handlande än det som den tilltalade döms för. Den innebär också att sambandet mellan egendomen och den brottsliga verksamheten inte behöver styrkas fullt ut. I stället är det tillräckligt att åklagaren uppfyller ett lägre ställt beviskrav.

Pågående arbete

Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet överlämnade i september 2014 betänkandet *Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m.* (SOU 2014:63). Inom Justitiedepartementet har även upprättats en promemoria, *Komplettering av förslagen i SOU 2014:63 – äktenskapstvång och olaga hot* (Ju2014/7758-L5).

Den 25 februari 2016 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen, Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet (prop. 2015/16:113). Regeringen föreslår följande ändringar i det straffrättsliga regelverket för att den organiserade brottsligheten ska kunna motverkas mer effektivt:

- Försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott ska kriminaliseras i större utsträckning än i dag. Det gäller bl.a. grovt olaga hot, grov utpressning, övergrepp i rättsak, grovt övergrepp i rättsak samt grovt och synnerligen grovt vapenbrott.
- Bestämmelsen om straff för förberedelse och stämpling ändras så att högre straff än fängelse i två år ska kunna dömas ut i fler fall.
- Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och låter bli att förhindra vissa allvarliga brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för det.
- Det ska införas nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Bland annat ska det vid vissa brott med hotinslag särskilt beaktas om gärningen har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag.
- Brottsbeteckningarna grovt brott och ringa brott införs för de brott som berörs av förslagen och som inte redan har en sådan beteckning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

Utredningen om informationsutbyte vid brottsbekämpning m.m. lämnade i december 2011 slutbetänkandet Informationsutbyte vid samarbete mot grov organiserad brottslighet (SOU 2011:80). Det har därefter gjorts en kompletterande inventering av behovet av författningsändringar för att underlätta informationsutbytet vid myndighetssamverkan mot grov organiserad brottslighet, (se departementspromemorian Ds 2014:30). I promemorian lämnas förslag till en ny lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot grov organiserad brottslighet och en förordning i samma ämne. Av Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2015/16 framgår att regeringen avser att överlämna en proposition om informationsutbyte vid samverkan mot grov organiserad brottslighet den 28 april 2016.

Regeringen beslutade den 8 februari 2013 att en särskild utredare skulle redovisa hur reglerna om utvidgat förverkande har tillämpats och mot bakgrund av detta utvärdera bl.a. om tillämpningen har visat på problem eller svårigheter med regleringen (dir. 2013:14, utredning Ju 2013:07). Om det fanns behov av författningsändringar skulle utredaren lämna förslag till sådana ändringar. Genom tilläggsdirektiv fick utredaren i uppdrag att analysera behovet av och lämna förslag till författningsändringar som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets kommande – men vid tilläggsdirektivens beslutande ännu inte formellt antagna – direktiv om frysning och förverkande av utbyte av brott (dir. 2014:22). I betänkandet För att brott inte ska löna sig föreslås förändringar i bestämmelsen om utvidgat

förverkande som innebär att bestämmelsen får ett vidare tillämpningsområde än i dag (SOU 2015:67). Den 23 mars 2016 beslutade regeringen att lämna en proposition till riksdagen om utökade möjligheter till förverkande (prop. 2015/16:155). I propositionen lämnas förslag till de lagändringar som krävs för att genomföra EU:s direktiv om förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen. Det föreslås även utökade möjligheter att förverka utbyte av brottslig verksamhet vid brott som har samband med organiserad brottslighet. Förslagen innebär att möjligheterna att förverka inte bara utbytet av ett konkret brott, utan även utbyte av en inte närmare preciserad brottslig verksamhet (utvidgat förverkande), utökas till att gälla vid fler brott. Utvidgat förverkande ska enligt förslaget kunna beslutas vid alla brott som har fyra års fängelse eller mer i straffskalan och som är av beskaffenhet att kunna ge utbyte. Utvidgat förverkande ska även kunna beslutas vid t.ex. brott som har två års fängelse eller mer i straffskalan om brottet har utgjort led i en brottslighet som har utövats i organiserad form. Vidare föreslås utökade möjligheter att besluta om förverkande även utan samband med en fällande brottmålsdom och vissa anpassningar av möjligheterna att erkänna och verkställa förverkandebeslut från andra EU-medlemsstater.

Slutligen kan nämnas att Kommittén om straffansvar för organiserad brottslighet m.m. i oktober 2000 lämnade betänkandet *Organiserad brottslighet, hets mot folkgrupp, hets mot homosexuella, m.m. – straffansvarets räckvidd* (SOU 2000:88). Kommittén, som bl.a. hade i uppdrag att utreda frågor om straffansvar för deltagande i organisationer som sysslar med brottslig verksamhet, gjorde bedömningen att övervägande skäl talade för att det kriminaliserade området inte borde utvidgas till deltagande i eller stöd till sammanslutningar där det förekommer brottslighet. Kommittén anförde bl.a. att ett grundläggande krav som måste ställas på en kriminalisering är att den avser endast straffvärda förfaranden. Av detta krav följer att det inte kan komma i fråga att straffbelägga allt deltagande i eller stöd till sammanslutningar där det förekommer brottslighet, anförde kommittén.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet anförde i budgetbetänkandet för 2015 (bet. 2014/15:JuU1 s. 29 f.) följande.

Grov organiserad brottslighet utgör ett hot mot det demokratiska samhället och är en av samhällets stora utmaningar. Som regeringen anför finns det många olika typer av aktörer som ägnar sig åt sådan typ av brottslighet, allt från mer fasta grupperingar till löst sammansatta och snabbt föränderliga nätverk. Även brottsligheten kan ta sig olika uttryck, som t.ex. narkotikabrott, människohandel, vapenbrott, utpressning och ekonomisk brottslighet som skatte- och bokföringsbrott. För att bekämpa den grova organiserade brottsligheten krävs ett omfattande arbete på många olika plan. Enligt utskottets uppfattning måste bekämpningen av denna typ av brottslighet intensifieras, bl.a. genom att på olika sätt minska de kriminella vinsterna.

Utskottet anser vidare, i likhet med regeringen, att en väl fungerande samverkan med Tullverket och Kustbevakningen är nödvändig i detta sammanhang.

I betänkande 2012/13:JuU10 (s. 26 f.) behandlade utskottet ett motionsyrkande om deltagande i en kriminell organisation. Utskottet ansåg inte att det borde införas en särskild lag om deltagande i kriminella organisationer. I samma betänkande behandlade utskottet ett motionsyrkande om att det i vissa fall ska vara möjligt att åtala och fälla en person för organiserad brottslighet utan att personen behöver bindas vid ett specifikt brott. Utskottet anförde att det ansåg att försiktighet måste iaktas när det är fråga om att lätta på beviskraven i brottmål. Utskottet noterade dock att den utredning som regeringen avsåg att tillsätta om hur straffrätten bidrar till att motverka organiserad brottslighet och gängrelaterad brottslighet, skulle kunna få i uppdrag att överväga olika aspekter på frågan om hur ansvaret för delaktighet i brottslig verksamhet skulle kunna skärpas. De aktuella motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2012/13:74).

I betänkande 2014/15:JuU14 behandlades motioner om grov organiserad brottslighet. Utskottet anförde då att ett brott som begås överlagt och inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet i allmänhet har ett betydligt högre straffvärde än ett motsvarande brott som exempelvis begås i vredesmod av någon som har haft svårt att besinna sig vid ett enstaka tillfälle. Utskottet ansåg att reglerna om vilka försvårande omständigheter som ska beaktas i straffskärpande riktning inte gav möjlighet att i tillräcklig utsträckning beakta skillnaden mellan dessa båda situationer. Straffen borde därför enligt utskottet generellt skärpas för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet.

Utskottet anförde vidare att drivkraften bakom den grova organiserade brottsligheten är möjligheten att tjäna pengar. Det har under senare år vidtagits åtgärder för att förbättra möjligheterna att komma åt brottsvinsterna. Myndigheterna prioriterar numera att komma åt de grovt kriminellas tillgångar. Detta har i sin tur underlättats genom de ökade lagliga möjligheterna till s.k. utvidgat förverkande som beskrivs ovan. Utskottet ansåg emellertid att såväl lagstiftningen som myndigheternas arbete kan förbättras. Utskottet noterade att Utredningen om utvidgat förverkande (Ju 2013:07) skulle ha slutredovisat sitt uppdrag den 1 september 2014 (se dir. 2014:22). Utskottet ville understryka vikten av att det snarast skulle presenteras ett förslag som gör att det blir lättare att förverka kriminellas tillgångar. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med detta innehåll.

Utskottet hänvisade även till betänkandet Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63) där det föreslås att den som har ett bestämmande inflytande i en

sammanslutning ska kunna dömas för underlåtenhet att hindra brott om han eller hon underlåter att hindra ett brott inom ramen för sammanslutningen. Ansvaret ska gälla sådana brott där underlåtenhet att avslöja brott i dag är straffbelagd. Utskottet ansåg att det finns skäl att ytterligare skärpa och utvidga straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott och föreslog ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med detta.

När det gällde frågan om att införa en ny lag som kriminaliserar delaktighet i organiserad brottslighet, kriminella nätverk eller organisationer, deltagande i kriminell organisation (DIKO), och ett särskilt regelverk för s.k. DIKO-relaterad brottslighet var utskottet inte berett att ställa sig bakom ett sådant system och avstyrkte därför en motion om detta.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den organiserade brottsligheten är en av rättssamhällets största utmaningar. Regeringen har, som nämnts ovan, i februari i år lämnat en proposition om bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet. Därutöver har en proposition lämnats om utökade möjligheter till förverkande. Utskottet välkomnar att förslag har lämnats på detta område.

När det gäller frågan om att införa en ny lag som kriminaliserar delaktighet i organiserad brottslighet, kriminella nätverk eller organisationer och ett särskilt regelverk för s.k. DIKO-relaterad brottslighet vidhåller utskottet sin tidigare inställning och är därmed inte berett att ställa sig bakom motion 2015/16:2841 (SD). Motionen avstyrks.

Det straffrättsliga skyddet för transpersoner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förstärkning av det straffrättsliga skyddet för transpersoner.

Jämför reservation 47 (M, C, L, KD).

Motionerna

I partimotion 2015/16:2786 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om förstärkning av lagstiftningen mot hatbrott. Motionärerna anför att transpersoner i dag inte omfattas av lagtexten om förbud mot hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken). När det gäller straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken kan den visserligen tillämpas även vid brott mot transpersoner, med stöd i lagens formulering ”annan liknande omständighet”. Kännedom om denna möjlighet varierar dock, och rättstillämpningen

riskerar därmed att bli godtycklig. Lagstiftningen måste enligt motionärerna tydliggöras så att transpersoner omfattas.

I motion 2015/16:2497 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 anförs att straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken bör utvidgas till att även omfatta personernas könsuttryck och könsidentitet. Det skulle innebära att bl.a. transpersoner skulle skyddas av denna lagstiftning.

Bakgrund

Gällande rätt

Hatbrott är inte ett brott som uttryckligen regleras i brottsbalken. Avgörande för om ett brott är att anse som ett hatbrott är motivet till brottet.

I 16 kap. 8 § brottsbalken föreskrivs att den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2003 utvidgades bestämmelsen om hets mot folkgrupp till att avse även hets med anspelning på sexuell läggning. I ärendet, som avsåg bl.a. ändringar i tryckfrihetsförordningen, lämnade justitieutskottet ett yttrande till konstitutionsutskottet i de delar som avsåg hets mot folkgrupp m.m. Justitieutskottet lämnade samtidigt ett betänkande till kammaren om brottet övergrepp i rättssak m.m. (prop. 2001/02:59, yttr. 2001/02:JuU4y, bet. 2001/02:JuU12, rskr. 2001/02:164, rskr. 2002/03:8, SFS 2002:800).

I samband med lagändringen uttalade sig justitieutskottet om huruvida även anspelning på sexuell identitet skulle omfattas av bestämmelsen. Utskottet framhöll att man inte ifrågasatte att enskilda transpersoner ofta drabbas av hot, våld och andra kränkningar och att detta naturligtvis inte var acceptabelt. Enligt utskottet tog bestämmelsen om hets mot folkgrupp dock inte sikte på denna typ av övergrepp mot enskilda. Sådana gärningar är kriminaliserade enligt andra bestämmelser. Utskottet ville understryka att de personer som ingår i beteckningen transpersoner naturligtvis inte är mindre skyddsvärda än andra. Men även om det skulle förekomma hetspropaganda mot transpersoner som grupp saknades det enligt utskottet i varje fall belägg för att detta skulle ha skett på ett sådant sätt att det då skulle kunna motivera någon ytterligare begränsning av yttrandefriheten. Denna grupp borde inte vid denna tidpunkt föras in i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottets ställningstagande innebar att regeringens förslag tillstyrktes.

Av 29 kap. 1 § brottsbalken framgår att straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, ska bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas bl.a. den kränkning som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft.

Av 29 kap. 2 § 7 brottsbalken följer att det vid bedömningen av straffvärdet för ett brott ska ses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Bestämmelsen omfattar således kränkningar av individer och grupper på grund av andra omständigheter som är hänförliga till individen eller gruppen, som liknar de specifika omständigheter som räknas upp i bestämmelsen. Som exempel på sådana omständigheter har i förarbetena nämnts transvestism och transsexualism (prop. 2001/02:59 s. 61).

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 31 juli 2014 att en särskild utredare bl.a. skulle överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner ska stärkas (dir. 2014:115). Den 7 december 2015 redovisade utredaren sitt uppdrag, Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103). I betänkandet föreslås bl.a. att hets mot transpersoner som grupp ska kriminaliseras inom brottsbalkens, tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområden. Vidare föreslås att brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp utvidgas så att den omfattar även hot och uttryck för missaktning mot folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på könsidentitet eller könsuttryck. Motsvarande ändring ska enligt förslaget göras i tryckfrihetsförordningens brottskatalog. Bestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken föreslås utvidgas till att omfatta diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck. I betänkandet föreslås även att förolämpning med anspelning på könsidentitet eller könsuttryck ska kunna falla under allmänt åtal enligt den särskilda åtalsregeln i 5 kap. 5 § brottsbalken. Enligt förslaget förtydligas bestämmelsen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken genom att det uttryckligen anges att det som en försvårande omständighet ska räknas också att gärningsmannens motiv varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av könsidentitet eller könsuttryck. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Polismyndigheten har haft i uppdrag att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott (Ju2014/1684/PO). I uppdraget ingick också att i samråd med Åklagarmyndigheten och Brå verka för en enhetlig praktisk tillämpning av begreppet hatbrott. Uppdraget redovisades den 4 mars 2015 (Rapport A121.608/2014). I rapporten anför Polismyndigheten bl.a. följande.

Utöver att stärka förmågan att bekämpa hatbrott i enlighet med regeringsuppdraget, kommer Polismyndigheten därför att ta ett samlat grepp kring de brott som har den gemensamma faktorn att de hotar de grundläggande fri- och rättigheterna. Polisens åtgärder på detta område tangerar till en del Säkerhetspolisens uppdrag, och därför förstärks också det samarbetet ytterligare genom regelbundna avstämningar på nationell och regional nivå. Polisen kommer att höja sin ambitionsnivå ytterligare och vidga uppdraget från utredning och lagföring till att omfatta ett mer utvecklat brottsförebyggande arbete, främst genom att ta en utökad kontakt och dialog med utsatta grupper, organisationer och personer. Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2016 framgår att Polismyndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits som ett resultat av uppdraget att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott. I kravet på återrapportering ingår att föra ett resonemang kring vilka effekter åtgärderna bedöms ha lett till eller bedöms komma att leda till. Vidare ska redovisningen innehålla en beskrivning av hur myndigheten avser att fortsätta utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott. Redovisningen ska lämnas senast den 1 mars 2017.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 4 s. 23) anför regeringen att den lägger stor vikt vid arbetet för att motverka hatbrott. Av Polismyndighetens redovisning av hur myndigheten avser att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott från mars 2015 framgår bl.a. att det i de tre storstadsregionerna ska finnas särskilda hatbrottsgrupper och att övriga fyra polisregioner ska säkerställa att de har motsvarande förmåga. Den satsning som Polismyndigheten presenterat är enligt regeringen ett steg i rätt riktning och har med den nya nationella myndigheten förutsättningar att genomföras på ett kraftfullt och samordnat sätt. Regeringen anför att den noga följer arbetet och kommer att följa upp att satsningen får avsedd effekt. Åtgärder mot hatbrott kommer även att ingå i den nationella planen mot rasism och liknande former av fientlighet som regeringen kommer att ta fram. Det kan enligt regeringen finnas behov av ytterligare åtgärder för att minska hatbrotten i Sverige.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden delvis liknande de nu aktuella i betänkande 2014/15:JuU14 (s. 85) och anförde då att en särskild utredare hade fått i uppdrag att överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner skulle stärkas. Detta arbete borde enligt utskottet inte föregripas. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den särskilde utredare som hade i uppdrag att överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner ska stärkas redovisade sitt uppdrag i december 2015. Utredaren har lämnat ett flertal

förslag till lagändringar som bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningen inte bör föregripas och avstyrker motionerna 2015/16:2497 (M) yrkande 2 och 2015/16:2786 (FP) yrkande 12.

Undangömmande av illegala invandrare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kriminalisering av undangömmande av illegala invandrare.

Jämför reservation 48 (SD).

Motionen

Enligt motion 2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 11 bör undangömmande av illegala invandrare kriminaliseras. Motionärerna anser att det ska vara olagligt att gömma, hjälpa eller på andra sätt underlätta för illegala invandrare att hålla sig undan från den svenska rättskipningen på liknande sätt som anges i 17 kap. 11 § brottsbalken om skyddande av brottsling.

Bakgrund

I 17 kap. brottsbalken finns bl.a. bestämmelser om skyddande av brottsling. I 11 § anges att den som döljer en person som förövat brott, hjälper honom eller henne att undkomma, undanröjer bevis om brottet eller på annat liknande sätt motverkar att det uppdagas eller beivras, döms för skyddande av brottsling till böter eller fängelse i högst ett år. För skyddande av brottsling döms också den som undanröjer bevis om brott som är föremål för ett rättsligt förfarande vid Internationella brottmålsdomstolen eller på annat liknande sätt motverkar att det uppdagas eller beivras. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Den som inte insåg men hade skälig anledning att anta att den andre var brottslig, döms till böter. Ansvar ska inte dömas ut om gärningen är att anse som ringa med hänsyn till gärningsmannens förhållande till den brottslige och övriga omständigheter.

Enligt 20 kap. 7 § utlänningslagen (2005:716) döms den till fängelse i högst två år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter som genom att dölja en utlänning eller genom någon annan sådan åtgärd uppsåtligt hjälper utlänningsen att olovligen uppehålla sig i Sverige, en annan EU-stat eller Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein, om detta görs i vinstsyfte.

Socialförsäkringsutskottet behandlade under förra riksmötet en liknande motion som den nu aktuella (2014/15:SfU11 s. 39.) Utskottet var inte berett att föreslå en utvidgning av bestämmelsen i utlänningslagen och avstyrkte därmed motionen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller döljande av utlänning bedömer utskottet att reglerna i utlänningslagen – och i tillämpliga fall brottsbalken – är väl avvägda. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:2834 (SD) yrkande 11.

Nationalsymboler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kriminalisering av skändande av nationalsymboler.

Jämför reservation 49 (SD).

Motionen

I motion 2015/16:3113 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2 anförs att skändande av nationalsymboler borde kriminaliseras. Det tidigare förbudet att skända nationalsymboler avskaffades 1971. En ny reglering är angelägen eftersom flaggbränningar och andra provocerande aktioner mot våra nationalsymboler sker allt oftare.

Bakgrund

I betänkande 2005/06:JuU22, (s. 50) anförde utskottet följande:

I 16 kap. 7 § brottsbalken fanns tidigare en bestämmelse som innebar att den som offentligen skymfat Sveriges flagga eller vapen eller annat rikets tecken kunde dömas för skymfande av rikssymbol till böter eller fängelse i högst sex månader. För skymfande av utländsk rikssymbol fanns en motsvarande straffbestämmelse i 19 kap. 10 § samma balk. De nämnda straffbuden upphävdes den 1 juli 1970 (prop. 1970:12, första lagutskottets utlåtande nr 47, SFS 1970:225). Utskottet konstaterade i det betänkandet att bestämmelsen om straff för skymfande av utländsk rikssymbol infördes i början av andra världskriget med hänsyn till riskerna för att rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt skulle störas och att straffskyddet för svensk rikssymbol därefter infördes främst som en konsekvensändring. Utskottet fann att straffbestämmelserna inte längre var behövliga. I sammanhanget underströk utskottet att t.ex. flaggbränning fortfarande kunde vara straffbart såsom förargelseväckande beteende eller skadegörelse (s. 50).

Utskottet har vid olika tillfällen behandlat motioner med liknande innehåll som de nu aktuella. Under riksmötet 2003/04 prövade utskottet såväl frågan om en översyn av bestämmelserna i 16 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken som frågan om att förbjuda flaggbränning (bet. 2003/04:JuU16 s. 8 f.). Utskottet fann då inte skäl att återinföra den utmönstrade straffbestämmelsen om skymfande av flaggan.

Utskottet har inte ändrat sin inställning i de nu aktuella frågorna. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det inte finns skäl att återinföra

den utmönstrade straffbestämmelsen om skymfande av flaggan eller att se över om en särskild straffskärpningsgrund borde införas i 29 kap. 2 § brottsbalken då fråga är om brott som hotar demokratiska värden eller om skyddet för enskildas yttrandefrihet på annat sätt bör förstärkas.

Konstitutionsutskottet behandlade ett i betänkande 2008/09:KU6 (s. 7) ett yrkande om att det borde införas ett nationellt regelverk som stärker den svenska flaggan som nationalsymbol och som också anger hur utländska flaggor får användas i Sverige. Konstitutionsutskottet såg inte skäl för ett sådant regelverk som förordades i den aktuella motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är av de skäl som tidigare anförts inte berett att ställa sig bakom yrkandet om att skändande av nationalsymboler ska kriminaliseras. Därmed avstyrks motion 2015/16:3113 (SD) yrkande 2.

Förenklad beredning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 24 motionsyrkanden med förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 4 (SD) och 5 (C).

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkandena i bilaga 2 överensstämmer helt eller delvis med yrkanden som utskottet har behandlat och avstyrkt tidigare under valperioden. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning. Motionsyrkandena behandlades i betänkande 2014/15:JuU14 Straffrättsliga frågor. Riksdagen följde utskottets förslag och avslog yrkandena.

Reservationer

1. Mord, punkt 1 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2797 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Den förra regeringen valde att skärpa straffet för mord. Syftet med ändringen var att livstidsstraffet ska kunna användas i betydligt större utsträckning och utgöra ett normalstraff i den bemärkelsen att det förutses dömas ut i en majoritet av fallen. Det är dock viktigt att poängtera att den genomförda straffskärpningen sannolikt inte kommer att innebära något mer än en återgång till en praxis snarlik den vi hade för bara några år sedan. År 2006 var siffran för andelen utdömda livstidsstraff för mord nämligen 44 procent, vilket får anses ligga mycket nära vad som förutsågs i samband med lagändringen. Straffskärpningen får därför anses vara mer av reparativ karaktär än en reell straffskärpning.

Vi anser att straffet för mord ska skärpas till fängelse i exempelvis mellan 18 och 40 år. Vidare anser vi att livstidsstraffet ska vara förbehållet de allra värsta mördarna, men att straffet till skillnad mot hur det är i dag i regel inte ska omvandlas till ett tidsbestämt straff. Vi menar att livstidsstraffet just ska vara ett riktigt livstidsstraff.

2. Straffbestämmelsen om människohandel, punkt 2 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Människohandel pågår runtomkring oss. Människohandeln är i dag större än den någonsin tidigare har varit i mänsklighetens historia, men ändå är det väldigt sällan någon döms för detta brott. Regeringen bör ta tydliga steg mot en effektivare lagstiftning som är tillämpbar för alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln.

3. Skärpta straff för människohandel, punkt 3 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 19.

Ställningstagande

Varje år kidnappas eller luras tusentals barn, kvinnor och män in i olika former av modernt slaveri, lockade med pengar och löften om en bättre framtid. Trafficking kan i dag anses vara världens tredje största form av organiserad brottslighet, efter narkotika och vapen. De som bedriver denna verksamhet blir allt skickligare, och företeelsen tycks bli allt vanligare. Ett stort problem för det svenska rättsväsendet är att det är svårt att få människohandlare dömda och ännu svårare att få dem dömda med stränga straffpåföljder. Regeringen bör därför se över möjligheterna att genom lagstiftning göra det lättare att utdöma hårdare straff för människohandel. Man kan t.ex. göra det lättare att döma baserat på ett helhetsmönster som påvisar människohandel.

4. Nationell handlingsplan mot människohandel, punkt 4 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Människohandel sker inte bara för sexuella ändamål. Många av offren för människohandel arbetar inom restaurangnäringen, som städare eller inom tillverkningsindustrin. Frågor om tvångsarbete, tiggeri och andra former av exploatering måste få samma uppmärksamhet som frågan om människohandel med sexuella syften. Därför bör regeringen se till att Sverige får en nationell handlingsplan mot alla former av människohandel.

5. Kränkningar på internet, punkt 7 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2649 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna

2015/16:2281 av Larry Söder (KD) och

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) yrkande 1 och
avslår motion

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Internet har blivit en plats för hat, hot och kränkningar. Bilder, filmer och annan information som delas kan snabbt få en enorm spridning och finns sedan kvar under lång tid. Mobbning kan ta sig in i hemmet via datorer, läsplattor och mobiltelefoner. Det finns statistik som visar att var tredje ung person blivit utsatt för kränkningar på internet och i sociala medier. Rapporten Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet som presenterades av Brottsförebyggande rådet (Brå) 2015 visar att det finns tydliga könsskillnader i de typer av nätkränkningar som anmäls till polisen. Den vanligaste typen av nätkränkning som flickor anmäler är att bilder på dem har publicerats på internet. När det gäller pojkar anmäler de oftast att de fått motta dödshot eller hot om våld med vapen. Vi anser att den pågående översynen av bl.a. det straffrättsliga skyddet för enskildas integritet, som inleddes av den tidigare regeringen, måste leda fram till en ny lagstiftning som bättre omfattar hot och kränkningar som sker på internet. Sådana handlingar är allvarliga och ska hanteras, utredas och lagföras på samma sätt som andra hot.

Det behövs även ett kunskapslyft i hela rättskedjan när det gäller internetrelaterad brottslighet. Den tidigare regeringen inledde ett sådant arbete och det är viktigt att detta fortsätter.

6. Straffbestämmelsen om ofredande, punkt 8 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 10.

Ställningstagande

Brottsbalkens bestämmelse om ofredande är skriven för en helt annan tid, och skyddet mot trakasserier i sociala medier måste förbättras. I det nyligen överlämnade betänkandet Integritet och straffskydd lämnas också förslag till ändringar av bestämmelsen, bl.a. för att anpassa den till dagens förhållanden. Det finns således underlag för en modernare lagstiftning. Regeringen bör snarast återkomma med ett lagförslag. En noggrann analys behöver dock göras så att eventuella förändringar inte påverkar den grundlagsskyddade yttrandefriheten.

7. Straffet för fridskränkingsbrott m.m., punkt 11 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 11 och
avslår motion
2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7.

Ställningstagande

Vissa typer av brottskategorier utmärker sig som särskilt knutna till kvinnovåld. Det är kvinnor som oftast är offer vid fall av sexualbrott, olaga

förföljelse och fridskränkingsbrott. Det visar också att dessa brott utgör betydande komponenter i kvinnovåldets struktur. Även brottens natur vittnar om detta: våld i nära relationer, förföljelse, våldtäkter och sexuellt ofredande. Att motverka dessa brott kommer därför också att vara en viktig del i arbetet med att motverka kvinnovåld och öka kvinnors trygghet. Vi vill därför kraftigt skärpa straffen för alla dessa mycket integritetskränkande brott. De nya straffen bör skärpas så mycket att det både upplevs som avskräckande och verkligen skyddar samhället.

8. Straffet för fridskränkingsbrott m.m., punkt 11 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 7 och
avslår motion

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Straffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning behöver skärpas. Jag anser att ett års fängelse bör vara straffminimum i stället för dagens nio månader. På så sätt skulle straffet för kvinnofridskränkning likställas med straffen för grov misshandel, rån och grov utpressning.

9. Barnfridskränkingsbrott, punkt 12 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Barn är en särskilt utsatt grupp som i vissa situationer utsätts för upprepade brott t.ex. i form av misshandel, olaga förföljelse och olaga hot, inte sällan av en vårdnadshavare. Barn behöver lugn och stabilitet under uppväxten och ska kunna leva fritt från hot och övergrepp. Ett nytt barnfridskränkingsbrott, med högre straffskala än för annat fridskränkingsbrott, bör införas i brottsbalken. Detta skulle visa hur allvarligt samhället ser på brott mot barn.

10. Överträdelse av kontaktförbud, punkt 13 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

I dag straffas den som bryter mot ett kontaktförbud med böter eller fängelse i högst ett år. Detta är en alldeles för snäv straffskala för att verka förebyggande mot de allvarligaste formerna av trakasserier. Det finns exempel på hur män som trakasserat kvinnor under flera år har åtalats för överträdelse av kontaktförbud och sedan kommit undan med villkorlig dom och böter. Resultatet blir att trakasserier bara fortsätter. Visserligen kan man numera dömas för olaga förföljelse vid upprepade överträdelse av kontaktförbud, men straffskalan för detta brott är även otillräcklig då det saknar minimistraff. Dessa alldeles för mjuka sanktioner som utdelas mot en man som överträder kontaktförbud måste ställas mot det lidande den utsatta kvinnan orsakas. Att år efter år leva med trakasserier och rädsla för att utsättas för våldsbrott är en mycket allvarlig inskränkning i den personliga friheten. Att dessutom tvingas ägna tid åt ändlösa kontakter med rättsväsende som inte leder till att trakasserier upphör utgör en dubbel kränkning. Vi anser att straffet för att överträda ett kontaktförbud ska skärpas avsevärt. Detta kan exempelvis göras genom att ett minimifängelsestraff införs för överträdelse av kontaktförbud, att en grov brottsrubricering införs och eller att ett minimifängelsestraff införs för olaga förföljelse. Det viktiga är att det nya straffet blir så kännbart att få skulle vilja riskera att överträda ett kontaktförbud.

11. Olaga förföljelse, punkt 14 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Den som utsätter en annan person för stalkning (olaga förföljelse) kan kränka personens integritet på många olika sätt. För att bestämmelsen om olaga förföljelse ska vara effektiv är det därför viktigt att den är så heltäckande som möjligt. Många fall av trakasserier inträffar via nätet och därför bör det utredas om brottstyper som förtal och förolämpning ska omfattas av bestämmelsen. Likaså förekommer det att enskilda trakasseras genom identitetskapning, såsom systematiska falska beställningar på postorder m.m. Därför bör också övervägas om bedrägeribrott ska ingå i bestämmelsen om olaga förföljelse.

I dag går bestämmelsen om olaga förföljelse bara att tillämpa på brottsliga gärningar som räknar sig mot en enda person. Detta gör att förföljelse mot flera personer i en och samma familj faller utanför ramen, något som är särskilt allvarligt med tanke på hur många fall av stalkning som riktas mot en före detta partner. Jag anser att en persons förföljelse av olika medlemmar i en familj ska kunna bedömas samlad, t.ex. om en man bedriver stalkning såväl mot en kvinna som mot hennes minderåriga barn. En sådan bedömning skulle höja det samlade straffvärdet. Olaga förföljelse mot flera familjemedlemmar bör därför vid straffmätningen bedömas som ett brott.

12. Uppmaning att begå självmord, punkt 15 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:1777 av Per Ramhorn och Mattias Karlsson (båda SD) yrkande 2 och
bifaller delvis motion
2015/16:1603 av Stefan Nilsson (MP).

Ställningstagande

Möjligheten att förbjuda alla former av uppmaning att begå självmord bör utredas. En sådan uppmaning kan ske på internet eller på något annat sätt. Rimligtvis borde denna typ av uppmaning jämföras med brott såsom vållande till annans död eller dråp, eftersom handlingen kan resultera i att en medmänniska mister livet.

13. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:96 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M),

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 19,

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7,

2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6,

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 och

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkandena 5 och 6 samt

bifaller delvis motionerna

2015/16:23 av Edward Riedl (M) och

2015/16:1416 av Fredrik Schulte (M).

Ställningstagande

Den förra regeringen tillsatte i augusti 2014 en utredning om översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123). I uppdraget ingår att göra en praxisgenomgång i syfte att kartlägga hur våldtäktsbrottet har tolkats och tillämpats. Utredaren ska vidare lämna förslag på hur en reglering av ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt bör utformas samt överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt. Vidare ska utredaren överväga om det ska införas en särskild straffbestämmelse om synnerligen grov våldtäkt, göra motsvarande överväganden vad gäller våldtäkt mot barn samt analysera om den befintliga lagstiftningen erbjuder ett tillräckligt starkt skydd mot övergrepp som sker via internet där gärningsmannen inte personligen utför den sexuella handlingen. Därutöver ska utredaren granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder våldtäktsärenden och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden samt analysera varför så få våldtäktsanmälningar

leder till åtal och fällande dom. Regeringen har valt att ge utredningen förlängd tid till den 1 oktober 2016. Vi anser att det är angeläget att en moderniserad lagstiftning kommer på plats så snart som möjligt. Om utredningen väljer att lägga fram förslag i delbetänkanden bör regeringen påbörja beredningen av dessa lagstiftningsärenden. Därigenom dröjer det inte lika länge innan behövliga lagändringar kan bli verklighet.

14. Dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst, punkt 19 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:959 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 26.

Ställningstagande

I Sverige är det sedan 1999 förbjudet att köpa sex, och en utvärdering av sexköpslagen (SOU 2010:46) har visat att lagen har varit ett viktigt verktyg för att begränsa prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Den har också bidragit till en tydlig attitydförändring. I dag är det dock inte möjligt att döma den som köpt sex av en vuxen person utomlands. Kravet på dubbel straffbarhet innebär att för att någon ska kunna dömas i Sverige måste brottet vara olagligt även i det land där det begicks. Jag menar att alla kvinnor är lika skyddsvärda oavsett vilket land de bor i och att detta bör framgå av lagstiftningen. Norge införde en liknande lagstiftning som Sverige för några år sedan med den skillnaden att sexköp utomlands också gjordes straffbara. Sverige har tagit bort den dubbla straffbarheten när det gäller sexuella övergrepp mot barn och barnpornografibrott. Regeringen bör nu lägga fram förslag som tar bort den dubbla straffbarheten för köp av sex av personer över 18 år och på så sätt göra det straffbart att köpa sex utomlands.

15. Köp av sexuell handling av barn m.m., punkt 20 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2,
2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 14
och
2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

För att göra lagen mer effektiv och för att sexköp av barn verkligen ska ge strängare straff, anser vi att minimistraflet för brottet köp av sexuell tjänst av barn ska ändras från böter till fängelse. En person som köper sex av barn ska nämligen aldrig komma undan med endast böter.

16. Skärpta straff för sexualbrott m.m., punkt 22 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2032 av Jeff Ahl (SD) och
2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2015/16:3168 av Hanna Wigh (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

När det gäller olika former av sexualbrott mot barn finns återkommande böter som en lägstanivå i straffskalorna. Det handlar t.ex. om sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, sexuellt ofredande, kontakt med barn i sexuellt syfte och ringa barnpornografibrott. Samtliga dessa brott innehåller böter som lägsta påföljd. En straffskärpning för dessa integritetskränkande brott som barn kan utsättas för har flera fördelar. Mer allvarliga brott får en högre prioritet och längre straff ger bättre möjlighet till vård för den dömda. Men framför allt är en straffskärpning för dessa brott, och där böter tas bort som lägsta nivå, rimligt ur ett brottsofferperspektiv. Det är vår uppfattning att straffskalan för sexualbrott mot barn ska ses över med utgångspunkt att höja maxnivåer och att gärningsmän för dessa brott aldrig ska komma undan med ett straff som böter.

17. Spridning av uppgifter och sexuella övergrepp via internet, punkt 23 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2334 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 6,

2015/16:2336 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 2 och

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13 och

bifaller delvis motionerna

2015/16:584 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S),

2015/16:1732 av Edward Riedl (M) och

2015/16:2637 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Brottsligheten finner nya former när tekniken utvecklas. Ett exempel är s.k. virtuella våldtäkter. Det är sexuellt utnyttjande som sker via internet. Ett vanligt tillvägagångssätt är att barn blir kontaktade på sociala medier och tvingas utföra sexuella handlingar på sig själva framför webbkameran. Handlingarna dokumenteras och gärningsmännen hotar sedan med att sprida bilderna eller filmerna om de inte får fler. En del ärenden har lett till fällande domar, men mörkertalet befaras vara stort eftersom handlingarna är förknippade med skuld och skam. Många som utsatts mår psykiskt dåligt. Det har till och med förekommit att de som utsatts för detta har försökt begå eller begått självmord. När det gäller den här typen av brott motsvarar inte alltid straffen samhällets syn på brottens allvar. Det finns därför skäl att se över lagstiftningen.

Ett annat problem som vuxit i takt med teknikens utveckling är s.k. hämndporr. Det kan exempelvis vara en film som sprids på nätet av någon som filmat när denne har sex med sin före detta partner. Det finns även webbplatser där nakenbilder och annat känsligt material kan publiceras i syfte att hänga ut någon som man vill hämnas på. Även när det gäller denna typ av brott markerar inte straffen samhällets syn på brottens allvar.

Lagstiftningen avseende s.k. virtuella våldtäkter och hämndporr behöver tydliggöras. Riksdagen har tidigare beslutat om ett tillkännagivande till regeringen om att se över lagstiftningen, men regeringen har inte återkommit. Vi är angelägna om att regeringen återkommer med förslag i frågan.

18. Så kallad hämndporr som sexualbrott, punkt 24 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:513 av Birgitta Ohlsson och Robert Hannah (båda FP).

Ställningstagande

Med hämndporr menas att privata bilder av sexuell natur sprids helt utan offrets samtycke, ofta för att kränka, förlöjliga och förnedra. Att just kvinnors sexualitet fortfarande ses som något skambelagt gör dessutom domen från omvärlden hårdare. Det är redan i dag otillåtet att sprida privata filmer och bilder, men detta är i dag ett upphovsrättsligt brott och fångar därför inte den riktiga problematiken kring hämndporr. Har offret tur kan hon få skadestånd för kränkningen, men vi har sett att detta skadestånd ofta hamnar oerhört lågt. Problemet i dag är att det inte finns en entydig lagstiftning. Hämndporr faller under många olika lagar, vilket gör det svårt för offret att få upprättelse. Det handlar om integritet och rätten att själv få välja vem och hur och när någon ska få se en i en sexuell situation eller inte. En uppdaterad lagstiftning behövs som markerar gentemot förövaren och även erbjuder skydd för offret. Detta handlar i grund och botten om ett sexualbrott vars syfte är att förnedra någon på grund av hennes sexualitet och borde därför även kategoriseras som ett sexualbrott.

19. Översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott, punkt 27 (S, MP, V)

av Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och
2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 28 och 29.

Ställningstagande

Den nationella samordnaren med uppdrag att åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer har överlämnat betänkandet Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49). Samordnaren bedömer att det behöver utredas närmare om hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Även frågan om stämpling till brott nämns av samordnaren i detta sammanhang. Betänkandet är under beredning i Regeringskansliet.

Vi vill uttrycka vår förståelse för synpunkterna att hedersrelaterad brottslighet ska bedömas som allvarlig. Vi är dock inte beredda att nu ställa oss bakom förslaget om en översyn av den lagstiftning som anknuter till hedersrelaterade brott, utan anser att beredningen av betänkandet om våld i nära relationer bör avvaktas. Något tillkännagivande till regeringen bör därmed inte göras.

20. Särreglering av hedersrelaterade brott, punkt 28 (KD)

av Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:1493 av Désirée Pethrus (KD),
2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 20 och
2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Hedersrelaterad brottslighet är brott riktade mot någon, ofta en släkting, som enligt gärningsmannens och övriga släktens eller gruppens uppfattning riskerar att vanära eller ha vanärat gärningsmannens, släktens eller gruppens heder. Syftet med brottsligheten är att förhindra att hedern skadas eller förloras, alternativt att reparera eller återställa den skadade eller förlorade hedern. Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken eller i spridda brottskategorier, och mörkertalet är utbrett. Jag anser därför att en lagstiftning borde införas som särreglerar hedersbrott i brottsbalken. Med en sådan skulle vi få en tydligare bild av problemets storlek och därefter kunna sätta in nödvändiga åtgärder. En särlagstiftning om hedersbrott skulle också på ett bättre sätt betona allvaret i denna typ av brott.

21. Straffmätning vid hedersrelaterade brott, punkt 29 (C, L)

av Johan Hedin (C) och Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:664 av Robert Hannah m.fl. (FP).

Ställningstagande

Vi föreslår att det i den s.k. straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § brottsbalken införs en regel som innebär att om ett av den tilltalades motiv för brottet varit att skydda sin eller någon närstående persons eller personers heder baserat på offrets livsstil bör man alltid vid bedömningen av straffvärdet värdera den begångna gärningen som grov.

Mordet på Fadime Sahindal fick ett enormt genomslag i medierna – en ung tjej med framtiden för sig mördades för att hon själv ville välja hur hon skulle leva sitt liv. Men det är viktigt att komma ihåg att Fadime utsattes för otroligt långtgående frihetsinskränkningar under en väldigt lång period innan hon mördades.

Samhället har ett ansvar att visa att frihetskränkningar aldrig får accepteras. Brott som begås av en person eller en grupp av personer mot en enskild individ i syfte att kontrollera personens levnadssätt eller för att straffa personen för sitt livsval till förmån för att upprätthålla sin egen eller någon närståendes rykte innebär alltid allvarliga ingrepp i en persons rätt till privatliv och integritet. För att markera det allvarliga ingreppet, som brott med hedersmotiv innebär för en persons möjlighet att forma sitt eget liv, är det av yttersta vikt att införa en straffskärpning för denna typ av brott. Det är också av yttersta vikt för samhället att markera samhällets avståndstagande från frihetskränkande brott. Eftersom kränkningarna pågår under en längre tid är också den psykiska, och i vissa fall även fysiska, skadeinverkan på brottsoffret större. Det är därför också lämpligt att straffbedömningen av dessa typer av brott alltid bedöms vara grova.

Fadime var en sann och modig hjälte. Hon har blivit symbolen för 2000-talets svenska frihetskamp. Hennes mod och arbete i humanismens namn, genom att hon tog bladet från munnen och berättade om det hedersförtryck och våld hon blivit utsatt för, möjliggjorde det fantastiska arbete som än i dag fortgår genom organisationer som Glöm aldrig Pela och Fadime (GAPF) för att rädda människor som lever i hennes situation i dag. Men det kostade henne även livet. För att hedra Fadimes betydelsefulla livsgärning bör den föreslagna straffskärpningsregeln bära hennes namn och kallas för lex Fadime.

22. Systematiska stölder, punkt 30 (S, MP, V)

av Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi konstaterar att Egendomsskyddsutredningen har behandlat bl.a. frågan om bedömningen av systematiska egendomsbrott i sitt betänkande Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Beredningen bör inte föregripas. Vi ser därmed inga skäl att ställa oss bakom ett sådant tillkännagivande till regeringen som efterfrågas i motionen.

23. Ringa stöld, punkt 31 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2335 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3,

2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 och

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Egendomsskyddsutredningen föreslog i betänkande SOU 2013:85 att brottsbeteckningen snatteri skulle bytas ut mot ringa stöld. Rubriceringen snatteri leder tanken till busstreck, vilket inte täcker in hela den brottslighet som omfattas. Det finns i dag ett stort inslag av organiserade stödligor som är inriktade mot butiksstölder. Värdet av stöldgodset vid dessa organiserade

stöld beräknas uppgå till mycket stora belopp. Vi anser att en förändring av brottsrubriceringen till ringa stöld är angelägen eftersom den markerar allvaret i brottsligheten.

24. Metallstöld, punkt 32 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Stöld av koppar och metall har blivit ett allt större problem under senare tid. Det kan handla om kopparstöld från kyrktak som t.ex. kan leda till omfattande vattenskador och metallstöld från järnvägen som kan få förseningar och olyckor till följd. Problemet med metallstöld är inte enbart svenskt utan förekommer i hela västvärlden. Sådana omständigheter måste leda till att domstolarna ser allvarligt på gärningar av detta slag. Även i övrigt bör samhällets insatser för att motverka den här typen av brottslighet förstärkas.

25. Olovlig identitetsanvändning, punkt 33 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:1787 av Johnny Skalin (SD),
bifaller delvis motion
2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M) yrkande 3 och
avslår motionerna
2015/16:13 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3,
2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Offentlighetsprincipen är en internationellt sett unik företeelse med både fördelar och nackdelar. Principen medför att medborgarna har tillgång till stora mängder information, vilket medför möjligheten till en god demokratisk insyn. Men dessvärre kan öppenheten även leda till att enskilda medborgare drabbas av brott. En av dessa företeelser är identitetsstöld. Resultatet av dessa brott är inte bara att handlare eller andra inblandade får problem, utan även att integriteten för de drabbade allvarligt kränks. Av den anledningen bör regeringen skyndsamt tillsätta en utredning om hur denna form av brott bäst kan beivras. Arbetet bör ske i samråd med branschorganisationer och övriga tänkbara remissinstanser.

26. Olovlig identitetsanvändning, punkt 33 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 15,
bifaller delvis motion
2015/16:13 av Johan Hultberg (M) yrkande 3 och
avslår motionerna
2015/16:13 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1 och 2,
2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M) yrkandena 1–3 och
2015/16:1787 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Att bli utsatt för ett bedrägeri eller bli bestulen på sin identitet innebär en kränkning av integriteten, och offret känner sig oftast väldigt utsatt. Efter det att man fått identiteten stulen krävs även mycket tid och arbete för att få ordning på livet. Efter internets intåg har antalet anmälda bedrägeribrotten ökat markant. Ett av de stora bekymren som kopplas till bedrägeribrotten är id-kapningar. Falska id-kort som är nära nog omöjliga att skilja från riktiga id-kort är både lätta och billiga att få tag i. Handlarna förlorar stora belopp på bedrägerier, men har i dag svårt att göra snabba och korrekta identitetskontroller för att säkerställa köparnas identitet, inte minst eftersom många köp sker via internet. Regeringen bör utreda hur man med ett bibehållt

hög integritetsskydd och utan att påverka handeln negativt kan skapa ett system som är både praktiskt och säkert. Detta kan t.ex. ske genom att använda biometri såsom i våra pass, en s.k. chip och pin-lösning eller en ökad identitetskontroll vid köp eller lån över vissa belopp eller enligt andra parametrar.

27. Fakturabedrägerier, punkt 34 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 5 och
bifaller delvis motion
2015/16:481 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M).

Ställningstagande

Vi ser ett växande problem med oseriösa företag som på olika sätt utnyttjar marknadsreglerna på ett otillbörligt sätt. Det bör därför ske en översyn av berörda regelverk. Straffen bör vara kännbara i de fall där det är uppenbart att man satt i system att utnyttja reglerna.

28. Djurplågeri m.m., punkt 35 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2007 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
bifaller delvis motion
2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2015/16:345 av Catharina Bråkenhielm (S).

Ställningstagande

Trots förekomsten av flera fall av grovt djurplågeri, exempelvis med tortyrliknande metoder, har något maximistraff aldrig dömts ut. Det absolut vanligaste straffet för djurplågeri är i dag dagsböter. Vi ser ett stort värde i att skärpa straffen för att tydliggöra hur allvarlig denna brottslighet är. För att möjliggöra detta förordar vi att brottsrubriceringen grovt djurplågeri ska införas samt att straffet för grovt djurplågeri ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse.

29. Hot mot förtroendevalda, punkt 37 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 18 och

avslår motion

2015/16:519 av Birgitta Ohlsson (FP).

Ställningstagande

Sverige har i dag ett speciellt skydd för exempelvis poliser, tulltjänstemän, ordningsvakter, väktare och trafiktjänstemän. Skyddet regleras i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet, och skyddsintresset rör personer som fullgör myndighetsutövning. Högsta domstolen har i en dom förklarat att de kategorier som avses är befattningshavare som utövar funktioner som är viktiga för det allmänna. Högsta domstolen beskriver även en gärning mot en tjänsteman som ett brott med en stark presumtion för fängelse då befattningshavare som utövar viktiga funktioner för det allmänna inte ska hindras att utöva dessa effektivt och opartiskt. Detta skydd täcker emellertid inte folkvalda politiker. Vi menar dock att folkvalda politiker på samma sätt som poliser, väktare och trafiktjänstemän utför viktiga funktioner för samhället och bör omfattas av det extra skydd som lagen i dagsläget ger för tjänstemän. Folkvalda politikernas uppgifter är centrala i det demokratiska systemet, och hot eller våld mot dessa bör anses vara minst lika allvarligt som hot mot tjänstemän. Vi anser därför att folkvalda politiker till kommuner, landsting, regioner eller riksdagen ska omfattas av skyddet i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet.

30. Böter vid fortkörning, punkt 38 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3058 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23,
bifaller delvis motion
2015/16:1129 av Sten Bergheden (M) och
avslår motion
2015/16:1293 av Per Klarberg (SD).

Ställningstagande

Sedan 2011 är det möjligt för polismyndigheter inom EU att utbyta information om fartsyndare och andra trafikbrottslingar. Dock är svenska regler utformade så att det är bilens förare, snarare än dess ägare, som är ansvarig för hur fordonet framförs. Det komplicerar informationsutbytet eftersom Polismyndigheten måste kunna fastställa förarens identitet för att lagföra en person, och i dagsläget är det inte möjligt att få den typen av information om utomnordiska förare. Regeringen bör därmed utreda hur vi kan säkerställa att utomnordiska förare betalar fortkörningsböter i Sverige.

31. Böter vid fortkörning, punkt 38 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:1293 av Per Klarberg (SD) och
avslår motionerna
2015/16:1129 av Sten Bergheden (M) och
2015/16:3058 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 23.

Ställningstagande

I dagsläget är bötesbeloppet för fortkörning fasta belopp beroende på hur mycket man överskridit hastighetsbegränsningen. Bötesbeloppen är satta så att de ska verka avskräckande, och i de flesta fallen fungerar de så. Däremot blir det en avsevärd diskrepans mellan en fortkörare som lever på existensminimum och en som ligger i den översta förmögenhets- eller inkomstnivån. För den som lever på existensminimum innebär 10 km/h för fort på en 50-väg en ibland orimlig kostnad, medan det för den välbeställda kan anses försumbart med tanke på upptäcktsrisken. Syftet med bötesystemet är inte att få in pengar till staten utan att skapa säkra vägar i vårt land. Det är därför viktigt att alla förare känner en lika stor benägenhet att följa hastighetsbegränsningarna. I Finland tillämpas ett inkomstbaserat bötesystem där den som tjänar mycket får en större böter, men som står i samma proportion till inkomst som den böter en fattigare får. Det bör i Sverige införas liknande progressiva fortkörningsböter.

32. Företagsmålvakter, punkt 40 (M, C)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18.

Ställningstagande

I den grova organiserade brottsligheten ingår bl.a. ekonomisk brottslighet som drabbar såväl enskilda personer som företag och staten. Pengarna kan t.ex. komma från fakturabedrägerier eller ROT- och RUT-bedrägerier. De som hämtar hem vinsten från brottsligheten är inte sällan grovt kriminella, men att bevisa deras koppling till bolagen och att få dem dömda är svårt. Ofta gömmer de sig bakom s.k. målvakter som mot ersättning skriver på diverse bolagshandlingar och agerar som företrädare för olika bolag, utan att ha någon insyn i dem eller kontroll över dem. Regeringen bör ta ett helhetsgrepp när det gäller att komma till rätta med målvaktsproblematiken, t.ex. genom att se över hur ett snabbare näringsförbud för målvakter skulle kunna skapas och genom att se över kriminaliseringen av användandet av företagsmålvakter.

33. Brotts straffvärde, punkt 42 (M, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1 och
2015/16:2685 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det går inte att lova ett samhälle helt utan brottslighet. Vi anser dock att rättsväsendet ska fungera på ett sådant sätt att det reagerar snabbt, effektivt och rättvist. Vi anser även att nolltolerans mot våld och brott ska gälla. Detta kan sammanfattas i tre huvudsatser. För det första ska svensk lag gälla lika för alla. Lagar och regler ska följas, oavsett vem man är eller var man kommer ifrån. Alla är lika inför lagen. Detta förutsätter en tydlig, förutsebar och rättvis lagstiftning. För det andra ska brott beivras. När ett brott begås ska rättsväsendets myndigheter och domstolar ha skyldigheter och rimliga möjligheter att följa upp det. Inga brott ska tolereras. Detta förutsätter ett starkt, välorganiserat och effektivt rättsväsende – allt från den första polisen som kommer till en brottsplats, till den domare som dömer. De rättsvårdande myndigheterna och domstolarna ska fokusera på sina kärnuppgifter. För det tredje ska straffskalorna utnyttjas, vilket innebär att omständigheterna i det enskilda fallet ska beaktas i ökad omfattning. De straffsatser som finns ska användas i hela sin bredd. Brott som normalt ger böter ska i ökad utsträckning också kunna leda till strängare påföljd om straffvärdet bedöms vara högt. Grova brott och återfall ska bedömas strängare och därmed oftare straffas i den övre delen av straffskalan.

34. Skärpta straff för ett flertal brott, punkt 43 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 14 och
bifaller delvis motion
2015/16:25 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Straffen för många brott står i dag inte i proportion till brottens allvar. Riksdagen har på det straffrättsliga området beslutat om 17 tillkännagivanden. Vi vill se skärpta straff för allvarliga våldsbrott, såsom grovt olaga hot och grovt olaga tvång, grov misshandel och grov utpressning, grovt rån och synnerligen grov misshandel samt dråp. Därutöver vill vi att straffen ska skärpas för människohandel och koppleri samt att straffrabatten ska minskas. Ett synnerligen grovt narkotikabrott bör införas. Straffen för brott som begås inom ramen för grov organiserad brottslighet bör skärpas. Vi vill även se skärpta straff för hot och kränkningar på internet, köp av sexuell handling av barn, köp av sexuell tjänst och grooming. Vi vill även införa ett nytt brott som gör det straffbart att stjäla någon annans identitet, s.k. identitetsstöld eller identitetskapning, samt införa ett nytt brott, grovt fordringsbedrägeri, för att komma åt dem som skickar ut s.k. bluffakturor. Därutöver bör straffet för bedrägeri med systematiska inslag skärpas. Vi är angelägna om att regeringen snarast lägger fram förslag till riksdagen i enlighet med tidigare tillkännagivanden om straffskärpningar.

35. Skärpta straff för grova våldsbrott m.m., punkt 44 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är angeläget med kraftiga straffskärpningar för bl.a. våldsbrott. De straff som döms ut i dag är ofta låga. Brottslingar som begått våldtäkt, mord eller andra fruktansvärda handlingar kan ibland komma undan med några månader eller några få år i fängelse. Detta är inte i samklang med den allmänna rättsuppfattningen. Det ger inte heller offret och dess anhöriga upprättelse och har inte heller preventiv verkan i någon större utsträckning. Vi vill därmed att regeringen återkommer med lagförslag som ska resultera i strängare straff för

brott mot person, exempelvis vålds- och sexualbrott. Även stöld och inbrott ska ses över på samma sätt, eftersom dessa ofta riktar sig mot enskilda personer eller deras hem.

36. Straffvärdesbestämning vid seriebrott, punkt 45 (M, C)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Brottsligheten tar sig ofta olika uttryck på landsbygden och i storstäderna. På landsbygden kan det röra sig om kringresande kriminella ligor som begår seriebrott, t.ex. stölder i butiker, på företag och bostadsinbrott. Mindre företag drabbas hårt av stölder, också genom ökade försäkringspremier och att tvingas införskaffa olika och många gånger dyra säkerhetsanordningar. Bostadsinbrott drabbar alla människor hårt, men tryggheten för den som bor ensligt kan undergrävas totalt av ett inbrott. Många varken kan eller vågar bo kvar efter att ha blivit drabbade. Om människor inte upplever att påföljder och straff står i proportion till de brott som gärningsmän fälls till ansvar för undergrävs rättsväsendets legitimitet i vidare mening. Samtidigt upplever brottsoffer frustration och vanmakt. De regler som sätts upp måste också följas, för att medborgarna ska känna respekt och förtroende för rättsstaten och rättsväsendets olika delar. En skärpt syn på seriebrottslighet krävs.

37. Minskad straffrabatt, punkt 46 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.3 i denna del.

Ställningstagande

I dagens Sverige finns det generösa rabattsystem för den som lever en kriminell livsstil. Brottsbalkens regler ger en s.k. mängdrabatt som grundar sig i att ju fler brott en person begår desto mindre påföljd döms ut för varje efterkommande brott. Flerfaldig brottslighet borde göra mer utslag för straffvärdet än vad det gör i dag. Vid flerfaldig brottslighet gäller enligt 26 kap. 2 § brottsbalken en särskild straffskala. Utgångspunkten för den gemensamma straffskalan är det svåraste av de högsta straff som kan följa på brotten. Med ett visst tillägg utgör det straffskalans maximum. Tillägget är som minst ett år och som mest fyra år beroende på hur allvarlig brottsligheten är. Vi anser att tilläggsstraffskalorna enligt 26 kap. 2 § 1 brottsbalken bör utökas och ett minimitillägg införas. Genom att införa ett minimitillägg försäkras man sig om att en person som begått flera brott alltid ådrar sig ett ordentligt förlängt straff. Med utökat maximitillägg ges en möjlighet att i straffet mycket tydligare ta med det faktum att en person begått flera brott.

I vissa fall finns det behov av att frångå regeln om strafftillägg. Har en person begått flera grova brott mot person och sedan blir ställd inför rätta ska i stället kumulationsprincipen kunna användas, där brottslingen får sina straff adderade. Det bör utredas hur ett sådant system närmare ska vara utformat.

38. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall, punkt 47 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3.3 i denna del.

Ställningstagande

Om otillåtna utredningsmetoder använts vid en förundersökning har det förekommit att det senare utdömda straffet lindrats med stöd av 29 kap. 5 § 8 brottsbalken. Denna typ av rättspraxis anser vi inte överensstämja med den allmänna rättsuppfattningen. Har säker bevisning om brott framkommit genom otillåtna utredningsmetoder, såsom brottsprovokation eller felaktigt använd bevisprovokation bör detta inte påverka straffpåföljden för den tilltalade. Att otillåtna eller kränkande metoder använts gör inte det begångna brottet mindre svårt, och brottet ska därför rendera ett lika strängt straff som

det gjort om bevisning tillkommit genom tillåtna metoder. Reaktionen och konsekvenserna som följer av den felaktiga användningen av utredningsmetoder bör i stället behandlas som ett separat ärende – exempelvis en polisiär internutredning om tjänstefel eller på det sätt som är lämpligt.

39. Återgång till tidigare straff vid ny brottslighet, punkt 48 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det är ett grovt systemfel när en livstidsdömd brottsling kan frigges villkorligt och begå nya allvarliga brott under prøvotiden utan att återgå till ett tidigare utdömt livstidsstraff. Det finns en rad olika omständigheter som rätten tittar på vid bedömningen av om en villkorligt frigiven brottsling ska återgå till sitt tidigare straff eller inte. Enligt vår uppfattning är bedömningen av detta ibland allt för tillåtande. För att komma till rätta med detta bör lagen föreskriva en mindre tillåtande inställning när en brottsling begår nya brott under den villkorliga frigivningen. Det bör läggas större vikt vid hur allvarlig den tidigare brottsligheten varit, vilken typ av brott som har begåtts under den villkorliga tiden och om det handlar om fängelsebelagd brottslighet, framför allt brott mot person eller narkotikabrottslighet. Dessutom bör tidigare farlighetsbedömningar upphävas och eventuellt en tidsbestämning av livstidsstraff ses över. Detta systemfel måste åtgärdas för att skydda samhället från grova brottslingar som villkorligt frigivits på grund av bedömningar som senare visat sig varit felaktiga.

40. Livstidsstraff, punkt 49 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1 och bifaller delvis motion

2015/16:2132 av Maria Abrahamsson (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att behovet av ett verkligt livstidsstraff utan möjlighet till benådning eller tidsbestämning är mycket stort. De brott som kan komma i fråga för ett sådant livstidsstraff är grova brott mot person där oprovocerat, hänsynslöst eller sadistiskt våld använts. Denna typ av livstidsstraff ska kunna utdömas för brott som i dag enligt brottsbalken kan medföra livstidsstraff. Utöver detta ska riktiga livstidsstraff kunna utdömas för upprepade grova vålds- eller sexualbrott av särskild hänsynslös och våldsam natur där offren åsamkas permanenta fysiska eller psykiska skador av allvarligare art.

41. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip, punkt 50 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 7 och bifaller delvis motion

2015/16:2280 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Vi vill att principen om s.k. tredje gången gillt bör gälla för vissa brottstyper, exempelvis brott enligt 3, 4, 6 och 8 kap. brottsbalken. Principen skulle innebära att gärningsmannen, när han döms för tredje gången, döms till maximistraffet för det aktuella brottet. Vid flerfaldig brottslighet vid det tillfället bör detsamma gälla för tilläggsstraffskalan. Principen om tredje gången gillt ska endast gälla de brott som tidigare genererat en dom med fängelse, oavsett om fängelsetiden avtjänas villkorligt eller på anstalt. För att undvika orimliga effekter bör tillämpligheten av principen begränsas i tid i relation till när brotten begicks. Detta förslag bör utredas närmare.

42. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning, punkt 51 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi lever i dag i en mer globaliserad värld än förr. Det är en värld där kontakter, hinder, restider och resekostnader mellan länder minskats avsevärt. Vid sidan av fördelarna som denna utveckling medfört finns det många nackdelar. En nackdel är att stora evenemang på kort tid kan samla demonstranter från övriga Europa och hela världen för den delen.

En värld i förändring kräver också förändrad lagstiftning. Danmark ligger steget före oss och införde den s.k. lymmellagstiftningen 2009 inför det stora klimatmötet COP 15 i Köpenhamn. Till skillnad från Sverige ses det i Danmark numera som en försvårande omständighet att ha begått ett brott under eller omedelbart efter en allvarlig störning av den allmänna ordningen.

Det är hög tid att även Sverige uppdaterar sin lagstiftning. Urartade demonstrationer och kravaller innebär inte bara stora kostnader för privatpersoner, företag och staten i form av förstörd egendom, de innebär också fara för liv och säkerhet. Vid sådana situationer är det sällan några enstaka personer som bär ansvaret utan ett stort antal personer som genom enskilda gärningar bidrar till och bildar ett farligt kaotiskt och laglöst tillstånd.

Vid sådana händelser då polisens resurser är upptagna är det också ett ypperligt tillfälle för yrkeskriminella att passa på att begå brott på andra platser där polisens tillsyn för tillfället är försvagad. För att möta de utmaningar som redogjorts för ovan anser vi därför att vi bör följa Danmarks exempel och lägga till en ny försvårande omständighet i 29 kap. 2 § brottsbalken. Därmed ska det anses försvårande att begå ett brott under, eller omedelbart efter, en allvarlig störning av den allmänna ordningen.

43. Inbrottsstöld, punkt 52 (M)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M) och Anders Hansson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:962 av Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M) och

bifaller delvis motion

2015/16:2593 av Thomas Finnborg (M).

Ställningstagande

Bostadsinbrott skapar stor oro i samhället. Generellt upplevs bostadsinbrott som mer kränkande än andra stöldbrott även om värdet av stöldgodset inte är så stort. De som blivit utsatta för den här typen av brott beskriver ofta hur de känner sig otrygga i sitt hem en lång tid efter det att inbrottet ägt rum. Trots den kränkning ett bostadsinbrott innebär för den drabbade leder brottet i dag till låga straff. Ett bostadsinbrott bedöms i regel som grov stöld, vilket i praktiken innebär att straffet blir mellan sex och tio månaders fängelse. Den som döms för första gången slipper inte sällan både fängelse och fotboja. Vidare utgår dagens lagstiftning mer från själva stölden och det ekonomiska värdet av det stulna, än den kränkning som själva inbrottet innebär. Största fokus ska i stället läggas vid själva inbrottet. Att någon olovligt tar sig in i en annan människas hem och gör intrång på dennes egendom bör ses som ett allvarligt brott i sig. Därför bör brottsrubriceringen ”inbrottsstöld” införas. Minimistrafte för en inbrottsstöld bör vara fängelse ett år. En sådan ordning skulle medföra att påföljden för dessa brott blir fängelse i betydligt större omfattning än i dag.

44. Matchfixning, punkt 53 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2549 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD).

Ställningstagande

De senaste åren har uppgifterna om att matchfixning förekommer i Sverige i samband med idrottssammanhang avlöst varandra. En hel del har gjorts, och

Riksidrottsförbundet har satsat stora resurser på att upplysa om problemet samt tagit krafttag kring den problematik som finns. Matchfixning förekommer i alla sporter men har mest belysts i bl.a. fotboll i divisioner under allsvenskan. När man utför en kriminell handling som påverkar ett helt lag och därmed flera personer anser vi att mer måste göras eftersom man utsätter laget, föreningen och sporten för en oförsvarbar handling. En handling som de flesta i laget naturligtvis tar avstånd ifrån.

Vissa kartläggningar visar att ett nätverk, ofta där grovt kriminella ingår, misstänks ligga bakom flera av de fall som förekommit. På grund av straffvärdet på mutbrott saknar polisen möjlighet och befogenheter att använda sig av telefonavlyssning som använts för att få fram avgörande bevis i flera stora internationella härvor. Vi föreslår därför att regeringen ser över möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott för att komma till rätta med brottsligheten kring matchfixning.

45. Brotts som begås av djurrättsaktivister, punkt 54 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2079 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna

2015/16:1758 av Åsa Coenraads (M) yrkande 2 och
2015/16:2720 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 och
avslår motion

2015/16:2458 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Utövare av laglig näringsverksamhet utsätts återkommande för brott av individer och organisationer som ställer sig över lagen och trakasserar utvalda animalieproducenter och företag som sysslar med vidareförädling av animalieprodukter som t.ex. skinn. I många fall är det duktiga företagare som följer alla regler som ställs på dem och arbetar aktivt med djuromsorg. Brotten kan bestå t.ex. av mordhot, anlagda bränder, materiell förstörelse och utsläppta djur. Hot, hat och brott drabbar både företagare och deras familjer. Förövarna ingår inte sällan i välorganiserade rörelser och nätverk med förgreningar både inom och utanför landet. Vi anser att straffsatserna för denna typ av brottslighet som utövas av djurrättsaktivister ska öka.

46. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor, punkt 55 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2841 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD).

Ställningstagande

En s.k. DIKO-lag bör införas. Lagen ska kriminalisera delaktighet i organiserad brottslighet, kriminellt nätverk eller organisation: deltagande i kriminell organisation (DIKO). Åklagaren ska till domstol lämna in begäran om att klassa en viss utredning som DIKO-relaterad. Domstolen ska efter åklagarens framställning avgöra om det är rimligt att betrakta detta som DIKO-brottslighet. Finner domstolen att så är fallet ska DIKO-befogenheterna träda in för utredningen. Vid misstanke om DIKO-brott bör en modifierad lagstiftning gälla, så att tvångsmedlen kan användas mer effektivt och på ett sätt som slår mot hela den organiserade brottslighetens verksamheter. Det bör bl.a. införas en möjlighet att åtala och fälla en person utan att denna behöver bindas vid ett specifikt brott. I stället ska det, i fall av organiserad brottslighet, kunna räcka med att personen i fråga uppvisar ett kriminellt mönster av deltagande i en kriminell organisation eller nätverk. Inom regelverket bör nolltolerans för övergrepp i rättssak gälla. Dessutom ska ett system med s.k. kronvittnen gälla, dvs. där strafflindring kan ges även när en tilltalad medverkar till utredningen av andras brott. Vidare bör användning av anonyma vittnen och ett utökat vittnes- och brottsoffskydd gälla inom DIKO-regelverket.

47. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 56 (M, C, L, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2497 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och
2015/16:2786 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 12.

Ställningstagande

Transpersoner är i dag inte inbegripna i lagtexten om förbud mot hets mot folkgrupp, 16 kap. 8 § brottsbalken och inte heller tydligt i straffskärpningsregeln i brottsbalkens 29 kap. 2 § 7. Straffskärpningsregeln kan visserligen tillämpas även vid brott mot transpersoner, med stöd i lagens formulering om annan liknande omständighet. Kännedomen om denna möjlighet varierar dock, och rättstillämpningen riskerar därmed att bli godtycklig. Vi anser att även att hets mot personer som motiveras av personernas könsuttryck och könsidentitet ska omfattas av lagstiftningen om hets mot folkgrupp. Det skulle innebära att bl.a. transpersoner skulle skyddas av denna lagstiftning.

48. Undangömmande av illegala invandrare, punkt 57 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2834 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 11.

Ställningstagande

De personer som gömmer illegala invandrare håller sig inom lagens gränser så länge de inte gör det för egen vinning. Illegala invandrare, dvs. de som inte fått uppehållstillstånd och de som avvisats eller utvisats, undanhåller sig enligt vår mening från de svenska lagarna. Vi vill göra det olagligt att gömma, hjälpa eller på andra sätt underlätta för illegala invandrare att hålla sig undan från den svenska rättskipningen på liknande sätt som gäller för skyddande av brottsling (17 kap. 11 § brottsbalken).

49. Nationalsymboler, punkt 58 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3113 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vår flagga kan ses som den absolut starkaste symbolen för vårt land. Det är en symbol som är tänkt att omfatta samtliga medborgare i Sverige och som vi bör bära med stolthet. 1971 avskaffades det tidigare förbudet att skända nationalsymboler, och efter det har vi sett hur det allt oftare sker flaggbränningar och andra provocerande aktioner mot våra nationalsymboler. Detta bör inte under några omständigheter accepteras, och regeringen bör snarast kriminalisera skändande av nationalsymboler.

Särskilda yttranden

1. Äktenskapstvång, punkt 6 (SD)

Kent Ekeroth (SD) och Adam Martinen (SD) anför:

En lagskärpning med syfte att förhindra tvångsäktenskap infördes 2014. Efter ett års tid hade lagen inte lett till en enda fällande dom, trots att flera förundersökningar öppnats. Det står nu klart att den nya lagen knappast gett det resultat som man hoppats på. Det verkar som om det finns en kunskapsbrist och eventuellt brist på rutiner för att hantera dessa ärenden. Vi har i flera motionsyrkanden betonat att det är viktigt att lagstiftningen fungerar effektivt för att undvika att unga utsätts för tvångsäktenskap.

Vi välkomnar därför att regeringen nu har lämnat ett uppdrag till Åklagarmyndigheten att granska samtliga ärenden som anmälts till åklagare som gäller äktenskapstvång, försök och förberedelse till brottet samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa. I uppdraget ingår även att bedöma om det finns behov av att vidta åtgärder för att utveckla och höja kvaliteten på brottsutredningarna och stärka myndighetssamverkan i övrigt. Vi utgår från att regeringen efter redovisningen av uppdraget vidtar de åtgärder som behövs för att åstadkomma en effektiv lagstiftning på detta område.

Mot denna bakgrund avstår vi från att reservera oss till förmån för motionerna 2015/16:2065 (SD), 2015/16:3095 (SD) yrkande 49 och 2015/16:3099 (SD) yrkande 15.

2. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott, punkt 10 (S, MP, V)

Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S) anför:

Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 juli 2013. Utskottet har tidigare anförts att reformer på det straffrättsliga området bör följas upp och utvärderas efter det att lagstiftningen har varit i kraft en tid. Straffbestämmelsen i dess nya lydelse har dock varit i kraft under en relativt begränsad tid och det är därför för tidigt att dra några säkra slutsatser om tillämpningen. Detta blir särskilt påtagligt då det handlar om en straffbestämmelse som den aktuella, vilken omfattar upprepade brottsliga gärningar som ofta begåtts under en längre tidsperiod. Trots att lagföringar under 2014 fortfarande kan innehålla en del gärningar som har begåtts innan lagändringen, visar tillgänglig statistik att andelen som döms för fridskränkingsbrott till korta strafftider har sjunkit markant under 2014. Vidare ligger den genomsnittliga strafftiden för grov kvinnofridskränkning något högre 2014 än tidigare. Regeringen följer löpande utvecklingen av strafftiderna för fridskränkingsbrotten. Vi har i dag endast tillgång till

statistik t.o.m. 2014, statistiken för 2015 kommer att finnas tillgänglig i juni 2016.

Det är även av relevans att ta in synpunkterna från Fridskränkingsutredningen, Straffnivåutredningen, Åklagarmyndigheten och Lagrådet. Utredningarna och remissinstanserna har framhållit att det finns en risk att ett höjt minimistraff för fridskränkingsbrotten kan leda till återhållsamhet i rättstillämpningen när det gäller att bedöma om gärningar utgör fridskränkingsbrott. Det beror på att skillnaden i det enskilda fallet riskerar att bli alltför stor i förhållande till om det döms för de enskilda brotten i sig i stället. En höjning av straffminimum till exempelvis ett år skulle medföra en mycket stor skillnad i straffmätningen beroende på om det döms för de enskilda gärningarna eller för fridskränkingsbrott; kanske ett par-tre månader jämfört med ett år. Vi menar mot bakgrund av det anförda att behov av vidare utvärdering föreligger men att man bör avvakta längre innan det är dags att genomföra utvärderingen. Vi väljer dock att inte reservera oss.

3. Översyn av lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott, punkt 27 (SD)

Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD) anför:

Vi har i motion 2015/16:3099 (SD) yrkandena 28 och 29 framfört förslag som rör straffen för hedersrelaterade brott. Vi har bl.a. anført att det bör utredas hur svensk lag kan utformas så att även de som underblåser och stöder hedersförtryck kan dömas för detta.

Eftersom utskottet i detta betänkande har föreslagit ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av den lagstiftning som anknyter till hedersrelaterade brott avstår vi dock från att reservera oss till förmån för dessa yrkanden.

4. Motioner som bereds förenklad, punkt 59 (SD)

Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av Sverigedemokraternas företrädare i motsvarande frågor i betänkande 2014/15:JuU14.

Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram i de sammanhangen men avstår från att nu reservera oss på nytt.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 59 (C)

Johan Hedin (C) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till

tidigare ställningstaganden av Centerpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkande 2014/15:JuU14.

Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram i de sammanhangen men avstår från att nu reservera mig på nytt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:13 av Johan Hultberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast kriminalisera identitetskapning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en samlad funktion för spärrning av identitetsuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur skyddet av identitetsuppgifter kan stärkas och att undersöka möjligheterna att skärpa kraven på identitetskontroll vid t.ex. tecknande av telefonabonnemang samt tillkännager detta för regeringen.

2015/16:23 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:25 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:96 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa samtyckesbaserad lagstiftning vid sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:318 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stopp för att människor utnyttjas som slavar i olika näringsverksamheter i Sverige, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:331 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att vidta ytterligare åtgärder mot ekonomisk brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:345 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av djurplågeribrotten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:358 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffen för grooming och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:481 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av krafttag för att motverka fakturabedrägerierna mot privatpersoner och företag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:513 av Birgitta Ohlsson och Robert Hannah (båda FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra hämndporr till ett sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:519 av Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpning vid våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:584 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att motverka hämndporr och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:664 av Robert Hannah m.fl. (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i 29 kap. 2 § brottsbalken införa en straffskärpning, ”lex Fadime”, om ett av den tilltalades motiv för brottet varit att skydda sin eller någon eller flera närstående personers heder kopplat till offrets livsstil och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:812 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övergrepp mot barn på internet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:822 av Carina Ohlsson och Veronica Lindholm (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom lagstiftning förbjuda verksamhet som säljer striptease till kunder, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:959 av Maj Karlsson m.fl. (V):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag som tar bort den dubbla straffbarheten för köp av sex av personer över 18 år och på så sätt göra det straffbart att köpa sex utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:962 av Tina Ghasemi och Hans Rothenberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ”inbrottsstöld” som ny brottsrubricering och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1054 av Maria Abrahamsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydliggörande av att med ”barn” i brottsbalkens mening avses verkliga barn av kött och blod och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1129 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett förslag på hur vi kan bötfälla även de utländska förare med utländska registreringsnummer som kört för fort i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1130 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt lagbrott, uppsåtligt försvårande av utredning, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1195 av Lars-Axel Nordell (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta kring s.k. eftersupning enligt norsk modell och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1210 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att penningtvättslagen bör utvidgas till att omfatta sakförsäkringar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1293 av Per Klarberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa progressiva fortkörningsböter likt det finländska systemet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1296 av Tina Ghasemi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa id-stöld som ett eget brott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för id-stöld med större hänsyn till den kränkning som den drabbade utsätts för, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka åtgärder som krävs för att förebygga och förhindra id-stölder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1297 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polishundars och polishästars rättsstatus och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1341 av Sotiris Delis (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våld mot polishund ska räknas som våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1416 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skärpa straffen för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1490 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt maximistraff för olaga hot och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1493 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i brottsbalken införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1603 av Stefan Nilsson (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av lagstiftning mot hets till suicid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1732 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en ny brottsrubricering som heter hämndporrbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1758 av Åsa Coenraads (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffpåföljden för djurrättsrelaterade brott ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1777 av Per Ramhorn och Mattias Karlsson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förbjuda uppmuntran till suicid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1787 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur identitetsstölders effektivare ska beivras och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1810 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om noll promille och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1812 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för misshandel av gravida bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1814 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdöma mycket höga bötesbelopp och låta polisen beslagta och med vissa restriktioner (tillsammans med den lagförde) kunna fatta beslut om att förstöra ett fordon vars ägare framfört fordonet utan körkort och trafikförsäkring, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1943 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för brott mot särskilt utsatta personer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1994 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en samtyckeslagstiftning i någon form snarast bör införas i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra sociala mediernas upphovsmän ansvariga för kränkningar som sprids från

deras medieplattformar utan att de tas bort och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge offer för trafficking en villkorlös reflektionsperiod på minst 30 dagar då de inte kan utvisas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2007 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet ”grovt djurplågeri” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för ”grovt djurplågeri” ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2032 av Jeff Ahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpning vad avser sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny lag, om grovt djurplågeri, och att straffet som utdöms för detta är mellan två och fyra år, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2050 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och skärpa lagarna kring oriktiga fakturor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2065 av Sara-Lena Bjälkö och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om tvångsäktenskap och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2079 av Runar Filper m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka straffsatserna för kriminell djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2132 av Maria Abrahamsson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att, vid sidan av fängelse på livstid, se över möjligheten att införa ett tidsobestämt fängelsestraff för vissa grova brottslingar där återfall i brott kan drabba allmänheten särskilt hårt, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2215 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsutkrävande av företag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2280 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en lagstiftning kan utformas i enlighet med motionens intention och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2281 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att strama åt lagar och straffskalor om förtal och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2303 av Beatrice Ask m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalpolitiken, nämligen att svensk lag ska gälla lika för alla, brott ska beivras och straffskalorna ska utnyttjas i större omfattning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljder för seriebrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2334 av Beatrice Ask m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om spridning av s.k. hämndporr i syfte att straffet bättre ska motsvara den kränkning det innebär att bli utsatt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2335 av Beatrice Ask m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gränsdragningen mellan snatteri och stöld och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2336 av Beatrice Ask m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen i syfte att bättre omfatta s.k. virtuella våldtäkter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2403 av Johan Hedin m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa samtyckeslagstiftning och ett oaktsamhetsrekvisit för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nytt barnmisshandelsbrott som inkluderar såväl fysisk som psykisk misshandel bör införas i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nytt barnfridskränkingsbrott med högre straffskala än för annat fridskränkingsbrott bör införas i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att vardagsbrotten ska tas på större allvar genom att vi ser över straffrabatten och undersöker möjligheten att införa en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ökande antalet bedrägerier och id-kapningar bör stoppas genom en utredning av hur vi med ett bibehållet högt integritetsskydd och utan att påverka handeln negativt kan skapa ett system för identitetskontroll som är både praktiskt och säkert, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över målvaktsproblematiken inom den ekonomiska brottsligheten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2411 av Göran Lindell och Ola Johansson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen när det gäller förbud mot trakasserier och mobbning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2458 av Kristina Yngwe (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om systematiskt missbruk av yttrandefriheten och att lagen bör ses över så att det inte ska kunna gå att missbruka yttrandefriheten för att trakassera och förfölja oskyldiga näringsidkare i deras hem och på arbetsplatser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2497 av Andreas Norlén m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken till att även omfatta transpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2549 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2574 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över relevanta lagrum och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2593 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av möjligheten att rubricera inbrott som bedöms vara en del av organiserad brottslighet med en högre brottsrubricering än stöld och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2616 av Thomas Finnborg m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvidga polisens beslagtaganderätt för att förhindra stree tracing och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2637 av Fredrik Schulte (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagstiftningen och skadeståndsrätten när det gäller kränkningar av privatlivet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2645 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen i syfte att motverka hedersrelaterade brott samt öka lagföringen av dem och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av straffskärpningen avseende grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa synnerligen grov våldtäkt och oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt som nya brott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2649 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hot och kränkningar på internet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2651 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga skärpta åtgärder mot metallstölder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2679 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lag om civilkurage och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2681 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fridskränkingsbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våldtäktsbrott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för rattfylleri och grovt rattfylleri och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om eftersupning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2684 av Tuve Skånberg m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om ett generellt straffsanktionerat skydd mot kränkningar på nätet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2685 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottets straffvärde och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2720 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2786 av Jan Björklund m.fl. (FP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av lagen om hets mot folkgrupp och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2791 av Roger Haddad m.fl. (FP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samtyckesregel i sexualbrottslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om oaksamhetsregel i sexualbrottslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff vid fridskränkingsbrott och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stalkningsbestämmelsens brottskatalog och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stalkning mot flera familjemedlemmar vid straffmätningen ska kunna bedömas som ett samlat brott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en modernisering av bestämmelsen om ofredande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2794 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gärningsmän som frias, inte för att de är helt oskyldiga utan på grund av formella fel från statens och rättsväsendets sida, inte ska tilldömas ersättning för att de har suttit frihetsberövade, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i ovannämnda fall ska stadgas att det är brottsoffret som ska tilldömas ersättning från staten och inte den frihetsberövade gärningsmannen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2796 av Angelika Bengtsson och Adam Marttinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ändra Åklagarmyndighetens praxis för beräkningen av dagsbotsbeloppet vid strafföreläggande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2797 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för mord ska skärpas i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livstidsstraff, utan möjlighet att omvandlas till ett tidsbestämt straff, ska kunna utdömas för de allvarligaste morden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för överträdelse av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd mot våld av sexuell karaktär för yrkesutövare i allmänhet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2814 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grovt sexköpsbrott med fängelse som minimistraff bör införas i straffskalan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistraffet för köp av sexuell tjänst av barn bör ändras från böter till fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2817 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2827 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trafikbrottslagen ska ändras så att trafiksäkerheten väger mycket tyngre än i dag vid bedömning av om ett fordonsförverkande ska anses skäligt

i förhållande till fordonets värde och gärningsmannens ekonomiska situation och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2829 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som ger illegalt gatuspel om pengar minst fängelse som straff och utvisning ur landet efter avtjänat straff, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2834 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktiga livstidsstraff och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftiga straffskärpningar för bl.a. våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.
- 3.3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om borttagande av straffrabatter och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser Straffrättsliga frågor

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tredje gången gillt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarande omständighet vid störningar i den allmänna ordningen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera undangömmande av illegala invandrare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff vid sexköp av barn och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om borttagande av preskriptionstid och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våld mot politiker bör likställas med våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare verktyg mot trafficking och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återgång till tidigare straff vid ny brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2841 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av DIKO-lag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottsrubriceringen grovt djurplågeri och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för djurplågeri ska höjas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3023 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen och öka straffen för att motverka människohandel, prostitution och sexköp samt om att det bör tas fram en nationell handlingsplan mot alla former av människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3051 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska följa Europakonventionens krav på 30 dagars reflektionsperiod för vila och återhämtning för offer för människohandel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad nationell handlingsplan mot alla former av människohandel och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en effektivare lagstiftning som är tillämplig för alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3058 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att utomnordiska förare betalar fortkörningsböter i Sverige, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3072 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen för att bättre omfatta virtuella våldtäkter och hämndporn och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för ett antal olika brott, exempelvis för grova våldsbrott, människohandel, bostadsinbrott och identitetsstöld, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD):

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka och vid behov genomföra skärpningar av lagen för att förhindra tvångsäktenskap i enlighet med denna motion och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3099 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av utfärdandet eller underlättandet av tvångs- och barnäktenskap liksom motsvarande äktenskapsliknande förbindelser och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftiga skärpningar av de straff som utdelas för all form av hedersrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda eventuella lagändringar som möjliggör att även de som underblåser hedersrelaterat förtryck men inte själva utför våldshandlingar kan ställas till svars, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3113 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud att skända nationalsymboler och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3148 av Robert Halef m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för rattfylleri och grovt rattfylleri bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot eftersupning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3168 av Hanna Wigh (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och skärpa straffskalan för sexförbrytare och att de ska beläggas med särskild utskrivningsprövning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3173 av Adam Marttinen (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort böter från straffskalan vid utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, sexuellt ofredande, kontakt med barn i sexuell syfte och ringa barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av sexualbrott mot barn med utgångspunkt att höja straffens maxnivåer och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
59. Motioner som bereds förenklat		
2015/16:1130	Anders Hansson (M)	
2015/16:1195	Lars-Axel Nordell (KD)	3
2015/16:1810	Johnny Skalin (SD)	
2015/16:1812	Johnny Skalin (SD)	
2015/16:1814	Johnny Skalin (SD)	
2015/16:1943	Lars-Arne Staxäng (M)	
2015/16:1994	Désirée Pethrus m.fl. (KD)	24
2015/16:2403	Johan Hedin m.fl. (C)	8
2015/16:2574	Thomas Finnborg (M)	
2015/16:2616	Thomas Finnborg m.fl. (M)	
2015/16:2679	Andreas Carlson m.fl. (KD)	
2015/16:2681	Andreas Carlson m.fl. (KD)	4 och 5
2015/16:2794	Richard Jomshof m.fl. (SD)	1 och 2
2015/16:2796	Angelika Bengtsson och Adam Marttinen (båda SD)	
2015/16:2813	Richard Jomshof m.fl. (SD)	10
2015/16:2817	Markus Wiechel (SD)	1
2015/16:2827	Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD)	20
2015/16:2829	Richard Jomshof m.fl. (SD)	
2015/16:2834	Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD)	15
2015/16:3051	Johan Hedin m.fl. (C)	1
2015/16:3148	Robert Halef m.fl. (KD)	7 och 9